

Vlaams
Parlement

stuk **13** (2014-2015) – Nr. 1
ingediend op 17 oktober 2014 (2014-2015)

Toelichtingen

bij de middelenbegroting
en de algemene uitgavenbegroting
van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2015

Algemene toelichting

Inhoudstafel

1. INLEIDING	6
2. DE ECONOMISCH-FINANCIËLE OMGEVING	10
2.1. Inleiding	10
2.2. Internationaal	10
2.2.1. Eurozone	10
2.2.2. Verenigde Staten	12
2.2.3. Japan	12
2.2.4. China en India	13
2.3. Vlaanderen	13
2.3.1. Productie	13
2.3.2. Binnen- en buitenlandse vraag	15
2.3.3. Investerings van de bedrijven	16
2.3.4. Loop van de bedrijven	17
2.3.5. De consument	18
2.3.6. Arbeidsmarkt	19
3. DE MIDDELENBEGROTING	21
3.1. Totale middelen	21
3.2. Samengevoegde en gedeelde belastingen	23
3.2.2. Parameters	23
3.2.3. Resultaten	26
3.3. Specifieke dotaties vanwege de federale overheid	31
3.4. Gewestelijke belastingen	32
3.5. Toegewezen ontvangsten	33
3.6. Andere ontvangsten	33
3.7. Lotto-middelen	34
3.8. Te consolideren instellingen	34
4. DE UITGAVENBEGROTING	37
4.1. Inleiding	37
4.2. De beleids- en betaalkredieten	38
4.2.1. Beleidskredieten	38
4.2.2. Betaalkredieten	41
4.2.3. De globale evolutie van de beleids- en betaalkredieten	44
4.3. De beleids- en betaalkredieten verdeeld over de 13 beleidsdomeinen	45
4.4. Bespreking per beleidsdomein	47
4.4.1. Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid	47
4.4.2. Bestuurszaken	47
4.4.3. Financiën en Begroting	48
4.4.4. Internationaal Vlaanderen	49
4.4.5. Economie, Wetenschappen en Innovatie	50
4.4.6. Onderwijs en Vorming	50
4.4.7. Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	51
4.4.8. Cultuur, Jeugd, Sport en Media	53
4.4.9. Werk en Sociale Economie	53
4.4.10. Landbouw en Visserij	54
4.4.11. Leefmilieu, Natuur en Energie	55
4.4.12. Mobiliteit en Openbare Werken	56
4.4.13. Ruimtelijke Ordening, Wonen en Onroerend Erfgoed	56
4.4.14. Hogere entiteiten	57
4.5. Stand en evolutie van de impliciete schuld	58
4.5.2. Stand van de impliciete schuld	58
4.5.3. Impliciete schuld van de ministeries (excl. DAB's)	58
4.5.4. Evolutie van de impliciete schuld	59
5. HET FINANCIËEL BEHEER	61
5.1. Schuldevolutie	61

5.1.1. Het begrotingssaldo in ESR-termen	62
5.1.2. Kredietverleningen en participaties.....	62
5.1.3. Samenvatting.....	63
5.2. Herfinancieringsbehoeften	63
5.3. Geconsolideerde Schuld	64
6. HET VORDERINGENSALDO	68
7. BIJLAGE I - AKKOORDEN INZAKE BEGROTINGSNORMEN	74
7.1. Inleiding	74
7.2. Overeenkomst van 15 december 2009 tussen de Federale Overheid, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie betreffende de begrotingsdoelstellingen voor de periode 2009-2010	74
7.3. Uittreksel uit de notificaties van het overlegcomité van 02/07/2013 - Notificatie punt 1	80
7.4. Uittreksel uit de notificaties van het overlegcomité van 17/07/2013 08.30 u. - PV NR. 2013/06	82
8. BIJLAGE II – PRESTATIEBEGROTING	84
8.1. Voortgangsrapportage en stappenplan naar een prestatiebegroting	84

Lijst met Tabellen

Tabel 1-1: Creatie en aanwending bruto beleidsruimte (in duizend euro).....	8
Tabel 2-1: Realisaties 2013 en vooruitzichten 2014 en 2015 van de reële groei van het bbb, België in internationaal perspectief, in % *	10
Tabel 3-1: Grote rubrieken van de ESR gecorrigeerde middelen (in duizend euro)	21
Tabel 3-2: Volledig parameteroverzicht	24
Tabel 3-3: Opcentiemen en Samengevoegde & Gedeelde belastingen (in duizend euro)	26
Tabel 3-4: Afrekening 2013 (in duizend euro)	28
Tabel 3-5: Afrekening 2014 (in duizend euro)	30
Tabel 3-6: Sensitiviteit (in duizend euro)	30
Tabel 3-7: Specifieke dotaties vanwege de federale overheid (in duizend euro)	31
Tabel 3-8: Gewestelijke belastingen (in duizend euro)	32
Tabel 3-9: Impact maatregelen financiële sector (in duizend euro)	33
Tabel 3-10: Te consolideren instellingen (in duizend euro)	34
Tabel 4-1: Saldi-berekening - Beleidskredieten ministeries (in duizend euro)	39
Tabel 4-2: Saldi-berekening - Beleidskredieten van te consolideren instellingen (in duizend euro)	40
Tabel 4-3: Saldi-berekening - Totaal beleidskredieten (in duizend euro)	41
Tabel 4-4: Saldi-berekening - Betaalkredieten ministeries (in duizend euro)	42
Tabel 4-5: Saldi-berekening - Betaalkredieten van te consolideren instellingen (in duizend euro)	42
Tabel 4-6: Saldi-berekening - Totaal betaalkredieten (in duizend euro)	43
Tabel 4-7: Beleidskredieten per beleidsdomein (in duizend euro)	45
Tabel 4-8: Betaalkredieten per beleidsdomein (in duizend euro)	46
Tabel 4-9: Impliciete schuld van de ministeries (excl. DAB's) (in euro)	58
Tabel 4-10: Impliciete schuld van de DAB's (in euro)	58
Tabel 4-11: Geconsolideerde impliciete schuld van ministeries (in euro)	59
Tabel 4-12: Geconsolideerde impliciete schuld van ministeries en Vlaamse rechtspersonen (in euro)	59
Tabel 5-1: Ingeschreven ESR-8 ontvangsten en -uitgaven 2BGA 2014 en BO 2015 (in duizend euro)	63
Tabel 5-2: Verwachte schuldevolutie begrotingsperimeter (in duizend euro)	63
Tabel 5-3: Herfinancieringsbehoeften 2 BGA 2014 (in duizend euro)	64
Tabel 5-4: Herfinancieringsbehoeften BO 2015 (in duizend euro)	64
Tabel 5-5: Evolutie van de geconsolideerde schuld (in duizend euro)	65
Tabel 6-1: Saldi-berekening - ESR-gecorrigeerde ontvangsten algemene begroting (in duizend euro)	68
Tabel 6-2: Saldi-berekening - ESR-gecorrigeerde uitgaven algemene begroting (in duizend euro)	69
Tabel 6-3: Saldi-berekening - ESR-gecorrigeerde ontvangsten instellingen (in duizend euro)	69
Tabel 6-4: Saldi-berekening - ESR-gecorrigeerde uitgaven instellingen (in duizend euro)	70
Tabel 6-5: Normnaleving door de Vlaamse overheid (in duizend euro) - Een begroting in evenwicht	72

Lijst met Figuren

Figuur 2-1: Economic sentiment indicator (ESI), België, buurlanden en eurozone, januari 2012 – september 2014	12
Figuur 2-2: Vlaamse globale conjunctuurcurve, januari 2007 – september 2014.....	14
Figuur 2-3: Vlaamse conjunctuurcurve voor de ruwbouw, januari 2007 – september 2014	15
Figuur 2-4: Geharmoniseerde competitiviteitsindicator voor het Vlaamse Gewest, januari 2007 – augustus 2014 *	16
Figuur 2-5: Determinanten van de investeringen, januari 2007 – september 2014.....	17
Figuur 2-6: Faillissementsratio van de Vlaamse bedrijven, januari 2012 – juli 2014, in ‰	18
Figuur 2-7: Vlaamse consumentenvertrouwen, januari 2007 – september 2014, verschil tussen stijgende en dalende antwoordpercentages	19
Figuur 2-8: Niet-werkende werkzoekenden, januari 2007 – september 2014, jaar-op-jaar aangroei in personen	20
Figuur 3-1: Grote rubrieken van de ESR gecorrigeerde middelen, BO 2015	22
Figuur 3-2: Evolutie fiscale autonomie ten opzichte van totale middelen, 2BA 2014 en BO 2015	22
Figuur 4-1: Beleids- en betaalkredieten (in duizend euro)	44
Figuur 4-2: Beleids- en betaalkredieten per beleidsdomein BO 2015 (in duizend euro) .	47
Figuur 4-3: Stand en verwachte evolutie van de impliciete schuld 2006-2015 t.o.v. geraamde ontvangsten ministeries (excl. DAB's) (in duizend euro)	60

1. INLEIDING

Nooit eerder waren er voor Vlaanderen zo'n grote mogelijkheden, met tegelijk zoveel uitdagingen en zo weinig zekerheden. Door de 6de staatshervorming neemt de budgettaire massa aanzienlijk toe en krijgt Vlaanderen er heel wat bevoegdheden bij. Daarmee kan er meer dan ooit tevoren een eigen beleid uitgestippeld worden dat gezinnen, ondernemingen en verenigingen versterkt.

Op sociaal vlak zijn er echter tal van grote uitdagingen, niet het minst in de zorg en het onderwijs. Er is ook nood aan meer jobcreatie, een betere kwaliteit van water, bodem en lucht, dringende infrastructuurwerken en maatregelen om ondernemingen vooruit te helpen. Het is duidelijk dat meer budgettaire mogelijkheden ook een grotere verantwoordelijkheid met zich meebrengt.

Een solide budgettaire basis is de beste uitgangspositie om deze uitdagingen aan te gaan. Daarom wordt er in 2015 opnieuw een begroting in evenwicht voorgesteld, waarbij uitgaven en inkomsten op mekaar zijn afgestemd. Dat is zeker geen vanzelfsprekende opdracht. De tekenen van economisch herstel zijn immers precair en gaan gepaard met tal van onzekerheden.

Zo wordt de economische groei volgens de Economische Begroting van 11 september 2014 bijgesteld naar 1,5%. Dit is 0,3% minder dan eerder voorspeld werd. Hierdoor vallen de inkomsten lager uit dan oorspronkelijk ingeschat. Bovendien hebben de verstrengde Europese begrotingsregels een sterke invloed op welke inkomsten, maar voornamelijk welke uitgaven opgenomen moeten worden in de begroting. Ondanks deze moeilijke omgevingsfactoren wordt er opnieuw een begroting in evenwicht voorgelegd. Dit is enkel mogelijk door het maken van duidelijke keuzes.

Voor deze keuzes werd in de eerste plaats gekeken naar de eigen werking van de Vlaamse overheid. Door te zorgen voor efficiëntere overheidsstructuren, een vermindering van de werkmiddelen en het inzetten op kerntaken, wordt het grootste deel van de inspanning intern geleverd. Daarnaast wordt ook de kostendeckingsgraad van een aantal diensten verhoogd en is er een beperking op de uitgaven van sommige nieuwe bevoegdheden. Het totaal van al deze inspanningen is in 2015 goed voor 1,15 miljard euro.

Dankzij deze keuzes zijn er nieuwe beleidsimpulsen mogelijk. Er zullen in 2015 nieuwe investeringen gebeuren in welzijn, onderwijs en mobiliteit. Ook voor innovatie, leefmilieu en informatisering wordt extra investeringsruimte voorzien. Hiermee wordt er ingezet op zowel dringende maatschappelijke noden als op infrastructuur en kennis die nodig zijn om het economisch herstel te stimuleren.

Belangrijk is dat deze beleidsimpulsen gebeuren op gezonde fundamenten: een begroting in evenwicht. Zo biedt de begrotingsopmaak 2015 perspectief in onzekere economische omstandigheden, zonder toekomstige generaties te belasten.

In onderstaande tabel 1-1 wordt toegelicht op welke manier er een bruto-beleidsruimte wordt gecreëerd en hoe deze wordt aangewend:

De bruto-beleidsruimte neemt bij de 2de begrotingsaanpassing 2014 en de begrotingsopmaak 2015 met resp. 123 miljoen euro en 10,8 miljard euro toe t.o.v. de begrotingsopmaak 2014.

Dat is enerzijds het gevolg van de toename van de ontvangsten met resp. 83 miljoen euro en 10,8 miljard euro (zie supra hoofdstuk 3) en een toename van de onderbenuttingsraming voor 2014 met 40 miljoen euro.

Gelet op de beperkte bruto-beleidsruimte door de zwakke economische groei, de benodigde kredieten voor de bevoegdheden die omwille van de 6de staatshervorming overkomen en de effecten van het verstrengd begrotingstoezicht dient de bruto-beleidsruimte verder aangevuld te worden door het implementeren van structurele besparingsmaatregelen ten belope van 1,15 miljard euro.

Bij de aanwending van de bruto-beleidsruimte is er allereerst rekening gehouden met de impact van de nieuwe bevoegdheden in het kader van de 6de staatshervorming. De overgedragen bevoegdheden met het grootste budgettaire effect zijn de kinderbijslag, de residentiële ouderenzorg, fiscale uitgaven inzake woonbonus en bouwsparen, dienstencheques en het doelgroepenbeleid binnen het beleidsdomein werk.

Een tweede belangrijke factor bij de aanwending van de bruto-beleidsruimte zijn de kostendrijvers bij constant beleid voor de huidige bevoegdheden. Deze groeien in begrotingsjaar 2015 aan met 423 miljoen euro. Het betreft hier onder andere het effect van indexatie, de groei van het gemeente- en stedenfonds en de stijging van de loonkosten binnen het beleidsdomein onderwijs.

Naast de impact van de 6de staatshervorming en de kostendrijvers bij constant beleid, wordt in begrotingsjaar 2015 ook 325 miljoen euro aangewend voor technische bijstellingen. Een belangrijk onderdeel hiervan is de uitbreiding van de overheidsperimeter. Door het in rekening brengen van een aantal nieuwe instellingen binnen de begroting, hebben zowel de eigen ontvangsten (toegevoegd aan de creatie van beleidsruimte) als de uitgaven (aanwending van de beleidsruimte) een impact op de bruto-beleidsruimte.

Gelet op de maatschappelijke noden voor zorg, infrastructuur en economisch herstelbeleid, wordt voor 152 miljoen euro aan beleidsruimte ingezet om nieuwe investeringen mogelijk te maken. De impact op de aanwending van de beleidsruimte in de begrotingsopmaak 2015 bedraagt hierbij 98 miljoen euro.

Bijkomend worden vanuit het Financieringsfonds voor schuldafbouw en eenmalige investeringen (FFEU) investeringen voorzien in mobiliteit en openbare werken en grote culturele instellingen. Deze investeringen vanuit het FFEU bedragen in totaal 122 miljoen euro in 2014.

Tot slot heeft ook het verstrengde Europees begrotingstoezicht voor de eerste keer een impact. Zo worden onder meer de uitgaven van het project 'Scholen van Morgen' en de alternatief gefinancierde subsidies aan woonzorgcentra en ziekenhuizen in kader van het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA) bij de begroting in rekening gebracht.

In de verdere hoofdstukken wordt vervolgens in detail ingegaan op de economisch-financiële situatie, de middelenbegroting, de uitgavenbegroting, het financieel beheer en het behoud van het begrotingsevenwicht.

Tabel 1-1: Creatie en aanwending bruto beleidsruimte (in duizend euro)

Creatie bruto beleidsruimte bij constant beleid t.o.v. BO 2014	In duizend euro	
	2BA 2014	BO 2015
Samengevoegde en gedeelde belastingen (incl overige dotaties)	- 31.225	432.049
Gewestbelastingen	32.321	3.760.826
Andere ontvangsten	- 35.325	6.554.145
Instellingen consolidatieperimeter	116.928	66.291
TOTAAL evolutie ontvangsten	82.699	10.813.311
Raming evolutie vorderingensaldo	585	-875
Raming evolutie onderbenutting	39.988	-8.807
A1) TOTAAL Creatie bruto-beleidsruimte bij constant beleid t.o.v. BO 2014	123.273	10.803.630
Bijkomende creatie bruto-beleidsruimte via maatregelen aan ontvangsten- en uitgavenzijde	2BA 2014	BO 2015
Maatregelen:		1.148.730
<i>Besparen op werking overheid / derden</i>		393.990
<i>Afbouwen overheidsstructuren</i>		37.388
<i>Inzetten op kerntaken en efficiëntere werking</i>		175.041
<i>Stopzetten uitholling kostendekkingsgraad</i>		196.800
<i>Rationaliseren en budgettair houdbaar maken nieuwe bevoegdheden</i>		200.574
<i>Afremmen groeipaden</i>		45.718
<i>Punctuele maatregelen</i>		99.219
A2) TOTAAL Bijkomende creatie bruto-beleidsruimte		1.148.730
A) TOTAAL Creatie bruto-beleidsruimte t.o.v. BO 2014	123.273	11.952.360
B) Aanwending bruto-beleidsruimte t.o.v. BO 2014	Betaal	Betaal
B1) Bevoegheden 6de SHV, waaronder o.a.:		10.659.469
<i>Kinderbijslag en FCUD</i>		3.661.795
<i>Woonzorgcentra</i>		1.867.931
<i>Fiscale uitgaven: Woonbonus en bouwsparen</i>		1.678.554
<i>Dienstenchèques</i>		1.068.680
<i>Doelgroepenbeleid Werk</i>		758.456
<i>Tegemoetkoming Hulp Aan Bejaarden (THAB)</i>		387.974
<i>Fiscale uitgaven: Dienstenchèques</i>		198.474

B2) Allerhande kostendrijvers huidige bevoegdheden, waaronder o.a.:	-244.458	423.801
<i>februari 2015</i>	-131.601	
<i>Verwachte overschrijding spilindex februari 2015</i>		62.277
<i>Desindexatie 2014 (van 1,4% naar 0,6% op loon en werking)</i>	-51.402	-51.402
<i>Indexatie 2015 (GZI van 1,3%)</i>		72.015
<i>Gemeentefonds</i>		77.852
<i>Loonmodel onderwijs</i>	-23.849	44.129
<i>Vlabel -Overname successie- en registratierechten</i>		26.728
<i>Klikken Hoger Onderwijs</i>		25.084
<i>Zorgfonds</i>	4.695	17.667
<i>Integratiedecreet hoger onderwijs</i>		15.400
<i>Rentesubsidies VMSW / VWF</i>		13.870
<i>Urencontingent gezinszorg</i>		13.358
<i>VIPA-gebruikstoelagen</i>		10.357
<i>Sectorconvenants</i>		6.308
<i>Inburgering NT2</i>		6.000
<i>VIB - éénmalige investeringsimpuls gebouwen</i>		6.000
<i>Stedenfonds</i>		5.158
<i>VRT-pensioenfondsen</i>		4.451
<i>FJW (Pleegplaatsingen en Anciënniteit)</i>		4.320
<i>Toename toelage Vlaams Parlement</i>		3.510
B3) Specifieke technische bijstellingen, waaronder uitbreiding overheidsperimeter	179.957	324.974
TOTAAL Aanwending beleidsruimte t.o.v. BO 2014 bij constant beleid	-64.501	11.408.244
Nieuw beleid		
Welzijn		65.000
Onderzoek en Ontwikkeling en maatregelen bedrijfsleven		20.000
Instandhoudingsdoelstellingen		5.000
Andere		2.000
Onderwijs (In Beleid: 50 miljoen euro)		5.000
ICT (in Beleid: 10 miljoen euro)		1.000
B4) TOTAAL Nieuw beleid		98.000
FFEU-toewijzing 2014 en 2015		
Mobiliteit en Openbare Werken (In beleid 2014: 80 miljoen euro)		
Grote culturele instellingen (In beleid 42 miljoen euro)		
Effect verstrengd Europees begrotingstoezicht		
DBFM Scholen van Morgen	91.500	422.400
VIPA-alternatieve financiering	312.788	172.795
Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW)	-207.189	-139.754
Vlaams Woningfonds (VWF)	10.000	10.000
Consolidatie Tunnel Liefkenshoek	-15.000	-15.000
Rollend fonds PMV	375	375
AMORAS	-4.700	-4.700
B5) TOTAAL Effect verstrengd Europees begrotingstoezicht	187.774	446.116
t.o.v. BO 2014 (incl. Totaal effect verstrengd Europees begrotingstoezicht)	123.273	11.952.360

2. DE ECONOMISCH-FINANCIËLE OMGEVING

2.1. Inleiding

De eurozone verkeert in een zwakke economische situatie. De conjunctuur veert amper op in de eerste maanden van 2014, na een nog brozer 2013. De werkloosheid blijft hoog. Ondanks de politiek van geldverruiming is het deflatiegevaar nog steeds niet geweken. De Amerikaanse economie is er beter aan toe.

Ook de Vlaamse economie kan het conjunctuurherstel van de tweede jaarhelft van 2013 tot dusver niet bestendigen in 2014. De industriële productie zit niet meer in de lift. Enkel in de bouwsector zijn er prille tekenen dat de conjunctuur het iets beter begint te doen, maar het niveau van de conjunctuurcurve is nog steeds laag. Het Vlaamse consumentenvertrouwen zwakt ook wat af. De Vlaamse uitvoer groeit niet zo sterk, vooral omdat de economische activiteit in de eurozone zwak is. Maar de competitieve situatie klaart recent wat op en de veerkracht van de Amerikaanse economie kan soelaas bieden voor de Vlaamse uitvoer de komende maanden. Als er geen onverwachte vraagschokken zijn (geo-politieke onrust bijvoorbeeld) zijn er nog redenen waarom de Vlaamse economie het in 2015 beter zou kunnen doen: de oplopende capaciteitsbezetting van het productieapparaat zal vroeg of laat de investeringen moeten stimuleren. Positief is verder dat het aantal faillissementen afneemt. De werkloosheid ten slotte neemt nog toe, maar aan een steeds trager tempo. Ook zijn er meer werkaanbiedingen.

2.2. Internationaal

Tabel 2-1: Realisaties 2013 en vooruitzichten 2014 en 2015 van de reële groei van het bbp, België in internationaal perspectief, in % *

	Realisaties 2013	Vooruitzichten 2014			Vooruitzichten 2015		
		OESO	IMF	Europese Commissie	OESO	IMF	Europese Commissie
België	0,2	1,5	1,0	1,4	1,9	1,4	1,6
Nederland	-0,8	1,0	0,6	1,2	1,3	1,4	1,4
Duitsland	0,4	1,9 (1,5)	1,4	1,8	2,1 (1,5)	1,5	2,0
Frankrijk	0,2	0,9 (0,4)	0,4	1,0	1,5 (1,0)	1,0	1,5
Eurozone	-0,4	1,2 (0,8)	0,8	1,2	1,7 (1,1)	1,3	1,7
VK	1,7	3,2 (3,1)	3,2	2,7	2,7 (2,8)	2,7	2,5
VS	2,2	2,6 (2,1)	2,2	2,8	3,5 (3,1)	3,1	3,2
Japan	1,5	1,2 (0,9)	0,9	1,5	1,2 (1,1)	0,8	1,3
China	7,7	7,4 (7,4)	7,4	7,2	7,3 (7,3)	7,1	7,0
India	5,0	4,9 (5,7)	5,6	n.b.	5,9 (5,9)	6,4	n.b.

* Tussen haakjes: interim voorspelling OESO september 2014.

Bron: Europese Commissie, IMF, OESO.

2.2.1. Eurozone

De *Economic Sentiment Indicator (ESI)* van de Europese Commissie is een samenvattende maat voor het conjunctuurverloop bij producenten en consumenten (figuur 1). De stijging van de ESI sinds het najaar 2012 kwam de jongste maanden ten einde. De ESI van de eurozone daalde zowel in augustus als september en dook aldus net onder het lange-termijngemiddelde van 100. Deze dalende trend is ook waarneembaar voor België en de buurlanden. Alleen voor Nederland is geen sprake van

een afname, maar is wel een eind gekomen aan de stijgende tendens. Niet alleen het vertrouwen in de industrie, maar ook dat van de consumenten en de kleinhandel neemt af. Het vertrouwen in de bouw daarentegen herstelt licht. Opmerkelijk is de discrepantie tussen de ESI van het Verenigd Koninkrijk en Duitsland enerzijds, die zich duidelijk boven het lange-termijngemiddelde bevinden, en anderzijds de ESI van Frankrijk, die lager scoort. België en Nederland liggen zeer dicht bij het niveau van de eurozone. In de periferie blijven Spanje en Portugal boven het lange-termijngemiddelde, in tegenstelling tot Italië en Griekenland.

Het *bbp* van de eurozone is in het tweede kwartaal tot stilstand gekomen (tegenover het voorgaande kwartaal), na vier kwartalen van positieve groei. De Belgische groei lag met 0,1% nauwelijks hoger dan in de eurozone, maar doet het beter dan Duitsland, dat onverwacht een vermindering registreerde (-0,2%) en Frankrijk, waar er een nulgroei was. De prestaties van Nederland (+0,5%) en vooral het Verenigd Koninkrijk (+0,8%) zijn beter. De uitvoer van de eurozone zorgde voor een groei-impuls (toename met +0,5%), terwijl de investeringen (-0,3%) het lieten afweten. De consumptie hield in het tweede kwartaal stand (+0,3%).

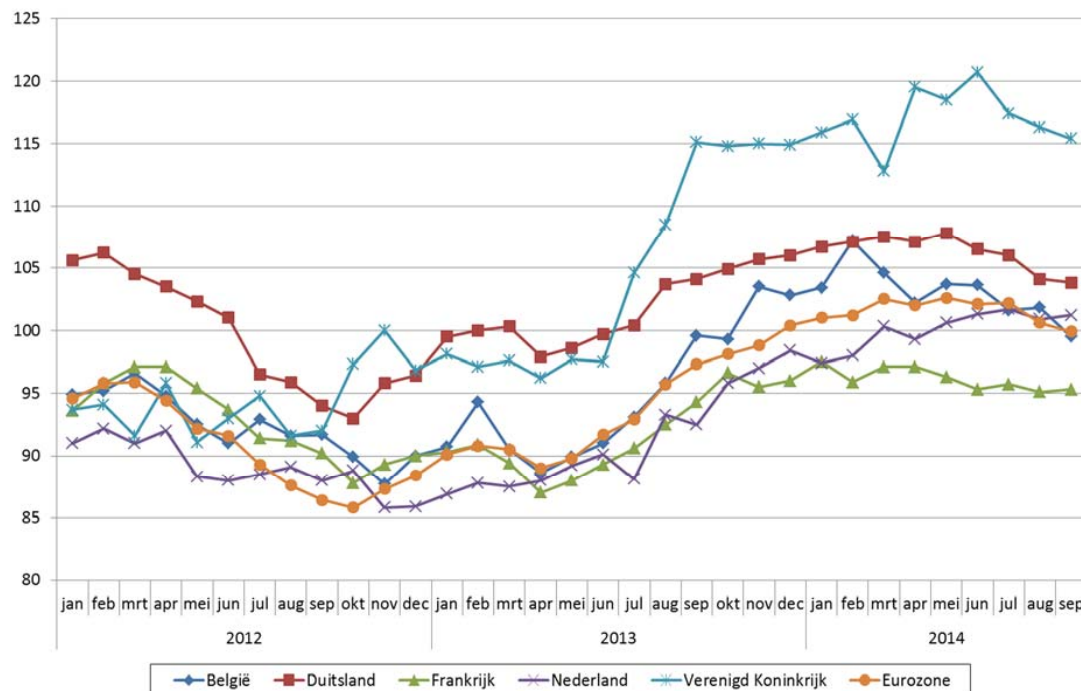
De *werkloosheid* in de eurozone blijft op een hoog peil (11,5% in augustus 2014). De crisis is daarmee nog niet achter de rug, al is de werkloosheidsgraad toch iets lager dan het hoogste peil dat in 2013 werd opgetekend (12%). Ook hier vallen echter de verschillen tussen de landen op. In Duitsland is de werkloosheid met 4,9% het laagst, gevolgd door het Verenigd Koninkrijk (6,2%, in juni), Nederland (6,6%), België (8,5%) en Frankrijk (10,5%).

Voor 2014 wordt een aanhoudende expansieve monetaire politiek verwacht wat de economie moet stimuleren. Toch is er nog steeds een deflatierisico, gezien de bijzonder lage en dalende inflatie van 0,3% (september, jaarbasis). De meeste waarnemers gaan echter uit van een lichte stijging van de inflatie naarmate de conjunctuur verbetert. De interestspreads tussen de aangeslagen economieën in Zuid-Europa en anderzijds Duitsland zouden verder afnemen.

De *Composite Leading Indicators* (CLI) van de OESO, die reiken tot augustus 2014, bieden een blik op de nabije toekomst. Ze dalen sinds juni voor de eurozone als geheel. De Belgische CLI daalt licht sinds mei. Ook voor de buurlanden stellen we de jongste maanden doorgaans een verslechtering vast. Verontrustend is de daling in Duitsland, het grootste land van de eurozone, terwijl de CLI van Frankrijk stabiel blijft. Nederland en het Verenigd Koninkrijk kennen een zeer lichte afname.

Voor 2014 werden de groeivoorspellingen van het *bbp* neerwaarts herzien. Het IMF, de OESO en de Europese Commissie verwachten een matige groei voor de eurozone gaande van 0,8% tot 1,2% in 2014, die voor 2015 zou toenemen tot 1,1% à 1,7%. Deze cijfers liggen, wat 2014 betreft, iets lager dan die voor Japan, en duidelijk onder die van de Verenigde Staten. Voor België wordt in 2014 een iets hogere groei verwacht (1,0% - 1,5%) dan voor de eurozone. Ons land zou daarmee beter presteren dan Frankrijk en Nederland. Voor Duitsland worden in 2014 echter nog betere prestaties verwacht (1,4% - 1,8%), al zijn ook hier de vooruitzichten minder optimistisch dan voorheen. Het Verenigd Koninkrijk (2,7% - 3,2% in 2014) zou opnieuw sterker groeien dan de eurozone en de buurlanden.

Figuur 2-1: Economic sentiment indicator (ESI), België, buurlanden en eurozone, januari 2012 – september 2014

Bron: DG ECFIN, Europese Commissie.

2.2.2. Verenigde Staten

De *bbp-groei* blijft in het tweede kwartaal van 2014 met 1,0% (tegenover het eerste kwartaal) duidelijk beter dan in de eurozone en Japan en dan elk van onze buurlanden. Anders dan in de eurozone, konden echter ook de Amerikaanse investeringen en private consumptie goede groeicijfers voorleggen (+2,0% en +0,6% tegenover het eerste kwartaal), naast de export. De overheidsconsumptie stagneerde echter. Het monetaire beleid in de VS blijft zeer soepel, al worden de aankopen van activa door de Fed in oktober stopgezet en zou de beleidsrente vanaf medio 2015 worden verhoogd. Ook de vastgoedmarkt komt er stilaan bovenop en de schuldenlast van de gezinnen daalt.

De *CLI* van de VS blijft stabiel. In tegenstelling tot de eurozone en Japan werden de vooruitzichten voor de VS opwaarts herzien. Ze gaan ervan uit dat de Amerikaanse economie dit jaar een groei haalt van 2,1% tot 2,8% (tabel 1), om in 2015 met 3% te stijgen. Ook die cijfers zijn duidelijk beter zijn dan die van de eurozone en Japan. Alleen het Verenigd Koninkrijk zou in 2014 betere groeicijfers halen.

2.2.3. Japan

De Japanse *bbp-groei* is in het tweede kwartaal van 2014 onder nul gedoken. Ze bedroeg -1,7% (tegenover het eerste kwartaal). Dit is slechter dan in de eurozone, de buurlanden en de VS. De negatieve groei is echter tijdelijk, want toe te schrijven aan een verhoging van de omzetbelasting in april, die de economische activiteit in het eerste kwartaal deed stijgen ten koste van de groei in het tweede kwartaal (anticipatie-effect). Ook Japan kent

een sterk expansief monetair beleid, maar het begrotingsbeleid, dat tot dusver zeer stimulerend werkte, is verstrakt als gevolg van een verhoging van de belasting op de consumptie in april.

De *CLI* kende al van januari een daling, die nog iets sterker was dan die van Duitsland. In 2013 kende Japan nog een groei van 1,5%. In 2014 wordt dan ook een lagere groei verwacht (0,9% - 1,5%), die ook in 2015 niet zou aantrekken (tabel 1). In tegenstelling tot de eurozone en de VS zou de groei dus niet toenemen.

2.2.4. China en India

De Chinese economie zou in 2014 licht vertragen (bbp-groei van 7,2% - 7,4%) en in 2015 verder afnemen. De autoriteiten hebben hierop gereageerd met belastingverminderingen voor KMO's, verhoogde overheidsuitgaven in onder meer infrastructuur en een daling van de reservevereisten voor banken. De Indiase bbp-groei daarentegen zou in 2014 versnellen tot 5,6% - 5,7% om in 2015 verder toe te nemen.

2.3. Vlaanderen

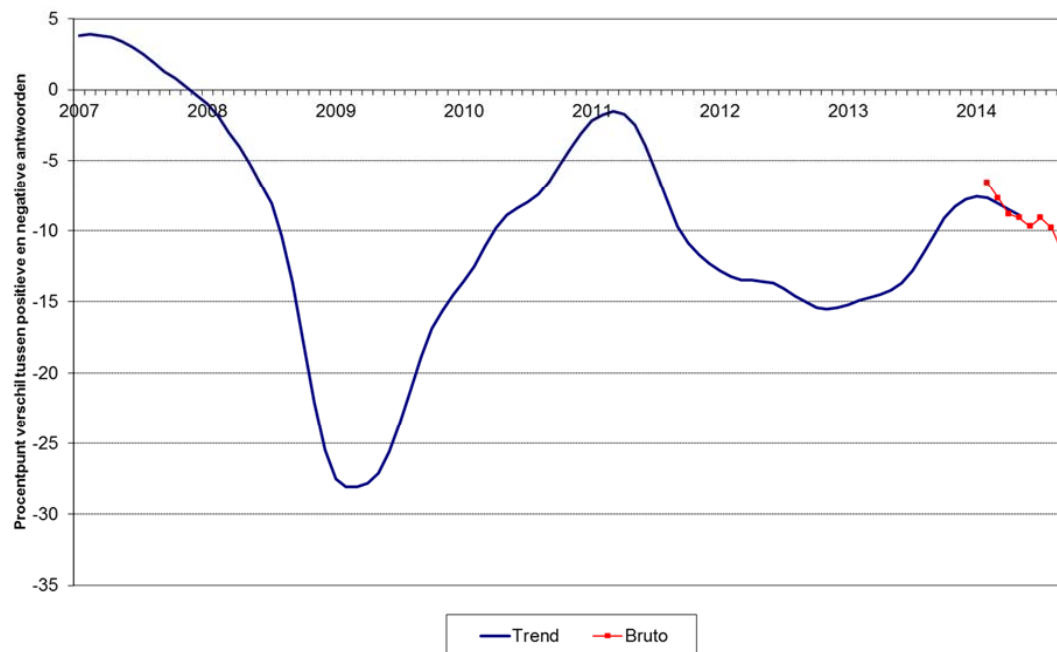
Hierna komen diverse indicatoren aan bod die elk een beeld geven van de Vlaamse conjunctuur. Ze worden besproken per subhoofdstuk: 'productie' (globale conjunctuurcurven, activiteitsindicatoren), 'bestellingen en uitvoer' (binnenlandse vraag, uitvoer), 'investeringen' (voorraadpeil, vraagvooruitzichten, capaciteitsbezetting, investeringsvooruitzichten), 'loop van de bedrijven' (oprichtingen, stopzettingen, faillissementen), 'de consument' (consumentenvertrouwen en deelindicatoren) en 'arbeidsmarkt' (uitzendarbeid, vacatures, aantal werkzoekenden, werkgelegenheidsvooruitzichten).

2.3.1. Productie

De HERMREG vooruitzichten ramen de Vlaamse reële groei op +1,5% voor 2014. De berekeningen werden gemaakt in juni jongstleden. Door de verzwakking van de conjunctuur in de zomermaanden zou dat cijfer wel eens neerwaarts kunnen herzien worden. Zo verlaagde het Federaal Planbureau (FPB) in september de aanvankelijke groeiraming voor de Belgische economie van +1,4% tot +1,1% voor 2014. Vooral de verdere maanden van 2014 zouden voor een iets betere economische omgeving moeten zorgen (hypothese van een goede afwikkeling van de spanningen met Rusland, economische groei in de VS). Maar de onzekerheid blijft groot. De geo-politieke onrust in Oekraïne of het Midden-Oosten kan voor een negatieve vraagschok zorgen. Overheden kampen ten slotte nog steeds met de problemen van schuldafbouw en het aanzwengelen van de economie.

De globale Vlaamse *conjunctuur* was vanaf de zomer van 2013 duidelijk opwaarts gericht (figuur 2). Maar bij de aanvang van 2014 stakte dit herstel. De neerwaartse trend wordt door de recentere brutowaarden alleen maar bevestigd. Toch is het conjunctuurniveau nog steeds beter dan omstreeks de jaarwisseling 2012/2013 en zeker beter dan tijdens het dieptepunt van de financieel-economische crisis van 2009.

Figuur 2-2: Vlaamse globale conjunctuurcurve, januari 2007 – september 2014

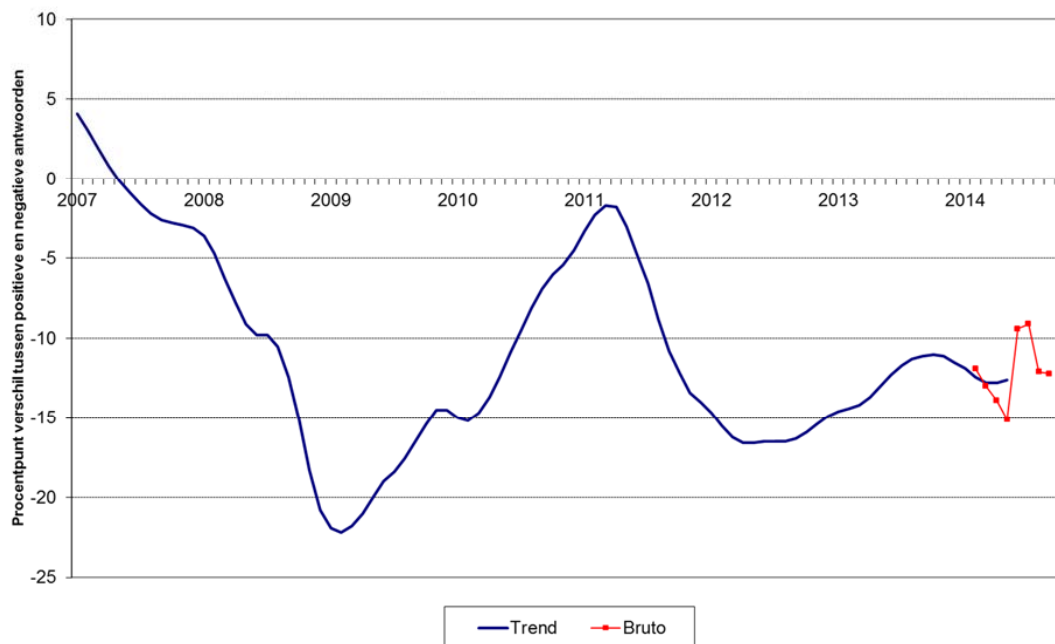
Bron: NBB, 2014.

Dat globale conjunctuurbeeld is ook terug te vinden in de sectoren van de *industrie*, *handel* en *diensten aan bedrijven*. In de industrie en handel kwam de conjunctuuromslag er in maart/april van dit jaar; in de diensten aan bedrijven was dit iets vroeger, in januari.

De Algemene Directie Statistiek (ADS) becijferde dat de industriële productie tijdens de maanden januari-juli 2014 3,8% hoger lag dan tijdens dezelfde periode van 2013. Maar dat komt uitsluitend door de opleving eind 2013. Vanaf de start van 2014 neemt de productietrend een neutraal tot zelfs licht negatief karakter aan. De duidelijke verslechtering van het productietempo, zoals blijkt uit de meer recentere conjunctuurbepijvraging bij bedrijfsleiders, voorspelt weinig goeds voor het verdere verloop van de industriële productie dit jaar. Het verloop van de productie is nogal verschillend naar hoofdindustriegroep. De indicator is al meer dan een jaar vrijwel constant in de sector van de intermediaire goederen (staalindustrie, chemie, ...). Bij de investeringsgoederen (allerhande machines) en meer nog bij de niet-duurzame consumptiegoederen (zoals kleding en voeding) is er een stijging. Maar bij de duurzame consumptiegoederen (zoals wagens) daalt de productie.

In de *bouwnijverheid* daarentegen begon de conjunctuur te verzwakken in november 2013 (figuur 3). Maar dit zette zich niet door; al in mei 2014 was zelfs opnieuw een prille opleving van de trend. Ook de recentere brutowaarden doen geen nieuwe verslechtering vermoeden. De lage hypotheekrente is een stimulans voor de bouwactiviteit.

Figuur 2-3: Vlaamse conjunctuurcurve voor de ruwbouw, januari 2007 – september 2014

Bron: NBB, 2014.

2.3.2. Binnen- en buitenlandse vraag

De binnenlandse vraag in de industrie trok gestaag aan in 2013 (NBB conjunctuurenquêtes). Maar vanaf april 2014 neemt de vraag uit het binnenland weer af. De vraag uit het buitenland daarentegen bereikte reeds tijdens de jaarwisseling 2013/2014 een top, gevolgd door een afname. Maar in mei 2014 veert de trend opnieuw op; ook de recentere brutowaarden zijn er iets beter. Dat neemt niet weg dat de industriële bedrijfsleiders sedert de aanvang van 2014 hun buitenlandse orderpositie iets minder rooskleurig inschatten. Vermoedelijk verwachtten zij een nog sterkere toename van de buitenlandse vraag. Ook in de handel zaten de bestellingen in de lift in 2013. Gaandeweg 2014 nam het niveau wat af, zonder evenwel in het pessimisme te vervallen van 2012 – begin 2013. Het orderbestand in de ruwbouw doet het al vanaf medio 2013 minder goed. Het niveau van deze indicator is er al een vijftal jaren laag te noemen.

De Vlaamse export nam in het tweede kwartaal van 2014 met 2,2% toe jaar-op-jaar. Het is daarmee het derde kwartaal op rij van afnemende groei. In het eerste kwartaal van 2014 werd nog een groeicijfer van +2,9% genoteerd jaar-op-jaar. Het zwakke verloop van de Vlaamse export komt doordat onze belangrijkste handelspartners zich in de EU28 situeren (67,5% van de Vlaamse export in 2013). De zwakke Europese conjunctuur speelt de Vlaamse uitvoer tot op heden parten. Het Federaal Planbureau verwacht toch dat de Belgische uitvoer verder aantrekt in 2015. De geharmoniseerde Vlaamse competitiviteitsindicator wijst sinds april alvast op verbeterende concurrentiële omgeving (figuur 4). Dit door de depreciatie van de euro ten opzichte van de munten van de voornaamste niet-euro handelspartners (dollar, yen, pond, yuan, Indische roepia...)

Figuur 2-4: Geharmoniseerde competitiviteitsindicator voor het Vlaamse Gewest, januari 2007 – augustus 2014 *

* Een daling van de curve wijst op een verbeterende competitiviteit, en vice versa voor een stijgende curve.

Bron: ECB, SVR.

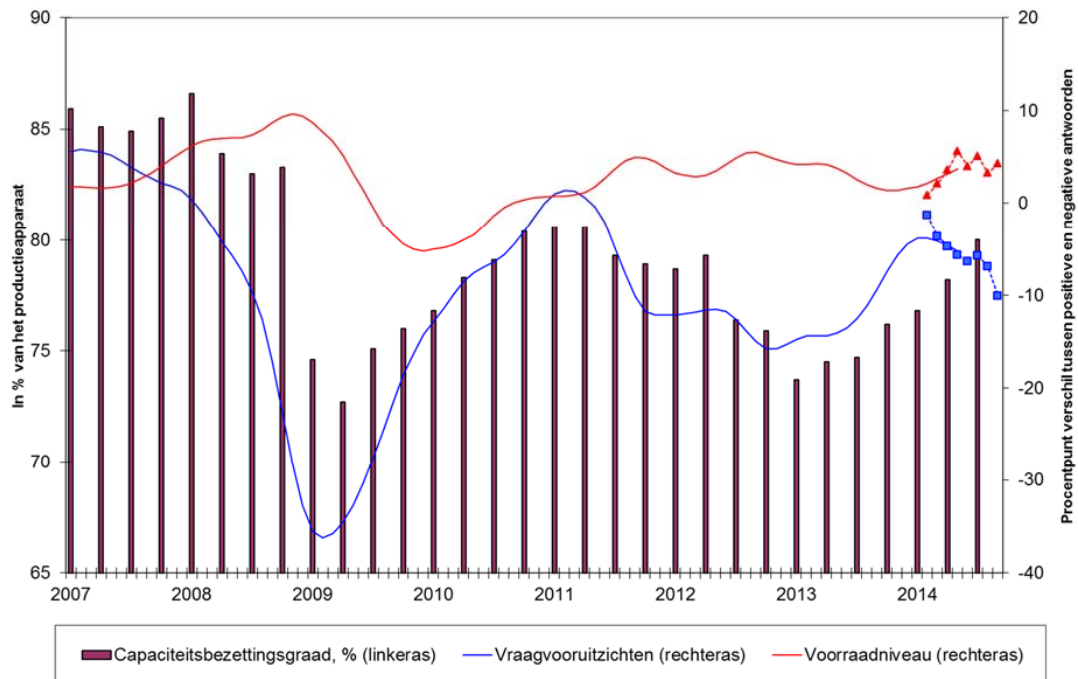
2.3.3. Investerings van de bedrijven

Bedrijven die *investeren* geven uiting aan hun geloof in toekomstige afzetmogelijkheden. Belangrijke factoren die de investeringsbeslissing beïnvloeden zijn het huidige voorraadpeil, de bezettingsgraad van het productievermogen en de vraagvooruitzichten.

De *bezetting van het productieapparaat* (industrie exclusief voeding) kwam bij de start van het derde kwartaal van 2014 op 80% (figuur 5). Het is daarmee de zesde toename op rij waardoor de indicator zich nu ongeveer op zijn lange termijn gemiddelde situeert. Het *voorraadpeil* in de industrie nam af tot november 2013. Sindsdien loopt het terug op, zij het dat de recentste brutowaarden geen verdere forse klim in het vooruitzicht stellen. De *vraagvooruitzichten* in de industrie, ten slotte, verslechterden gaandeweg tijdens de eerste maanden van 2014. Maar ze zijn nog steeds beter dan een jaar eerder.

In mei jongstleden gaven de Belgische bedrijven uit de industrie aan hun investeringen met goed 20% uit te breiden in 2014 (NBB halfjaarlijkse enquête). Dat is veel (in 2013 was er een terugloop met 1,9% in lopende prijzen) en kan te maken hebben met de oplopende bezettingsgraad van het productievermogen. Toch is het afwachten of de plannen ook daadwerkelijk gerealiseerd zullen worden. Het middellange termijnmodel HERMREG becijferde voor het Vlaamse Gewest dat de investeringen (exclusief woningbouw) in reële termen met 0,2% afnamen in 2013. Voor 2014 wordt een reële groei verwacht met 1,8% die in 2015 zou oplopen tot +3,8%.

Figuur 2-5: Determinanten van de investeringen, januari 2007 – september 2014

Bron: NBB, 2014.

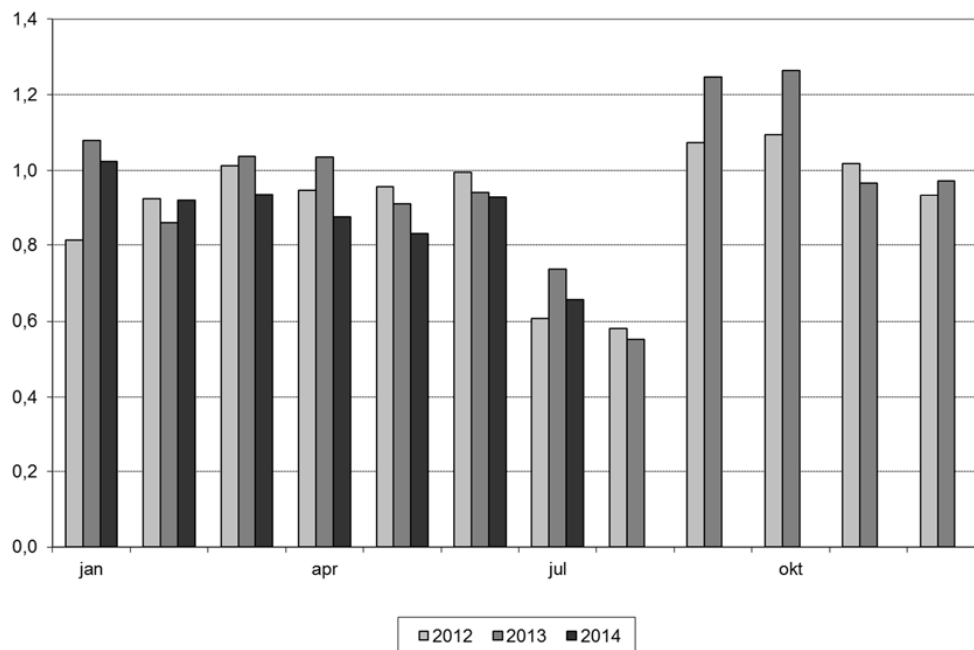
2.3.4. Loop van de bedrijven

ADS noteerde in 2013 6,3% minder *opgerichte* bedrijven dan in 2012 (natuurlijke en rechtspersonen). In januari 2014 waren er uitzonderlijk veel nieuwe inschrijvingen (drie maal zoveel als in januari 2013), waardoor de toename tijdens de eerste zeven maanden op +47,9% kwam. Maar dat kwam doordat advocaten vanaf 2014 BTW-plichtig zijn. In verhouding tot 1.000 bestaande bedrijven waren er in heel 2013 80 nieuwe oprichtingen. Dat is lager dan tijdens de drie voorgaande jaren (87 à 90).

Er waren in 2013 6,8% meer *stopzettingen* van bedrijven in vergelijking met 2012. Deze stijgende tendens zet zich verder tijdens de eerste zeven maanden van 2014 (+5,1%). De stopzettingratio lag met 71 per 1.000 ondernemingen iets hoger in 2013 dan tijdens de voorgaande jaren.

Ten slotte waren er in 2013 7,2% meer *faillissementen* dan in 2012. Maar tot dusver is er een afname in 2014 (-5,1% tijdens januari-augustus 2014 in vergelijking met dezelfde periode van 2013). De faillissementsratio bedroeg 11,6‰ in 2013. Dat is een toename voor het tweede jaar op rij, zij het in lichte mate.

Figuur 2-6: Faillissementsratio van de Vlaamse bedrijven, januari 2012 – juli 2014, in ‰

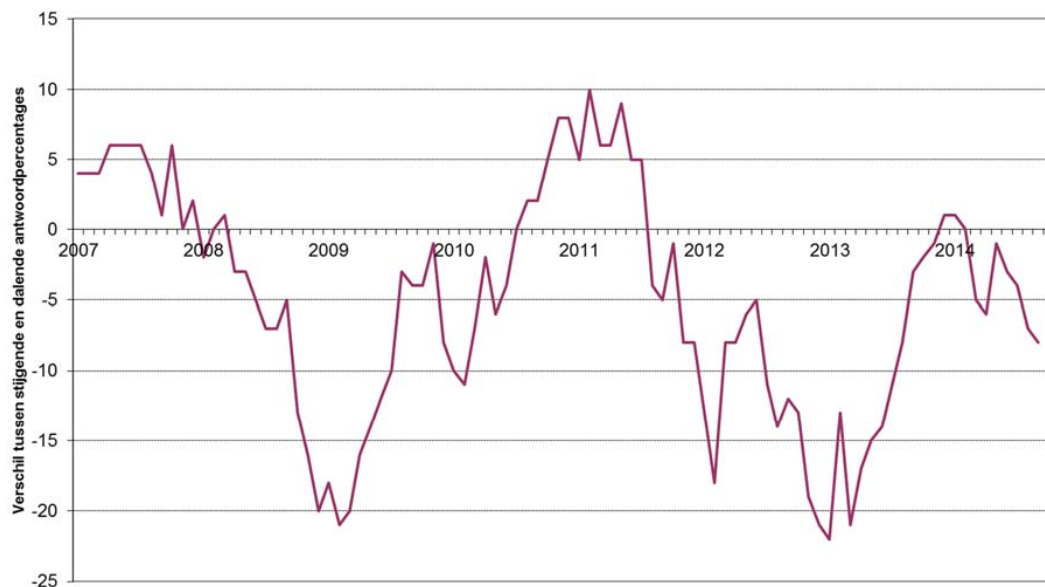
Bron: ADS, KBO, 2014.

2.3.5. De consument

Het Vlaamse consumentenvertrouwen verslechterde gaandeweg in 2012 tot begin 2013 (figuur 7). Vanaf dan trad hier verandering in. De Vlamingen werden optimistischer over de economische toestand en over het verloop van de werkloosheid. De Vlamingen schatten ook hun financiële situatie rooskleuriger in. Samen daarmee nam ook hun spaarvermogen toe. Maar toch kon deze laatste indicator niet het niveau bereiken van 2010 en 2011, toen de economie herstelde van de financieel-economische crisis. Dat betekent dat de Vlamingen zich rijk voelden, maar eraan twijfelden of dat in de toekomst evenzeer het geval zal zijn.

De verbetering van het consumentenvertrouwen duurde goed een jaar. Vanaf februari 2014 trad – met uitzondering van mei 2014 – alweer een verslechtering in. In september 2014 zakte de indicator verder met één procentpunt tot -8. Dit komt vooral doordat de Vlamingen duidelijk pessimistischer werden over de mogelijkheid tot sparen. In een langer tijdsperspectief blijkt het spaarvermogen volgens de ondervraagde Vlamingen op een structureel laag niveau te staan (enkel omstreeks de jaarwisseling 2012 / 2013 stond hij nog lager). Ook hun vertrouwen in de algemene economische situatie en in het werkloosheidsverloop boet recent aan vertrouwen in. Maar deze laatste indicator houdt al-bij-al nog vrij goed stand. De Vlamingen wijzigden ten slotte hun oordeel over hun financiële situatie niet in september 2014.

Figuur 2-7: Vlaamse consumentenvertrouwen, januari 2007 – september 2014, verschil tussen stijgende en dalende antwoordpercentages

Bron: NBB, 2014.

2.3.6. Arbeidsmarkt

De zwakke conjuncturele situatie komt tot uiting op de arbeidsmarkt. De werkloosheid neemt nu al meer dan twee jaar toe. Eind september 2014 zijn er in het Vlaamse Gewest 242.084 *niet-werkende werkzoekenden* (NWWZ), of 2,3% meer op jaarbasis. Maar er is ook een lichtpunt: van bij het begin van 2014 neemt het stijgingstempo van de werkloosheidsgroei af (figuur 8). Verder zijn er duidelijke verschillen naar deelcategorie. Zo daalt de jeugdwerkloosheid (-4,1%). Verder stijgt onder meer de middengeschoolde (+3,6%) en de hogeschoolde (+4,9%) werkloosheid meer dan gemiddeld. De dienstensectoren met relatief veel hoog- en middengeschoolden leken aanvankelijk beter bestand tegen de crisis, maar zijn nu voorzichtiger geworden in hun aanwervingsbeleid. Het aantal werkzoekende 50-plussers klokt eveneens hoger af (+9,1%) dan gemiddeld, vooral omdat sinds 2013 de leeftijdsgrens voor een maxi-vrijstelling opgetrokken is tot 60 jaar.

De VDAB ontving 23.172 *werkaanbiedingen* in september 2014. Dat zijn er 10,8% of 2.251 meer dan in september 2013. Over de laatste 12 maanden samen registreerde de VDAB 248.734 ontvangen jobaanbiedingen. Dat is 12% meer dan in de voorgaande periode van 12 maanden. Het gecumuleerd aantal ontvangen vacatures blijft stijgen in vergelijking met 12 maanden voordien. De grootste toename zit bij de vacatures voor middengeschoolden.

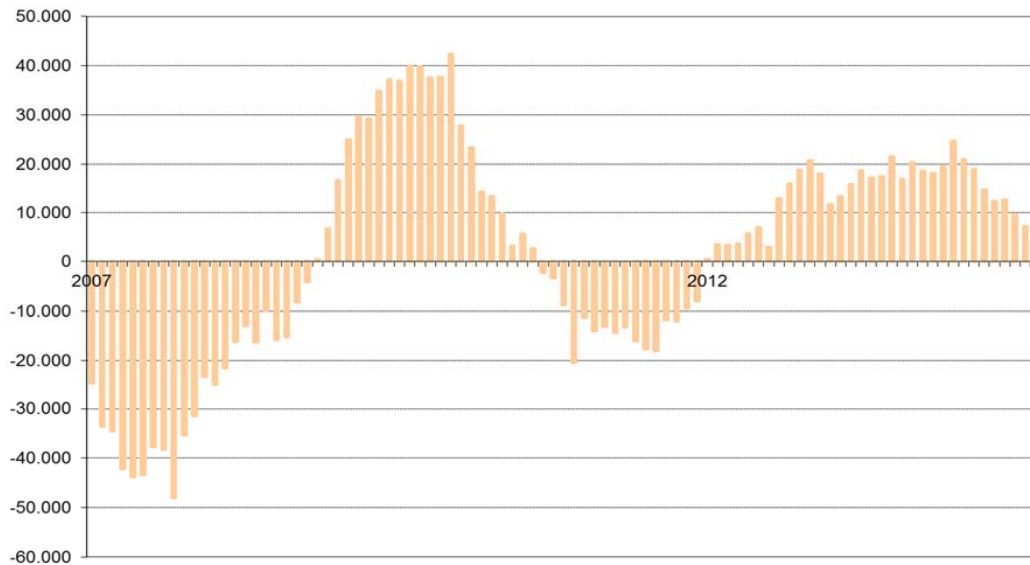
In het tweede kwartaal van 2014 tekende FEDERGON een toename op van de *uitzendactiviteit* in Vlaanderen (+2,4% op kwartaalbasis). Ook op jaarbasis is er een positieve groei in de uitzendarbeid.

Volgens de *HERMREG vooruitzichten* was er een daling van de totale Vlaamse werkgelegenheid in 2013 met 2.000 eenheden. Maar in 2014 zou er terug een aangroei zijn met 8.400 eenheden. De werkloosheid zou nog licht aangroeien doordat de beroepsbevolking nog stijgende is.

Niettegenstaande de werkloosheid toenam werden de Vlaamse consumenten gaandeweg 2013 minder pessimistisch over het werkloosheidsverloop (deelindicator van het *consumentenvertrouwen*). Vanaf begin 2014 neemt deze indicator een vrij onbeslist verloop aan.

De *werkgelegenheidsvooruitzichten* in de industrie worden de laatste maanden lichtjes slechter. In de handel en ruwbouw is dat (nog) niet het geval, maar de recentste brutowaarde van de enquête is er minder goed. Bij de diensten aan bedrijven is er een stabilisatie van de werkgelegenheidsvooruitzichten.

Figuur 2-8: Niet-werkende werkzoekenden, januari 2007 – september 2014, jaar-op-jaar aangroei in personen

Bron: VDAB, bewerking SVR, 2014.

Afkortingen

ADS: Algemene Directie Statistiek
 Bbp: Bruto binnenlands product
 ECB: Europese Centrale Bank
 ESI: Economic Sentiment Indicator
 FPB: Federaal Planbureau
 HERMREG: Harmonised Econometric Research for Modeling REGions
 IMF: Internationaal Monetair Fonds
 INR: Instituut voor de Nationale Rekeningen
 KBO: Kruispuntbank van Ondernemingen
 NBB: Nationale Bank van België
 OESO: Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
 SVR: Studiedienst van de Vlaamse Regering
 VDAB: Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding

3. DE MIDDELENBEGROTING

3.1. Totale middelen

Tabel 3-1 geeft in grote rubrieken een overzicht van de ESR gecorrigeerde middelen voor de begrotingsjaren 2014 en 2015. Voor het begrotingsjaar 2014 worden zowel de ramingen van de begrotingsopmaak (BO) getoond, als de ramingen van de 2de begrotingsaanpassing (2BA). De raming voor het begrotingsjaar 2015 bevat de budgettaire effecten van de herziene bijzondere financieringswet.

De raming van de opcentiemen is gebaseerd op de raming van de belasting staat die door de FOD Financiën midden september 2014 ter beschikking werd gesteld van de gewesten en gemeenschappen. De elasticiteit van 1,55 is hierbij een belangrijke factor voor de evolutie van de gewestelijke opcentiemen.

Tabel 3-1: Grote rubrieken van de ESR gecorrigeerde middelen (in duizend euro)

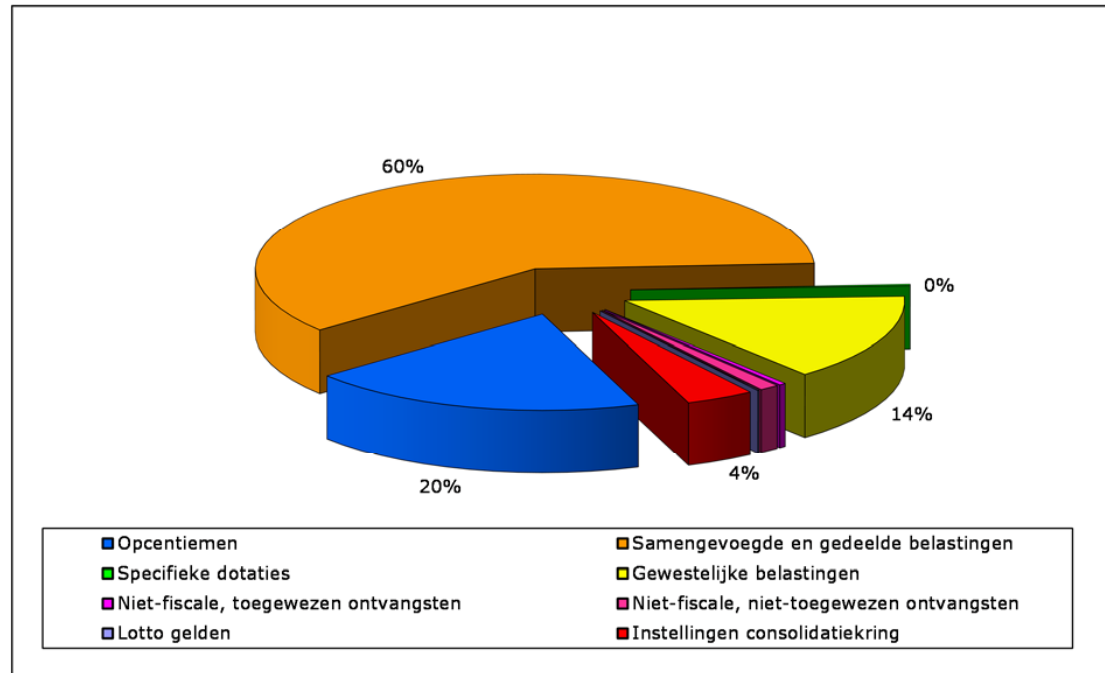
	REA 2013	BO 2014	2BA 2014	BO 2015	2BA 2014 - BO 2014	BO 2015 - 2BA 2014
Opcentiemen	-	-	-	7.466.983	-	7.466.983
Samengevoegde belastingen	6.224.548	6.257.799	6.250.401	2.913.541	-7.398	-3.336.861
Gedeelde belastingen	12.741.368	13.078.874	13.060.531	20.105.699	-18.344	7.045.168
Specifieke dotaties	893.627	909.777	905.455	81.968	-4.322	-823.487
Gewestelijke belastingen	5.279.670	5.421.385	5.453.706	5.588.856	32.321	135.150
Eigen niet-fiscale, toegewezen ontvangsten	135.774	152.470	161.198	150.398	8.728	-10.800
Eigen niet-fiscale, niet toegewezen ontvangsten	418.939	169.789	125.736	430.831	-44.053	305.095
Lotto gelden	35.297	34.915	33.754	33.754	-1.161	0
Instellingen consolidatiekring	1.363.895	1.449.321	1.558.966	1.510.649	109.645	-48.317
TOTAAL	27.093.117	27.474.330	27.549.747	38.282.679	75.417	10.732.932

Voor het begrotingsjaar 2014 worden de ESR gecorrigeerde ontvangsten bij de 2de begrotingsaanpassing op 27,6 miljard euro begroot. Dat is 75 miljoen euro of 0,3% meer dan bij de begrotingsopmaak 2014.

Voor het begrotingsjaar 2015 worden de ESR gecorrigeerde ontvangsten op 38,3 miljard euro begroot. In dit begrotingscijfer wordt de impact van de zesde staatshervorming in rekening genomen.

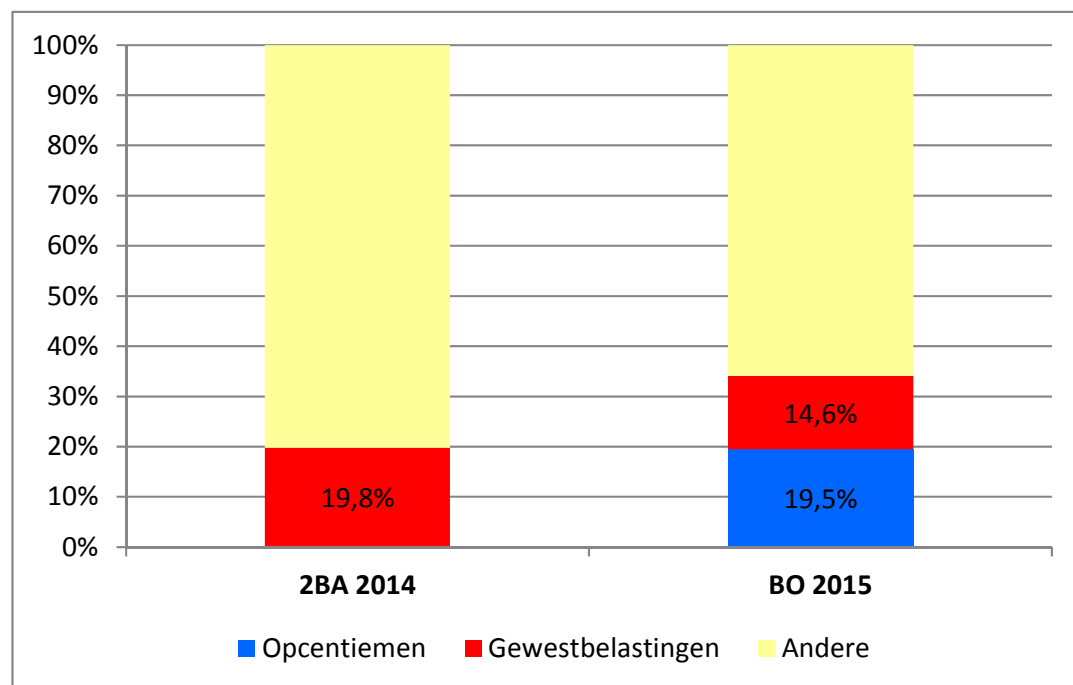
Figuur 3-1 toont het relatieve aandeel van de inkomsten ten opzichte van de totale middelen. Uit deze figuur blijkt dat de Vlaamse opcentiemen 20% zullen vertegenwoordigen van de Vlaamse (ESR gecorrigeerde) ontvangsten. Het belang van de gewestbelastingen bedraagt 14%.

Figuur 3-1: Grote rubrieken van de ESR gecorrigeerde middelen, BO 2015

Door de zesde staatshervorming is er een stijging van de Vlaamse fiscale autonomie, die gevormd wordt door de opbrengsten uit de gewestelijke belastingen enerzijds en de gewestelijke opcentiemen anderzijds. Uit onderstaande figuur 3-2 blijkt dat deze autonomie in 2014 19,8% bedroeg en steeg naar 34,1% bij de begrotingsopmaak 2015.

Figuur 3-2: Evolutie fiscale autonomie ten opzichte van totale middelen, 2BA 2014 en BO 2015

3.2. Samengevoegde en gedeelde belastingen

3.2.1. Parameters

Voor de 2de begrotingsaanpassing 2014 zijn de middelen uit de bijzondere financieringswet (samengevoegde en gedeelde belastingen en andere federale dotaties) geraamd op basis van de parameters van de Economische Begroting van 12 februari 2014. Het is nog niet duidelijk op basis van welke economische begroting de federale overheid haar doorstortingen aan de gewesten en de gemeenschappen zal doen. Het gebruik van de Economische Begroting van 12 februari 2014 als uitgangspunt voor de Vlaamse 2de begrotingsaanpassing 2014 is bijgevolg een veronderstelling die gebaseerd is op de hypothese van constant beleid.

De raming van de begrotingsopmaak 2015 is gebaseerd op de Economische Begroting van 11 september 2014.

Met betrekking tot de economische groei wordt de aangepaste conventie van 20 januari 1995 toegepast. Op deze wijze wordt vermeden dat herzieningen voor het verleden van de parameter van de reële groei door het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) de overgedragen middelen beïnvloeden. De herzieningen na de maand maart van het jaar $t+1$ van de reële groei van het bruto nationaal inkomen (of vanaf begrotingsjaar 2006 van het bruto binnenlands product) voor het jaar t hebben geen impact meer op de berekening van de middelen voor de jaren na het jaar t .

Behalve de klassieke parameters van economische groei en inflatie, spelen ook de fiscale capaciteit van de gewesten en gemeenschappen en het aantal leerlingen en -18-jarigen van de gemeenschap een belangrijke rol bij de berekening van de middelen, toegewezen vanuit de bijzondere financieringswet. De federale toelage m.b.t. de Nationale Plantentuin wordt verdeeld op basis van de taalrol van het personeel. Met ingang van het begrotingsjaar 2015 worden door de inwerkingtreding van de gewijzigde bijzondere financieringswet aan deze lijst twee nieuwe parameters toegevoegd: het aantal 0 tot en met 18 jarigen en het aantal 80-plussers.

Bovendien wordt de fiscale capaciteit vanaf het aanslagjaar 2015 ook geïnterpreteerd als de regionale opdeling van de opbrengst van de federaal gebleven personenbelasting. Voor het begrotingsjaar 2015 is echter nog de fiscale capaciteit met betrekking het aanslagjaar 2014 van toepassing.

De parameter belasting staat is van belang met het oog op de raming van de opcentiemen voor het aanslagjaar 2015 (= begrotingsjaar 2015). Ook hierbij is de raming gebaseerd op cijfers die door de FOD Financiën op 18 september ter beschikking werden gesteld. Deze cijfers werden nadien nog naar beneden bijgesteld om rekening te houden met de recent gewijzigde economische vooruitzichten (BBP en CPI). De cijfers van de FOD Financiën gaan uit van een veronderstelde elasticiteit - ten opzichte van het reëel BBP- van 1,55.

De bevolkingsgerelateerde parameters betreffen ramingen gealigneerd op de bevolkingsvooruitzichten 2013-2061 van het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS).

Tabel 3-2 bevat een overzicht van alle gebruikte parameters. De kolommen '2013 definitief' en '2014 aangepast' tonen de uitgangshypothesen bij de middelenberekening ter gelegenheid van de begrotingsaanpassing 2014. De middelen uit de bijzondere financieringswet worden bij de begrotingsopmaak 2015 geraamd op basis van de parameters van de Economische Begroting van 11 september 2014. De kolommen '2014 vermoedelijk' en '2015 initieel' in Tabel 3-2 geven alle bij de begrotingsopmaak 2015 gehanteerde parameters weer.

Tabel 3-2: Volledig parameteroverzicht

Begrotingsjaar	BO 2014		2BA 2014		BO 2015	
	2013 vermoedelijk	2014 initieel	2013 definitief	2014 aangepast	2014 vermoedelijk	2015 initieel
Parameters						
Inflatie (CPI)	1,20%	1,30%	1,11%	0,80%	0,60%	1,30%
Economische groei (BBP)	0,10%	1,10%	0,20%	1,40%	1,10%	1,50%
Personenbelasting (federaal gedeelte)						
Aanslagjaar	2012	2013 = 2012	2012	2013 = 2012	2013 = 2012	2014 = 2012
Vlaams Gewest	23.622.156	23.622.156	23.622.156	23.622.156	23.622.156	23.622.156
Waals Gewest (excl. Duitstaligen)	10.515.981	10.515.981	10.515.981	10.515.981	10.515.981	10.515.981
Brussels H. Gewest	3.164.538	3.164.538	3.164.538	3.164.538	3.164.538	3.164.538
Duitstaligen	159.745	159.745	159.745	159.745	159.745	159.745
Fiscale capaciteit (FC)						
Vlaams Gewest	63,06%	63,06%	63,06%	63,06%	63,06%	63,06%
Waals Gewest (excl. Duitstaligen)	28,07%	28,07%	28,07%	28,07%	28,07%	28,07%
Brussels H. Gewest	8,45%	8,45%	8,45%	8,45%	8,45%	8,45%
Duitstaligen	0,43%	0,43%	0,43%	0,43%	0,43%	0,43%
Verdeelsleutel onderwijs (LLN)						
Toestand	15/01/2013	15/01/2013	15/01/2013	15/01/2013	raming	raming
Vlaamse Gemeenschap	56,50%	56,50%	56,50%	56,50%	56,41%	56,43%
Fransse Gemeenschap	43,50%	43,50%	43,50%	43,50%	43,59%	43,57%
Inwoners						
Referentietijdstip	01/01/2012	01/01/2013	01/01/2012	01/01/2013	01/01/2013	01/01/2015
Teldatum	01/01/2012	01/01/2012	01/01/2012	01/01/2012	01/01/2013	raming
Vlaanderen	6.350.765	6.350.765	6.350.765	6.350.765	6.381.859	6.444.163
Wallonië (excl. Duitst.)	3.470.201	3.470.201	3.470.201	3.470.201	3.486.970	3.519.494
Brussel	1.138.854	1.138.854	1.138.854	1.138.854	1.154.635	1.180.445
Duitstaligen	76.128	76.128	76.128	76.128	76.090	76.572
Min 18 jarigen (excl. Duitst.) (DENAT)						
Referentietijdstip	30/06/2012	30/06/2013	30/06/2012	30/06/2013	30/06/2013	30/06/2014
Teldatum	31/08/2013	31/08/2013	01/02/2014	01/02/2014	raming	raming
Nederlandstalig	1.239.512	1.243.743	1.239.500	1.243.976	1.245.738	1.251.713
Franstalig	738.220	740.249	738.265	740.402	742.245	745.183
Brussel	257.651	262.065	257.678	262.412	262.871	267.593
Denataliteitscoëfficiënt	104,7945%	105,2938%	104,8005%	105,3325%	105,5309%	106,1339%
Verdeelsleutel Plantentuin						
Toestand		01/01/2012		01/01/2014	01/01/2014	01/01/2014
Vlaamse Gemeenschap		80,11050%		79,87013%	79,87013%	79,87013%
Fransse Gemeenschap		19,88950%		20,12987%	20,12987%	20,12987%
Pendelaars naar BHG						

Begrotingsjaar	BO 2014		2BA 2014		BO 2015	
	2013 vermoedelijk	2014 initieel	2013 definitief	2014 aangepast	2014 vermoedelijk	2015 initieel
Vlaams Gewest Waals Gewest		62,00% 38,00%		62,00% 38,00%	63,16% 36,84%	62,93% 37,07%
Belasting Staat (FOD FIN toestand 15 juli)						
Aanslagjaar						2015
Vlaams Gewest						28.964.250
Waals Gewest						13.135.566
Brussels H. Gewest						3.851.218
Belasting Staat (raming 18 september)						
Aanslagjaar						2015
Vlaams Gewest						28.730.215
Waals Gewest						13.029.430
Brussels H. Gewest						3.820.100
0 t.e.m. 18-jarigen						
Referentietijdstip						01/01/2015
Teldatum						raming
Vlaamse Gemeenschap						1.325.754
Franse Gemeenschap						788.998
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie						282.795
Duitstalige Gemeenschap						15.818
+80-jarigen						
Referentietijdstip						01/01/2015
Teldatum						raming
Vlaamse Gemeenschap						323.531
Franse Gemeenschap						162.550
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie						45.067
Duitstalige Gemeenschap						3.475

3.2.2. Resultaten

3.2.2.1. Algemeen

Tabel 3-3 toont de middelen die op basis van de hierboven beschreven parameters in 2014 en 2015 mogen verwacht worden. Hierbij wordt rekening gehouden met de impact van de zesde staatshervorming. De cijfers in deze tabel zijn niet-afgeronde bedragen. Ten opzichte van tabel 3-1 kunnen er daardoor afrondingsverschillen voorkomen.

Tabel 3-3: Opcentiemen en Samengevoegde & Gedeelde belastingen (in duizend euro)

	REA 2013	BO 2014	2BA 2014	BO 2015
Gewest - PB zonder Lambermont	9.054.586	9.170.249	9.152.862	-
Gewest - PB NST	0	0	0	0
Gewest - bijkomende middelen oude BFW	-	-	-	440.692
Gewest - PB negatieve term	-2.907.104	-2.972.331	-2.963.645	-
Gewest - Invulling fiscale autonomie	-	-	-	7.466.983
Gewest - PB extra middelen voor landbouw en zeevisserij	30.714	31.486	31.427	-
Gewest - PB extra middelen voor wetenschappelijk onderzoek	30.391	31.155	31.096	-
Gewest - PB extra middelen voor buitenlandse handel	13.313	13.638	13.612	-
Gewest - PB extra middelen voor lokale overheden	5.035	5.159	5.151	-
Gewest - PB extra middelen voor werk	-	-	-	1.649.455
Gewest - PB extra middelen voor fiscale uitgaven	-	-	-	1.153.146
Gewest - Overgangsmechanisme	-	-	-	-265.381
Gewest - inhouding voor pendeldotatie BHG	-	-19.840	-19.840	-30.204
Totaal Gewest : Opcentiemen en Samengevoegde belastingen	6.226.935	6.259.516	6.250.664	10.414.690
Gemeenschap - PB, incl Lambermont	4.163.131	4.218.879	4.210.883	5.103.177
Gemeenschap - BTW (art 40quinquies)	7.290.200	7.426.608	7.386.091	8.585.779
Gemeenschap - extra BTW Lambermont (naar PB en BTW)	1.316.929	1.432.352	1.460.413	0
Gemeenschap - gezinsbijslag	-	-	-	3.627.729
Gemeenschap - ouderenzorg	-	-	-	2.175.011
Gemeenschap - gezondheidszorg	-	-	-	472.034
Gemeenschap - ziekenhuisinfrastructuur	-	-	-	-
Gemeenschap - justitiehuisen	-	-	-	51.738
Gemeenschap - interuniversitaire attractiepolen	-	-	-	-
Gemeenschap - Overgangsmechanisme	-	-	-	149.773
Totaal Gemeenschap : Gedeelde belastingen	12.770.260	13.077.840	13.057.388	20.165.240
Vermoedelijke afrekening jaar N-1 (éénmalig)	-31.279	-682	2.880	-93.708
Algemeen totaal Gewest en Gemeenschap	18.965.916	19.336.673	19.310.932	30.486.222

3.2.2.2. Samengevoegde belastingen 2014

De samengevoegde belastingen (zie Tabel 3-3) kunnen voor het begrotingsjaar 2014 op 6.250.664 duizend euro geraamd worden. Hierbij zijn de Lambermonteffecten die gelden voor de gewesten in de raming opgenomen. Dit bedrag houdt geen rekening met de afrekening 2013 (zie paragraaf 3.2.2.4.), maar bevat wel de saneringsbijdrage (104.835 duizend euro) en de bijdrage van het Vlaams Gewest tot de pendeldotatie (19.840 duizend euro).

Het genoemde bedrag bestaat uit een drietal componenten. Krachtens de bijzondere financieringswet wordt aan de gewesten een deel van de federaal geïnde

personenbelasting doorgestort. Voor het begrotingsjaar 2014 bedraagt deze basisdoorstorting 9.152.862 duizend euro (inclusief saneringsbijdrage; exclusief afrekening en bijdrage pendeldotatie).

Krachtens het Lambermontakkoord werd de gewestaftrek ingevoerd. De gewestaftrek, de zogenaamde negatieve term, betreft een correctie op het basisbedrag dat vanuit de PB-opbrengsten aan de gewesten wordt toegekend en dient als compensatie voor de bijkomende gewestbelastingen waarvan de opbrengst eveneens krachtens het Lambermontakkoord aan de gewesten wordt toegewezen. De gewestaftrek wordt bekomen door het gemiddelde te berekenen van de realisaties van bepaalde gewestbelastingen van 1999 tot en met 2001, uitgedrukt in prijzen 2002. Vanaf 2003 wordt dit bedrag aangepast aan de inflatie en de economische groei. Het is mede deze aftrek die maakt dat de samengevoegde en gedeelde belastingen vanaf 2002 lager uitvallen dan voorgaande jaren. Voor 2014 wordt de gewestaftrek geraamd op 2.963.645 duizend euro.

Behalve de toepassing van de negatieve term werden aan de gewesten ook extra middelen toegekend voor enkele nieuwe bevoegdheden die naar de gewesten werden overgeheveld. Het betreft hier de bevoegdheden landbouw en zeevisserij, gemeenten en provincies, buitenlandse handel en een gedeelte van het wetenschappelijk onderzoek. De extra middelen die voor deze bevoegdheden worden overgedragen, zijn opgesomd in de bijzondere financieringswet. In totaal gaat het – opnieuw zonder afrekening - voor het begrotingsjaar 2014 om 81.287 duizend euro.

De zesde staatshervorming voorziet vanaf 2014 ook een nieuwe transfer ten gunste van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest m.b.t. de pendelbewegingen: 32 miljoen euro te dragen door het Vlaams Gewest en het Waals Gewest op basis van hun aandeel in de netto stroom van pendelaars naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het geraamd aandeel van het Vlaamse Gewest in de netto stroom pendelaars naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bedraagt voor het begrotingsjaar 2014 62%.

3.2.2.3. Gedeelde belastingen 2014

De gedeelde belastingen (zie Tabel 3-3) kunnen voor het begrotingsjaar 2014 op 13.057.388 duizend euro geraamd worden. Hierbij zijn de Lambermonteffecten die gelden voor de gemeenschappen in de raming opgenomen. Dit bedrag houdt geen rekening met de afrekening 2013 (zie paragraaf 3.2.2.4.) en met de dotatie ter compensatie van het kijk- en luistergeld (zie paragraaf 3.3.1.), maar bevat wel de saneringsbijdrage (46.332 duizend euro).

Krachtens de bijzondere financieringswet wordt aan de gemeenschappen een deel van de federaal geïnde personenbelasting en belasting op de toegevoegde waarde doorgestort. Beide doorstorting worden voor 2014 op respectievelijk 4.210.883 (inclusief saneringsbijdrage) en 7.386.091 duizend euro geraamd. Bovenop deze bedragen wijst artikel 38, §3bis van de bijzondere financieringswet aan de gemeenschappen nog extra middelen toe vanuit de belasting op de toegevoegde waarde. Deze middelen zijn exhaustief in de bijzondere wet ter financiering van gewesten en gemeenschappen opgenomen.

Laatstgenoemde toegewezen middelen worden verdeeld in twee delen. Het eerste deel (dat in 2002 35% bedroeg van het in totaal toegewezen gedeelte) wordt verdeeld over de twee gemeenschappen a rato van de verdeelsleutel van de personenbelasting. Het tweede gedeelte (de resterende 65% in 2002) wordt verdeeld middels de verdeelsleutel van de leerlingen. Het eerste en tweede gedeelte veranderen van relatieve omvang gedurende de volgende jaren op die wijze dat in 2012 de verdeling van de extra BTW-middelen volledig gebeurt op basis van de verdeelsleutel van de personenbelasting. Het

basisbedrag wordt jaarlijks geïndexeerd en vanaf 2007 ook jaarlijks aangepast aan de economische groei, zij het wel slechts a ratio van 91%. Voor 2014 worden de extra BTW-middelen voor de Vlaamse Gemeenschap op 1.460.413 duizend euro geraamd.

3.2.2.4. Afrekening 2013

Zoals hierboven reeds gesteld en blijkt uit Tabel 3-2, het parameteroverzicht, worden bij de begrotingsopmaak en -aanpassing ook telkens de samengevoegde en gedeelde belastingen van het voorgaande begrotingsjaar herraamd. In concreto worden bij de begrotingsaanpassing 2014 de samengevoegde en gedeelde belastingen met betrekking tot het jaar 2013 herraamd. Deze herraaming wordt vergeleken met de raming die ter gelegenheid van de begrotingsaanpassing 2013 werd gemaakt. Tabel 3-4 situeert het afrekeningssaldo in het kader van de middelen 2014.

Tabel 3-4: Afrekening 2013 (in duizend euro)

	2013 bij BA 2013 (1)	2013 bij 2BA 2014 (2)	Afrekening 2013 (3) = (2) - (1)	2014 bij 2BA 2014 (4)	BA 2014 (5) = (4) + (3)	Begrotingsartikel (6)
Gewest						
PB-middelen	6.226.935	6.226.672	-263	6.250.664	6.250.401	
Totaal Gewest	6.226.935	6.226.672	-263	6.250.664	6.250.401	CB0-9CFBAAH-OW
Gemeenschap						
PB-middelen	4.163.131	4.165.116	1.985	4.210.883	4.212.868	
BTW-middelen	8.607.129	8.608.287	1.158	8.846.504	8.847.662	
Totaal Gemeenschap	12.770.260	12.773.403	3.143	13.057.388	13.060.531	CB0-9CFBAAB-OW
Algemeen totaal	18.997.195	19.000.075	2.880	19.308.051	19.310.932	
(1) (2) exclusief de afrekening 2012						
(4) exclusief de afrekening 2013						

3.2.2.5. Opcentiemen en samengevoegde belastingen 2015

Zoals in paragraaf 3.1. vermeld, is de raming van de gewestelijke opcentiemen gebaseerd op een inschatting van de belasting staat door de FOD Financiën. Deze werd vervolgens naar beneden bijgesteld om rekening te houden met de meeste recente economische vooruitzichten (BBP en CPI). Vervolgens wordt de belasting staat gereduceerd met de autonomiefactor (25,990%). Het bedrag van de opcentiemen wordt tot slot bekomen door op deze gereduceerde belasting staat het tarief van de opcentiemen toe te passen. Voor het aanslagjaar 2015 wordt er daarbij uitgegaan van opcentiementarief van 35,117%. Dit resulteert in 7.466.983 duizend euro geraamde opcentiemen.

De fiscale uitgaven die naar aanleiding van de zesde staatshervorming geregionaliseerd werden, zijn in de voorliggende middelenbegroting niet als een minderontvangst verwerkt, maar als een uitgave. Ze komen dan ook aan bod in hoofdstuk 4.

De dotaties die betrekking hebben op de bijkomende gewestelijke bevoegdheden n.a.v. het Lambermontakkoord gaan vanaf 2015 op in een nieuwe dotatie die voortaan verdeeld wordt op basis van een vaste verdeelsleutel (50,33% voor het Vlaams Gewest). De nieuwe dotatie wordt aangevuld met specifieke bijkomende middelen: 5,0 miljoen (overdracht gebouwen) en 626,0 miljoen (voor nieuwe bevoegdheden: participatiefonds, grootstedenbeleid, landbouwrampen, overdracht personeel (aankoopcomités), FREG, BIRB). Tot slot wordt de bedoelde dotatie per gewest tot en met 2019 verminderd met

een nominaal in de herziene bijzondere financieringswet opgenomen bedrag ter dekking van het encours voor de bevoegdheid 'grootstedenbeleid' dat de federale overheid verder zal vereffenen. De totale nieuwe dotatie voor het Vlaamse gewest wordt in 2015 op 440.692 duizend euro geraamd.

Door de zesde staatshervorming worden de gewesten ook bevoegd voor bepaalde aspecten van het tewerkstellingsbeleid en voor specifieke fiscale uitgaven (woonbonus, bouwsparen, energiebesparende maatregelen, beveiliging, renovatie, grootstedenbeleid, dienstencheques). De gewesten ontvangen hiertoe twee nieuwe toelagen (een voor tewerkstellingsbeleid en een voor fiscale uitgaven). Niet 100%, maar 60% van de overgedragen bevoegdheid inzake fiscale uitgaven wordt gefinancierd via een toelage vanwege de federale overheid. De resterende 40% financieren de gewesten via de opcentiemen. De nieuwe toelagen voor werk en fiscale uitgaven worden in 2015 respectievelijk op 1.649.455 en 1.153.146 duizend euro geraamd.

Het bedrag van het overgangsmechanisme is negatief en wordt op -265.381 duizend euro geraamd. Het doel van het overgangsmechanisme is de inwerkingtreding van de herziene bijzondere financieringswet budgettair neutraal te laten verlopen in het aanvangsjaar. De budgettaire verschillen in het aanvangsjaar worden bijgevolg uitgevlakt via een egalisatiebedrag per gewest.

Het aandeel van het Vlaamse Gewest in de netto stroom pendelaars naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt in 2015 op 62,93% geraamd. Dit komt neer op -30.204 duizend euro (inclusief een beperkte afrekening voor 2014 om rekening te houden met de gewijzigde verdeling).

3.2.2.6. Gedeelde belastingen 2015

Van de bijkomende BTW-Lambermontmiddelen wordt in 2015 het effect afgezonderd van de koppeling van de basis BTW-dotatie aan de economische groei over de periode 2010-2015. Dit afgezonderde deel wordt aan de globale BTW-dotatie toegevoegd en ondergaat bijgevolg de evolutie en de verdeling van de globale BTW-dotatie. Het restant van de bijkomende BTW-Lambermontmiddelen wordt aan de globale PB-dotatie toegevoegd. Daarnaast zal vanaf 2015 de dotatie ter compensatie van het kijk- en luistergeld geïncorporeerd worden in de globale BTW-dotatie en bijgevolg de evolutie en de verdeling van de globale BTW-dotatie ondergaan. De PB- en BTW-dotatie worden in begrotingsjaar 2015 op respectievelijk 5.103.177 en 8.585.779 duizend euro geraamd.

De gemeenschappen ontvangen vanaf 2015 eveneens bijkomende toelagen voor de bijkomende bevoegdheden die hen door de zesde staatshervorming worden toegekend (gezinsbijslag, ouderenzorg, gezondheidszorg, ziekenhuisinfrastructuur, justitiehuisen (vanaf 2016) en interuniversitaire attractiepolen (vanaf 2018)). Voor de Vlaamse Gemeenschap worden de bijkomende middelen in 2015 op 6.326.511 duizend euro geraamd.

Ook voor de gemeenschappen voorziet de herziene bijzondere financieringswet een overgangsmechanisme. Het bedrag van het overgangsmechanisme is positief en wordt op 149.773 duizend euro geraamd. Het doel van het overgangsmechanisme is de inwerkingtreding van de herziene bijzondere financieringswet budgettair neutraal te laten verlopen in het aanvangsjaar. De budgettaire verschillen in het aanvangsjaar worden bijgevolg uitgevlakt via een egalisatiebedrag per gemeenschap.

3.2.2.7. Afrekening 2014

Tabel 3-5: Afrekening 2014 (in duizend euro)

	2014 bij 2BA 2014	2014 bij BO 2015	Afrekening 2014 (3) = (2) - (1)	2015 bij BO 2015	BO 2015 (5) = (4) + (3)	Begrotingsartikel (6)
Gewest						
PB / OPC / OM	6.250.664	6.216.497	-34.166	10.414.690	10.380.524	
Totaal Gewest	6.250.664	6.216.497	-34.166	10.414.690	10.380.524	CB0-9CFBAAH-OW
Gemeenschap						
PB / BTW / OM	13.057.388	12.997.846	-59.541	20.165.240	20.105.699	
Totaal Gemeenschap	13.057.388	12.997.846	-59.541	20.165.240	20.105.699	CB0-9CFBAAB-OW
Algemeen totaal	19.308.051	19.214.344	-93.708	30.579.930	30.486.222	
(1) (2) exclusief de afrekening 2013						
(4) exclusief de afrekening 2014						

3.2.2.8. Sensitiviteit

Gezien de volatiliteit van de in tabel 3-2 vermelde parameters wordt in tabel 3-6 een overzicht geboden van de sensitiviteit van deze parameters op de middelen uit de herziene bijzondere financieringswet voor de begrotingsjaren 2014 en 2015. In deze paragraaf wordt nagegaan in welke mate de opcentiemen, samengevoegde en gedeelde belastingen, en de specifieke dotaties (zie paragraaf 3.3.) reageren op een wijziging van de relevante parameters in de begrotingsjaren 2014 en 2015.

Tabel 3-6 geeft een schematisch overzicht van het verrichte onderzoek. Elke onderzochte wijziging had een grootte van 0,1 procentpunt (10 basispunten) of 0,1 eenheden voor de elasticiteit. De grootte van de impact wordt mede bepaald door de werking van het overgangsmechanisme (OM).

Tabel 3-6: Sensitiviteit (in duizend euro)

Parameter	Middelen 2014
BBP 2014	20.270
CPI 2014	19.955
FC 2014	22.803
LLN 2014	13.050
DENAT 2014	8.352
TAALROL 2014	8

Parameter	Middelen 2015
BBP 2015	29.120
CPI 2015	29.147
BELASTING STAAT (AJ 2015)	235 (= 11.846 - 11.611 OM)
ELASTICITEIT (AJ 2015)	10.946
FEDERAAL GEBLEVEN PB (AJ 2015)	0 (in 2016 : 11.175)
LLN 2015	13.256

Parameter	Middelen 2015
DENAT 2015	8.593
TAALROL 2015	8
PENDEL 2015	-48
0-18 JARIGEN	0 (= 6.561 - 6.561 OM)
80+ JARIGEN	0 (= 3.574 - 3.574 OM)

3.3. Specifieke dotaties vanwege de federale overheid

Tabel 3-7 toont de geraamde middelen met betrekking tot de specifieke dotaties.

Tabel 3-7: Specifieke dotaties vanwege de federale overheid (in duizend euro)

	BO 2014	2BA 2014	BO 2015
Tewerkstellingsprogramma's	261.560	261.560	-
Buitenlandse studenten	37.082	36.866	37.271
Buitenlandse studenten (afrekening)	72	40	-73
Dotatie ter compensatie van het kijk- en luistergeld	588.408	584.983	-
Dotatie ter compensatie van het kijk- en luistergeld (afrekening)	1.148	631	-1.161
Overname verkeersbelastingen	14.885	14.799	14.961
Overname verkeersbelastingen (afrekening)	29	16	-29
Dotatie Nationale Plantentuin	6.593	6.560	6.712
Dotatie Nationale Plantentuin (afrekening)	-	-	-32
Overname registratie- en successierechten			24.319
Overname registratie- en successierechten (afrekening)			-
Algemeen totaal dotaties vanwege federale overheid	909.776	905.455	81.968

De dotatie voor de wedertewerkstelling van werklozen, bedoeld in artikel 35 van de oude bijzondere financieringswet, wordt vanaf begrotingsjaar 2015 ten belope van 90% opgenomen in de globale tewerkstellingsdotatie. De resterende 10% wordt toegevoegd aan het overgangsmechanisme. Om die reden is deze dotatie vanaf begrotingsjaar 2015 niet meer opgenomen in tabel 3-7.

Volgens artikel 62 van de bijzondere financieringswet wordt aan de gemeenschappen een dotatie toegekend ter financiering van het universitair onderwijs aan buitenlandse studenten. De basisbedragen die in dit artikel zijn voorzien, worden jaarlijks aan de inflatie aangepast.

Volgens het Lambermontakkoord werd het kijk- en luistergeld omgevormd van een gemeenschapsbelasting naar een gewestbelasting. De gemeenschappen kregen daarbij wel een dotatie ter compensatie voor het wegvallen van het kijk- en luistergeld. De berekening van de dotatie was gebaseerd op de gemiddelde netto-ontvangsten van het kijk- en luistergeld van de gemeenschappen in 1999, 2000 en 2001. Deze netto-ontvangsten werden wel uitgedrukt in prijzen van 2002. Vanaf 2003 werd het basisbedrag 2002 van de dotatie aangepast aan de inflatie. Vanaf de inwerkingtreding van de gewijzigde bijzondere financieringswet zal deze dotatie van beide gemeenschappen in de BTW-dotatie geïntegreerd worden en bijgevolg de evolutie en verdeling van de BTW-dotatie volgen.

Naar aanleiding van de overname vanaf 2011 van de dienst van de verkeersgerelateerde gewestbelastingen (verkeersbelasting, belasting op de inverkeersstelling en eurovignet) ontvangt het Vlaams Gewest van de federale overheid jaarlijks een extra dotatie om de kosten van het overgenomen federaal personeel te compenseren. De berekening van de dotatie is gebaseerd op de gemiddelde kostprijs van de dienst van de betrokken gewestbelastingen voor de jaren 1999, 2000 en 2001, uitgedrukt in prijzen van 2002. Vanaf 2003 wordt dit bedrag (per gewestbelasting) aangepast aan de evolutie van de consumptieprijsindex. De basisbedragen staan vermeld in de wet van 8 maart 2009 tot vaststelling van de totale kostprijs van de dienst van de gewestelijke belastingen, in uitvoering van artikel 68ter van de bijzondere financieringswet (BS 20 maart 2009). Een gelijkaardige dotatie wordt vanaf 2015 aan het Vlaams Gewest toegekend voor de overname van de dienst van de registratie- en successierechten.

Tot slot wordt volgens artikel 62ter van de bijzondere financieringswet aan de gemeenschappen een dotatie toegekend vanaf het begrotingsjaar waarin de Nationale Plantentuin van België wordt overgedragen. Het in artikel 62ter vermelde basisbedrag wordt jaarlijks aan de inflatie en aan de economische groei aangepast. De verdeling van het aangepaste bedrag over beide gemeenschappen gebeurt volgens een sleutel die in overeenstemming is met de taalrol van het effectief personeelsbestand van de Nationale Plantentuin op de dag van de overdracht. Deze overdracht vond plaats op 1 januari 2014. De in de middelenbegroting 2014 en 2015 gehanteerde verdeelsleutel weerspiegelt dus de taalrol op 1 januari 2014.

3.4. Gewestelijke belastingen

De ramingen van de gewestelijke belastingen voor de begrotingsjaren 2014 en 2015 zijn enerzijds gebaseerd op de ramingen van de FOD Financiën en anderzijds op de economische vooruitzichten die door het Federaal Planbureau in september 2014 werden gepubliceerd. Tabel 3-8 toont een overzicht van de begrotingsposten en de verschillende bedragen. De getoonde bedragen zijn ESR gecorrigeerde ontvangsten.

Tabel 3-8: Gewestelijke belastingen (in duizend euro)

	REA 2013	BO 2014	2BA 2014	BO 2015	2BA 2014 - BO 2014	BO 2015 - 2BA 2014
Onroerende voorheffing	103.751	102.039	103.810	106.676	1.771	2.866
Belasting op de spelen en weddenschappen	28.386	26.845	36.169	36.169	9.324	0
Belasting op de automatische ontspanningstoestellen	33.432	30.303	28.406	28.406	-1.897	0
Openingsbelasting	64	0	34	0	34	-34
Registratierechten	1.880.342	1.937.992	1.934.507	2.044.734	-3.485	110.227
Hypotheekrechten	143.569	150.102	129.551	151.115	-20.551	21.564
Verkeersbelasting op de autovoertuigen (inning IVA VLABEL)	985.840	990.260	993.204	999.501	2.944	6.297
Belasting op de inverkeersstelling (inning IVA VLABEL)	201.780	198.758	200.203	200.544	1.445	341
Eurovignet (inning FOD Financiën)	22.446	23.617	29.039	29.039	5.422	0
Eurovignet (inning IVA VLABEL)	52.333	53.079	52.532	53.173	-547	641
Schenkingsrechten	284.103	304.175	305.826	343.594	1.651	37.768
Successierechten en recht van overgang bij overlijden	1.543.625	1.604.215	1.640.425	1.595.905	36.210	-44.520
Kijk- en luistergeld	0	0	0	0	0	0
Totaal	5.279.670	5.421.385	5.453.706	5.588.856	32.321	135.150

3.5. Toegewezen ontvangsten

Aan een begrotingsfonds toegewezen of geaffecteerde ontvangsten - die niet als opbrengsten uit kredietverleningen of deelnemingen kunnen bestempeld worden - zijn ontvangsten die voorbehouden worden voor het dekken van bepaalde, duidelijk omschreven uitgaven. De raming van de toegewezen ontvangsten voor de begrotingsjaren 2014 en 2015 bedraagt respectievelijk 161,2 en 150,4 miljoen euro. De daling van de toegewezen ontvangsten in 2015 wordt hoofdzakelijk verklaard door het wegvallen van de ontvangst van het vaccinatiefonds (17,9 miljoen euro) die vanaf 2015 in de dotatie voor gezondheidszorg begrepen is.

De belangrijkste toegewezen ontvangsten in de middelenbegroting zijn:

- de inschrijvingsgelden van het deeltijds kunstonderwijs;
- de terugbetaling van salarissen en salaristoelagen in de onderwijssector;
- de inkomsten in het kader van het medisch-sociaal beleid;
- de inkomsten van het Vernieuwingsfonds.

3.6. Andere ontvangsten

De andere ontvangsten zijn niet-fiscale, niet-toegewezen ontvangsten die niet kunnen bestempeld worden als enerzijds opbrengsten uit kredietverleningen of deelnemingen, of anderzijds dotaties van instellingen die tot de consolidatiekring behoren. Tot deze categorie behoren onder meer de dividenden van de openbare investeringsmaatschappijen en de dividenden van financiële instellingen die door de Vlaamse Regering in 2009 gesteund werden.

De variatie in deze categorie andere ontvangsten wordt hoofdzakelijk verklaard door de evolutie van de dividenden van de financiële instellingen. Deze impact is in onderstaande tabel weergegeven.

Tabel 3-9: Impact maatregelen financiële sector (in duizend euro)

	BO 2014	2BA 2014	BO 2015
Dividenden financiële instellingen	0	0	170.713
Terugbetaling financiële instellingen (ESR 8)	500.000	500.000	500.000
Totaal	500.000	500.000	670.713

Hierbij wordt ervan uitgegaan dat er in 2015 – zoals in 2014 – een gedeeltelijke terugbetaling (*principal repayment*) plaatsvindt door KBC van 0,334 miljard euro. De boetepremie (*penalty payment*) voor die jaren bedraagt 0,166 miljard euro. De 8,5% coupon rente wordt berekend op het gemiddelde bedrag aan uitstaande schuld gedurende het vorige begrotingsjaar.

Midden februari 2014 werd door KBC aangekondigd dat er over de boekjaren 2013 en 2015 geen couponrente zal betaald worden. De begroting 2014 houdt bijgevolg rekening met het ontbreken van een couponrente.

Andere factoren die de variatie in de categorie “Andere ontvangsten” beïnvloeden, zijn het wegvallen van de ontvangst in het kader van de meerwaarde-economie (9,2 miljoen euro) die vanaf 2015 in de dotatie voor tewerkstelling inbegrepen is.

Bovendien is de opbrengst van het digitaal dividend (4G licenties; 42,0 miljoen euro) een eenmalige opbrengst die ESR matig in 2013 aan te rekenen is. Om deze reden valt de opbrengst van het digitaal dividend weg bij de 2de begrotingsaanpassing 2014.

Tot slot bevat deze categorie ook de ontvangsten die naar aanleiding van de zesde staatshervorming in het kader van de verkeersveiligheid geregionaliseerd werden (BIVV, retributies, verkeersboeten), hetgeen neerkomt op 135 miljoen euro in 2015.

3.7. Lotto-middelen

Volgens artikel 62bis van de bijzondere financieringswet krijgt elke gemeenschap een bepaald percentage van de te verdelen winst van de Nationale Loterij toegewezen. De federale ministerraad dient hiertoe de uitkeerbare winst te bepalen. De raming van de Lotto-middelen wordt in de voorliggende middelenbegroting constant gehouden op 33,8 miljoen euro. Die raming is gebaseerd op het voorlopig winstverdelingsplan voor het dienstjaar 2014.

3.8. Te consolideren instellingen

Tabel 3-10 geeft een overzicht van de ESR gecorrigeerde ontvangsten van de Vlaamse instellingen die tot de consolidatieperimeter behoren. Instellingen met aanzienlijke bedragen aan eigen ontvangsten worden hier apart vermeld.

Tabel 3-10: Te consolideren instellingen (in duizend euro)

	REA 2013	BO 2014	2BA 2014	BO 2015	2BA 2014 – BO 2014	BO 2015 – 2BA 2014
MINA	118.193	124.646	117.349	115.658	-7.297	-1.691
VIF	19.641	94.785	93.786	51.734	-999	-42.052
Loodswezen	75.918	76.591	77.025	76.572	434	-453
Andere instellingen met DAB-vorm	68.864	23.806	23.889	25.248	83	1.359
VMM	4.094	30.786	30.748	2.888	-38	-27.860
VDAB	106.800	104.170	113.823	101.260	9.653	-12.563
NV Waterwegen en Zeekanaal	41.371	62.581	24.499	24.161	-38.082	-338
VRT	188.839	190.971	194.002	199.371	3.031	5.369
Kind & Gezin	149.106	156.283	156.342	167.707	59	11.365
VAPH	20.317	20.211	20.210	20.062	-1	-148
VVM – De Lijn	176.078	231.095	181.300	198.300	-49.795	17.000
VEB		1.461	344	46.220	-1.117	45.876
Andere instellingen met andere dan DAB-vorm	394.673	331.935	525.649	481.468	193.714	-44.181
Totaal	1.363.895	1.449.321	1.558.966	1.510.649	109.645	-48.317

De ESR gecorrigeerde ontvangsten van het *Minafonds* zijn in hoofdzaak afkomstig van de milieuheffingen. Deze heffingen worden geïnd door de Vlaamse openbare milieustellingen. Meer bepaald int OVAM de afvalstoffenheffing, VMM de waterheffingen en VLM de administratieve geldboetes in het kader van MAP III.

Ten opzichte van de begrotingsopmaak 2014 nemen de ESR gecorrigeerde ontvangsten van het Minafonds bij de 2de begrotingsaanpassing 2014 af met 7,3 miljoen euro tot 117,3 miljoen euro. Dit is voornamelijk te wijten aan een neerwaartse bijstelling van de ontvangst uit de heffing op waterverontreiniging met 7,8 miljoen euro, omwille van het feit dat de drinkwatermaatschappijen vanaf 2014 een bovengemeentelijke vergoeding aanrekenen aan bedrijven op het water gewonnen via eigen waterwinning. Teneinde een

dubbele heffing te voorkomen, wordt deze bovengemeentelijke vergoeding in mindering gebracht van de waterheffing. Vervolgens zullen bij de begrotingsopmaak 2015 de ontvangsten uit de waterheffingen afnemen met 9,6 miljoen euro ten opzichte van begrotingsopmaak 2014, van 77,6 miljoen euro naar 68 miljoen euro. Deze daling ten opzichte van de begrotingsopmaak 2014 is voornamelijk te wijten aan de verdere uitwerking van de bovengemeentelijke saneringsvergoeding en de invoering van de irrigatiefactor voor land- en tuinbouwbedrijven.

De geraamde ontvangsten aangaande de mestheffing worden bij de begrotingsaanpassing 2014 verhoogd met 0,4 miljoen euro, gelet op het feit dat een deel van de boetes voor de mestverwerkingsplicht die voorzien werden in 2013, uiteindelijk werden opgelegd in 2014. Bij de begrotingsopmaak 2015 dalen de geraamde ontvangsten van de mestheffing met 0,3 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2014, namelijk van 2,2 miljoen euro naar 1,9 miljoen euro. Deze daling is te wijten aan de betere naleving van de voorwaarden door de landbouwers en mestvoerders.

Bij de begrotingsopmaak 2015 is er een daling waar te nemen in de ontvangsten van het materialen- en afvalstoffenbeleid van 0,5 miljoen euro, namelijk van 32,7 naar 32,2 miljoen euro, omwille van een daling van zowel de gestorte hoeveelheid shredderafval als een daling van de hoeveelheid verbrand en meeverbrand afval.

Tot slot heeft de Vlaamse Milieuholding bij de begrotingsopmaak 2015 het dividend verhoogd met 1,5 miljoen euro tot 9,6 miljoen euro.

De ESR gecorrigeerde ontvangsten van het *VIF* bedragen bij de 2de begrotingsaanpassing 2014 93,8 miljoen euro, 1 miljoen euro minder dan bij begrotingsopmaak 2014. Ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2014 wordt bij de begrotingsopmaak 2015 een negatieve bijstelling van ruim 42 miljoen euro doorgevoerd. Deze minderontvangsten zijn het gevolg van het wegvallen van de extra opbrengsten ten belope van een 28,5 miljoen uit de éénmalige verkoop van onroerende goederen, en een bijstelling met 12,7 miljoen euro inzake ontvangsten uit investeringen weginfrastructuur en structureel onderhoud.

De raming van de ESR gecorrigeerde ontvangsten van het *Loodswezen* bedraagt bij de 2de begrotingsaanpassing 2014 77 miljoen euro. Dit houdt een lichte verbetering in van 0,4 miljoen euro ten opzichte van begrotingsopmaak 2014. De ontvangsten voor 2015 worden geraamd op 76,6 miljoen euro, op hetzelfde niveau als de ontvangsten voor 2014. Het leeuwendeel van de ESR gecorrigeerde ontvangsten bestaat uit loodsgelden.

Ten opzichte van de begrotingsopmaak 2014 blijven de ESR gecorrigeerde ontvangsten van de *VMM* ongeveer constant bij de begrotingsaanpassing 2014, namelijk 30,7 miljoen euro. Bij de begrotingsopmaak 2015 vallen de ESR gecorrigeerde ontvangsten van de *VMM* terug naar 2,9 miljoen euro, ingevolge het wegvallen van de opbrengsten uit de verkoop van activa aan Aquafin NV.

Bij de 2de begrotingsaanpassing 2014 stijgen de ontvangsten van de *VDAB* met 9,6 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2014. Dit is voornamelijk het gevolg van een stijging van de terugvorderingen bij bedrijven van de compensatiepremie IBO (+ 6,1 miljoen euro), van de facturatie aan de mutualiteiten ingevolge de overeenkomst met het RIZIV (+ 2,7 miljoen euro) en van een stijging van de Europese inkomsten met 1 miljoen euro.

Bij de begrotingsopmaak 2015 dalen de ontvangsten van de *VDAB* met 3 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2014. Dit is de resultante van enerzijds de reeds bij de 2de begrotingsaanpassing 2014 voorziene stijging van de terugvorderingen bij bedrijven van de compensatiepremie IBO (+ 6,1 miljoen euro) en van de facturatie aan de mutualiteiten ingevolge de overeenkomst met het RIZIV (+ 2,7 miljoen euro) en anderzijds een daling van de inkomsten van de federale overheid betreffende de actieve

begeleiding en opvolging van werklozen die in het kader van de zesde staatshervorming worden overgedragen naar het Vlaams Gewest (-12,1 miljoen euro).

De ESR gecorrigeerde ontvangsten van de *NV Waterwegen en Zeekanaal* werden bij de begrotingsopmaak 2014 op 62,5 miljoen euro geraamd. Door het wegvallen van ruim 38 miljoen euro aan BTW-ontvangsten (en doorstortingen) in de ESR-begroting, verminderen de ESR gecorrigeerde ontvangsten bij zowel de 2de begrotingsaanpassing 2014 als de begrotingsopmaak 2015 tot een bedrag van ruim 24 miljoen euro.

De ESR gecorrigeerde ontvangsten van de *VRT* worden bij de 2de begrotingsaanpassing op 194,0 miljoen euro geraamd. Dit bedrag houdt een toename in van 3,0 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2014. Bedoelde toename is quasi uitsluitend toe te schrijven aan de stijging van de ontvangsten uit de verkoop van goederen en diensten. Bij de begrotingsopmaak 2015 stijgen de ESR gecorrigeerde ontvangsten door naar 199,4 miljoen euro. Ook in dit begrotingsjaar is de toename voor 3,8 miljoen euro toe te schrijven aan de geraamde stijging van de ontvangsten uit de verkoop van goederen en diensten. De dividenden (uit het zenderpark) nemen met 1 miljoen euro toe.

De ESR-gecorrigeerde ontvangsten van de *Kind en Gezin* blijven bij de 2de begrotingsaanpassing 2014 nagenoeg constant op 156,3 miljoen euro. Bij de begrotingsopmaak 2015 wordt een toename van 11,4 miljoen euro verwacht tot een bedrag van 167,7 miljoen euro. Dit bedrag valt voor 162,6 miljoen euro toe te schrijven aan de financiële bijdragen van de gezinnen in het kader van kinderopvang. Ten opzichte van de begrotingsopmaak 2014 is hier de grootste toename te vinden in de gezins- en groepsopvang (+10,4 miljoen euro). Ook zijn er de jaarlijks weerkerende inkomsten uit de Sociale Maribel (2,8 miljoen euro), de organisatie van conferenties (1 miljoen euro of een toename van 0,2 miljoen euro) en de overdrachten van onder andere het Brusselse Gewest en de Federale Overheid (0,5 miljoen euro). Aanvullend is er een specifieke bijdrage van 0,8 miljoen euro komende van de Provincie Limburg voor het project Kind en Taal.

De ESR-gecorrigeerde ontvangsten van het *VAPH* blijven bij de 2de begrotingsaanpassing 2014 nagenoeg constant op 20,2 miljoen euro. Bij de begrotingsopmaak 2015 raamt men een geringe daling van 0,1 miljoen euro tot een totaal bedrag van 20,1 miljoen euro. Het totaalbedrag valt voor 19,7 miljoen euro toe te schrijven aan terugvorderingen bij vzw's die opereren ten behoeve van de gezinnen (16,4 miljoen euro), de gezinnen zelf (1,5 miljoen euro) en verzekeringsmaatschappijen waar het VAPH als plaatsvervangende schuldeiser optreedt (1,8 miljoen). Verder verwacht men 0,4 miljoen euro (-0,1 miljoen euro t.o.v. begrotingsopmaak 2014) op te halen met inkomsten uit de organisatie van opleidingen, lonen van gedetacheerd personeel en de verkoop van afgeschreven vlottende activa.

De totale ESR gecorrigeerde ontvangsten van de *VVM - De Lijn* nemen bij de tweede begrotingsaanpassing 2014 met 49,8 miljoen euro af ten opzichte van de begrotingsopmaak 2014. Het betreft een technische correctie van BTW-ontvangsten (terugvorderbare BTW compenseren met verschuldigde BTW). De eigen ontvangsten worden bij tweede begrotingsaanpassing 2014 op 181,3 miljoen euro geraamd. Bij de begrotingsopmaak 2015 stijgen de ESR gecorrigeerde ontvangsten met 17 miljoen euro tot 198,3 miljoen. De verhoging komt er onder meer door de verwachte meeropbrengst van de tarieven oefening, waarbij onder meer de 'gratis politiek' wordt herbekeken om tot een verhoogde kostendeckingsgraad te komen, zoals dat ook in andere (buur)landen het geval is. In afwachting tot dat de structurele maatregelen op kruissnelheid komen, worden eenmalige pistes zoals de verkoop van vastgoed verder aangeboord.

4. DE UITGAVENBEGROTING

4.1. Inleiding

De bruto-beleidsruimte neemt bij de 2de begrotingsaanpassing 2014 en de begrotingsopmaak 2015 met resp. 123 miljoen euro en 10,8 miljard euro toe t.o.v. de begrotingsopmaak 2014.

Dat is enerzijds het gevolg van de toename van de ontvangsten met resp. 83 miljoen euro en 10,8 miljard euro (zie supra hoofdstuk 3) en een toename van de onderbenuttingsraming voor 2014 met 40 miljoen euro.

Gelet op de beperkte bruto-beleidsruimte door de zwakke economische groei, de benodigde kredieten voor de bevoegdheden die omwille van de 6de staatshervorming overkomen en de effecten van het verstrengd begrotingstoezicht dient de bruto-beleidsruimte verder aangevuld te worden door het implementeren van structurele besparingsmaatregelen ten belope van 1,15 miljard euro.

De bijkomende creatie van bruto-beleidsruimte in het begrotingsjaar 2015 wordt via verschillende sporen gerealiseerd.

Voornaamste maatregel die de Vlaamse regering doorvoert is het besparen op werking voor een bedrag van 394 miljoen euro. Belangrijkste maatregelen hierbinnen zijn:

- er wordt een nulindexatie doorgevoerd voor niet-loonkredieten;
- de besparingen op apparaat, waarbij via het selectief vervangen van personeelsleden (vervangingsratio van 1 op 3) nu reeds 2% wordt bespaard op de lonen. Daarnaast wordt ook een besparing van 10% doorgevoerd op het niet-loon gedeelte van de apparaatskredieten;
- de besparing op werkingskredieten binnen de beleidsprogramma's bedraagt 6%;
- voor de werkingssubsidies aan derden wordt er 10% van het niet-loonaandeel bespaard;
- Voor De Lijn, VRT en Kind en Gezin wordt een apart efficiëntietraject geïmplementeerd.

Naast de besparing op werking wordt ook ingezet op de afbouw van overheidsstructuren (37 miljoen euro), het inzetten op kerntaken en efficiëntere werking (175 miljoen euro), het stopzetten van de uitholling van de kostendekkingsgraad (197 miljoen euro), het rationaliseren en budgettair houdbaar maken van nieuwe bevoegdheden (200 miljoen euro), het afremmen van groeipaden (46 miljoen euro) en andere punctuele maatregelen (99 miljoen euro).

In onderstaande bespreking van de maatregelen per beleidsdomein, wordt ingegaan op de belangrijkste punctuele maatregelen die binnen deze sporen concreet van toepassing zijn. De concretisering van de meer generieke maatregelen die genomen zijn binnen het spoor "besparen op werking", zal in de diverse memories van toelichting per beleidsdomein meer concreet worden geduid.

Het totaal aan uitgebreide bruto-beleidsruimte, goed voor resp. 123 miljoen euro bij de 2de begrotingsaanpassing 2014 en 12 miljard euro in 2015 t.o.v. de begrotingsopmaak 2014, wordt vooreerst aangevuld met 244 miljoen euro bij de 2de begrotingsaanpassing 2014 en wordt bij de begrotingsopmaak 2015 voor 423 miljoen euro aangewend in 2015 omwille van het effect van allerhande kostendrijvers.

De lagere kost van de kostendrijvers bij de tweede begrotingsaanpassing 2014 is grotendeels te wijten aan de vertraging in het moment van overschrijding van de spilindex (februari 2015 i.p.v. mei 2014). Daarnaast is er ook nog een verlaging van de

kredieten die het indexatiesysteem van de indexprovisie niet volgen, omwille van de verlaagde inflatieverwachting (van 1,4% naar 0,6%).

In de vergelijking van de kredieten bij de begrotingsopmaak 2015 t.o.v. de begrotingsopmaak 2014 is er binnen de kostendrijvers bij constant beleid een toename van de indexprovisie met 62 miljoen euro, omwille van het feit dat de overschrijding van de spilindex 3 maand eerder in het begrotingsjaar voorzien wordt.

Daarnaast wordt enerzijds het effect van de desindexatie bij de tweede begrotingsaanpassing 2014 ook bij de begrotingsopmaak 2015 doorgetrokken en dient er anderzijds bij een verwachte indexatie à ratio van 1,3% 72 miljoen euro aan bijkomende kredieten voorzien te worden.

Voor de bespreking van de andere kostendrijvers wordt verwezen naar de bespreking van de beleidskredieten per beleidsdomein.

Voor de bevoegdheden van de 6de staatshervorming te kunnen implementeren wordt een budget van 10,66 miljard euro vrijgemaakt bij de begrotingsopmaak 2015.

De specifieke technische bijstellingen zijn goed voor een aanwending van 180 resp. 325 miljoen euro. Een belangrijk onderdeel hiervan is de uitbreiding van de overheidsperimeter. Door het in rekening brengen van een aantal nieuwe instellingen binnen de begroting, hebben zowel de eigen ontvangsten (toegevoegd aan de creatie van beleidsruimte) als de uitgaven (aanwending van de beleidsruimte) een impact op de bruto-beleidsruimte.

Gelet op de maatschappelijke noden voor zorg, infrastructuur en economisch herstelbeleid, wordt voor 152 miljoen euro aan beleidsruimte ingezet om nieuwe investeringen mogelijk te maken. De impact op de aanwending van de beleidsruimte in de begrotingsopmaak 2015 bedraagt hierbij 98 miljoen euro.

Bijkomend worden vanuit het Financieringsfonds voor schuldafbouw en eenmalige investeringen (FFEU) investeringen voorzien in mobiliteit en openbare werken en grote culturele instellingen. Deze investeringen vanuit het FFEU bedragen in totaal 122 miljoen euro in 2014.

Tot slot heeft ook het verstrengde Europees begrotingstoezicht voor de eerste keer een impact. Zo worden onder meer de uitgaven van het project 'Scholen van Morgen' en de alternatief gefinancierde subsidies aan woonzorgcentra en ziekenhuizen in kader van het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA) bij de begroting in rekening gebracht.

4.2. De beleids – en betaalkredieten

4.2.1. Beleidskredieten

Voor de berekening van de beleidskredieten dient een onderscheid gemaakt te worden tussen de berekening van de beleidskredieten bij de ministeries (excl. DAB's) enerzijds en bij de te consolideren instellingen anderzijds.

Vooreerst wordt er ingegaan op de berekening van de beleidskredieten bij de ministeries.

4.2.1.1. Beleidskredieten ministeries

Bij de beleidskredieten van de ministeries vertrekt men vanuit de som van de vastleggingskredieten. Deze kredieten worden aangevuld met de voorziene ontvangsten uit begrotingsfondsen.

Op bovenstaande som worden enkele correcties doorgevoerd, die overwegend ook in de berekening van betaalkredieten dienen doorgevoerd te worden.

- Ten eerste wordt de som van bovenstaande kredieten gezuiverd voor de kredieten die voorzien zijn voor kredietverleningen en deelnemingen (ESR-8), en voor aflossingen (ESR-9). Deze kredieten dienen namelijk niet te worden meegenomen in de berekening van het vorderingensaldo van de Vlaamse Gemeenschap.

- Ten tweede wordt een correctie doorgevoerd voor de kredieten die bestemd zijn voor de te consolideren instellingen van de Vlaamse Gemeenschap¹. Het beleid dat met deze kredieten kan gevoerd worden, wordt verder meegenomen bij de te consolideren instellingen (zie infra).

Een laatste opmerking die dient gemaakt te worden, heeft betrekking op de ingeschreven intrestkredieten m.b.t. de uitstaande directe en indirecte schuld. Aangezien deze intrestlasten effectief dienen te worden betaald en niet eerder in beleidskredieten zijn voorzien en gezien er van het standpunt wordt vertrokken dat de definitie van de beleidskredieten zo nauw mogelijk dient aan te sluiten bij de definitie van betaalkredieten, worden de intrestkredieten behouden in de beleidskredieten. Anderzijds is het wel zo dat er met de kredieten die voorzien zijn voor de betaling van intresten geen beleid kan gevoerd worden.

In het vorderingensaldo (zie hoofdstuk 6) wordt daarom ook gewerkt met het principe van primaire uitgaven (i.c. uitgaven excl. intresten).

Tabel 4-1: Saldi-berekening - Beleidskredieten ministeries (in duizend euro)

Beleid		2BA 2014	BO 2015
Vastleggingskredieten (VAK)	+	26.274.772	36.635.107
Voorziene ontvangsten uit begrotingsfondsen (TO)	+	164.359	154.084
Correcties voor:			
Deelnemingen en kredietverleningen (esr code 8)	-	6.974	32.729
Aflossingen overheidsschuld (esr code 9)	-	0	0
Dotaties aan instellingen behorende tot de consolidatiekring	-	7.713.738	7.660.884
TOTAAL	=	18.718.419	29.095.578

4.2.1.2. Beleidskredieten van te consolideren instellingen (DAB's en Vlaamse rechtspersonen)

Voor de berekening van de beleidskredieten van de te consolideren instellingen wordt een onderscheid gemaakt tussen de te consolideren instellingen die in hun begroting een opsplitsing maken tussen vastleggings- en vereffeningskredieten en de andere instellingen met enkel een begroting in vereffeningskredieten.

Bij de instellingen met een opsplitsing in de begroting tussen vastleggings- en vereffeningskredieten, wordt het vastleggingskrediet (gecorrigeerd voor kredietverleningen en deelnemingen, schuldaflossing, toelagen naar andere te consolideren instellingen, reserve-opbouw en over te dragen saldi) genomen.

¹ Dit zijn de te consolideren rechtspersonen die in de Vlaamse consolidatieperimeter 2014 vervat zitten (excl. Zorgfondsen).

De ingeschreven vastleggingskredieten bevatten in ieder geval ook de machtigingen en het vastleggingskrediet van de toelagen aan de instellingen die zijn ingeschreven in de begrotingen van de ministeries.

Voor de overige te consolideren instellingen wordt van de hypothese vertrokken dat de vastleggingskredieten gelijk zijn aan de ingeschreven vereffeningskredieten (gecorrigeerd voor kredietverleningen en deelnemingen, schuldaflossing, toelagen naar andere te consolideren instellingen, reserve-opbouw en over te dragen saldi).

Deze vastleggingskredieten worden evenwel nog verder gecorrigeerd voor het geval er een machtiging is ingeschreven in de begrotingen van de ministeries. In dit geval wordt het verschil tussen de in de begroting van de ministeries ingeschreven machtiging en het in de begroting van de ministeries ingeschreven correlatief krediet gecorrigeerd op de totaal ingeschreven kredieten van de instelling (het correlatief krediet wordt hierbij eventueel nog verder aangevuld met eventuele toepassingen van historische begrotingssaldi).

Voor de Herculesstichting wordt – gelet op het specifieke karakter van hun werking (jaarlijkse machtiging wordt omgezet in 2-jaarlijkse projectoproep), geopteerd om het beleidskrediet gelijk te stellen aan de som van de jaarlijks voorziene machtigingen, de werkingstoelage en van de eigen ontvangsten.

Wat betreft de VOI A FFEU wordt er vanuit gegaan dat de beleidskredieten die hier worden ingeschreven het gevolg zijn van de recuperatie van vroeger gestemde beleidskredieten. Hierdoor wordt het beleid dat via het FFEU wordt gevoerd apart vermeld.

Met betrekking tot de intrestkredieten kan dezelfde opmerking gemaakt worden als bij de ministeries.

Tabel 4-2: Saldi-berekening - Beleidskredieten van te consolideren instellingen (in duizend euro)

		2BA 2014	BO 2015
Instellingen met beleid en betaal-uitgavenzijde			
Vastleggingskredieten	+	4.415.776	4.204.407
<i>Correcties voor:</i>			
Deelnemingen en kredietverleningen (esr code 8)	-	6.221	4.957
Aflossingen overheidsschuld (esr code 9)	-	21.065	18.646
Toelagen aan Vlaamse ministeries en andere te consolideren instellingen	-	133.532	97.969
Interne verrichtingen	-	61.512	65.470
SUBTOTAAL		4.193.446	4.017.365
Instellingen met enkel betaal-uitgavenzijde			
Vereffeningskredieten	+	7.170.409	7.190.210
<i>Correcties voor:</i>			
Deelnemingen en kredietverleningen (esr code 8)	-	302.415	281.997
Aflossingen overheidsschuld (esr code 9)	-	80.020	32.376
Toelagen aan Vlaamse ministeries en andere te consolideren instellingen	-	125.974	573.702
Interne verrichtingen	-	1.590.205	1.151.855
Vastleggingsmachtigingen + Vastleggingskredieten - Correlatieve kredieten - Vereffeningskredieten	+	-3.458	-90.015
SUBTOTAAL	=	5.068.338	5.060.265
Herculesstichting (beleid = toelage + eigen ontvangsten)	+	22.631	27.604
TOTAAL	=	9.284.415	9.105.234

4.2.1.3. Beleidskredieten ministeries + te consolideren instellingen

In tabel 4-3 wordt een overzicht gegeven van de totale beleidskredieten van de ministeries en de te consolideren instellingen zoals ingeschreven bij BO 2014, 2BA 2014 en BO 2015. Hieraan worden ook de beleidskredieten FFEU en allerhande ESR-correcties toegevoegd.

De totale beleidskredieten nemen af met 98 miljoen euro bij de 2de begrotingsaanpassing 2014 en nemen toe met 10.071 miljoen euro bij de begrotingsopmaak 2015, ofwel -0,3% resp. +35,7% ten opzichte van de begrotingsopmaak 2014.

Tabel 4-3: Saldi-berekening – Totaal beleidskredieten (in duizend euro)

	BO 2014 (a)	2BA 2014 (b)	BO 2015 (c)	(d) = (b) - (a)	%	(e) = (c) - (a)	%
Beleidskredieten ministeries	19.239.516	18.718.419	29.095.578	-521.097	-2,7%	9.856.062	51,2%
Beleidskredieten van te consolideren instellingen	8.869.495	9.284.415	9.105.234	414.920	4,7%	235.739	2,7%
TOTAAL (excl. FFEU & ESR-correcties)	28.109.011	28.002.834	38.200.812	106.177	-0,4%	10.091.801	35,9%
FFEU	125.000	122.000	105.000	-3.000	-2,4%	-20.000	-16,0%
TOTAAL (incl. FFEU, excl. ESR-correcties)	28.234.011	28.124.834	38.305.812	109.177	-0,4%	10.071.801	35,7%
SUBTOTAAL ESR-correcties uitgaven	-842	10.042	-1.480	10.884	1293%	-638	75,8%
TOTAAL	28.233.169	28.134.876	38.304.332	-98.293	-0,3%	10.071.163	35,7%

4.2.2. Betaalkredieten

Voor de berekening van de betaalkredieten, wordt eveneens een opsplitsing gemaakt tussen betaalkredieten bij de ministeries (excl. DAB's) en betaalkredieten bij de te consolideren instellingen.

4.2.2.1. Betaalkredieten ministeries

Bij de betaalkredieten vertrekt men van de sommatie van de vereffeningskredieten en de variabele kredieten.

Op bovenstaande som worden enkele correcties doorgevoerd, zoals in de berekening van het ESR-vorderingensaldo van de Vlaamse overheid. Zo wordt er gecorrigeerd voor uitgaven m.b.t. kredietverleningen en deelnemingen (ESR-8), schuldaflossing (ESR-9) en kredieten bestemd voor te consolideren instellingen².

Er wordt geen correctie doorgevoerd voor de ingeschreven intrestkredieten.

² Dit zijn de te consolideren rechtspersonen die in de Vlaamse consolidatieperimeter 2014 vervat zitten (excl. Zorgfonds).

Tabel 4-4: Saldi-berekening – Betaalkredieten ministeries (in duizend euro)

		2BA 2014	BO 2015
Vereffeningskredieten (VEK)	+	26.580.543	36.834.194
Variabele kredieten (VRK)	+	173.393	151.807
<i>Correcties voor:</i>			
Deelnemingen en kredietverleningen (esr code 8)	-	204.910	163.009
Aflossingen overheidsschuld (esr code 9)	-	0	0
Dotaties aan instellingen behorende tot de consolidatiekring	-	7.765.545	7.725.602
TOTAAL	=	18.783.481	29.097.390

4.2.2.2. Betaalkredieten van te consolideren instellingen (DAB's en Vlaamse rechtspersonen)

Voor de bepaling van de betaalkredieten van de te consolideren instellingen wordt er vertrokken van de voorziene betaalkredieten in de respectievelijke begrotingen van de instellingen.

Hierop worden correcties doorgevoerd voor kredietverleningen en deelnemingen, schuldaflossing, toelagen naar andere te consolideren instellingen, reserve-opbouw en over te dragen saldi.

Zoals hierboven gesteld zijn de betaalkredieten die voorzien zijn bij de VOI A FFEU, gerecupereerde betaalkredieten van voorgaande en het huidige begrotingsjaar. In een zelfde redenering als bij de beleidskredieten wordt het FFEU ook hier buiten beschouwing gelaten.

In het kader van de begrotingsnormering dient er mee rekening gehouden dat de werking van het FFEU, zorgt voor een spreiding van de betaalverplichtingen doorheen de tijd. Op het moment dat er effectief aan betaalverplichtingen wordt voldaan, wordt tevens het ESR-vorderingensaldo belast.

Tabel 4-5: Saldi-berekening – Betaalkredieten van te consolideren instellingen (in duizend euro)

		2BA 2014	BO 2015
Vereffeningskredieten	+	12.594.261	12.478.965
<i>Correcties voor:</i>			
Deelnemingen en kredietverleningen (esr code 8)	-	308.648	286.966
Aflossingen overheidsschuld (esr code 9)	-	101.085	51.022
Toelagen aan Vlaamse ministeries en andere te consolideren instellingen	-	256.160	679.503
Interne verrichtingen	-	2.803.897	2.235.830
TOTAAL	=	9.124.472	9.225.644

4.2.2.3. Betaalkredieten ministeries + te consolideren instellingen

In tabel 4-6 wordt een overzicht gegeven van de totale betaalkredieten van de ministeries en de te consolideren instellingen bij zoals ingeschreven bij BO 2014, 2BA 2014 en BO 2015. Hieraan worden ook de betaalkredieten FFEU en allerhande ESR-correcties toegevoegd.

De totale betaalkredieten nemen globaal af met 65 miljoen euro bij de 2de begrotingsaanpassing 2014 en nemen toe met 10.358 miljoen euro bij de

begrotingsopmaak 2015, ofwel -0,2% resp. +36,9% ten opzichte van de begrotingsopmaak 2014.

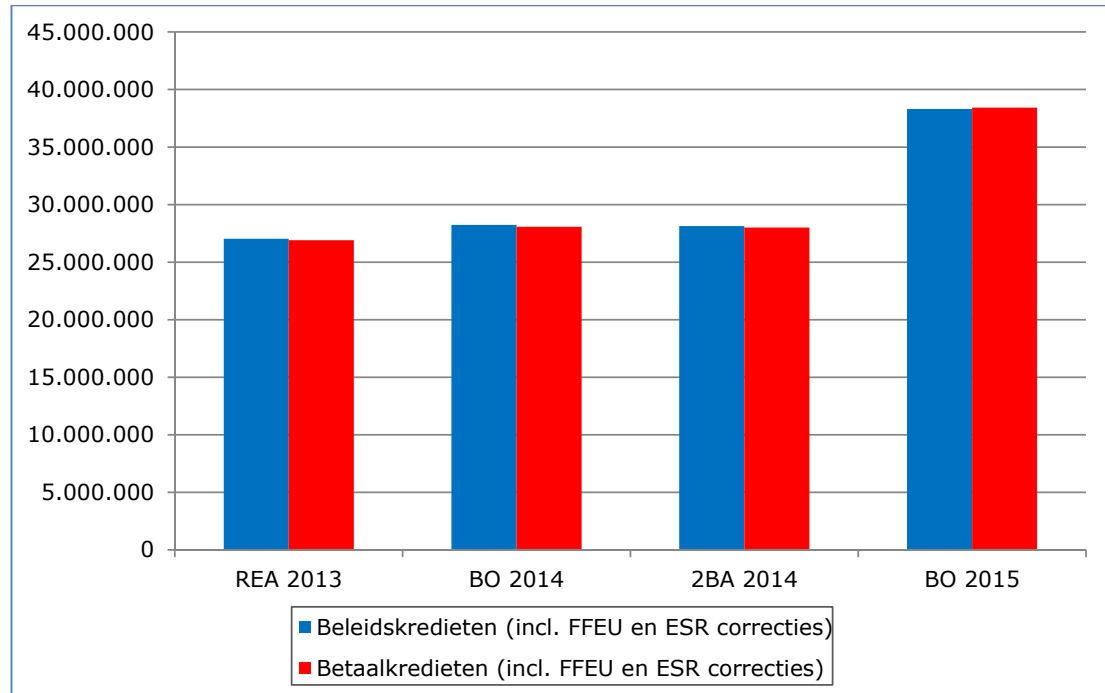
Tabel 4-6: Saldi-berekening – Totaal betaalkredieten (in duizend euro)

	BO 2014 (a)	2BA 2014 (b)	BO 2015 (c)	(d) = (b) - (a)	%	(e) = (c) - (a)	%
Betaalkredieten ministeries	19.158.552	18.783.481	29.097.390	-375.071	-2,0%	9.938.838	51,9%
Betaalkredieten te consolideren instellingen	8.809.087	9.124.472	9.225.644	315.385	3,6%	416.557	4,7%
TOTAAL (excl. FFEU & ESR-correcties)	27.967.639	27.907.953	38.323.034	-59.686	0,2%	10.355.395	37,0%
FFEU	98.322	92.023	101.079	-6.299	-6,4%	2.757	2,8%
TOTAAL (incl. FFEU, excl. ESR-correcties)	28.065.961	27.999.976	38.424.113	-65.985	0,2%	10.358.152	36,9%
SUBTOTAAL ESR-correcties uitgaven	-842	642	-1.480	1.484	176,2%	-638	75,8%
TOTAAL	28.065.119	28.000.618	38.422.633	-64.501	0,2%	10.357.514	36,9%

4.2.3. De globale evolutie van de beleids- en betaalkredieten

Figuur 4-1 toont aan dat in voorliggende begroting het verschil tussen de beleids- en betaalkredieten verkleint van 168 miljoen euro bij de begrotingsopmaak 2014 naar 134 miljoen euro bij de 2de begrotingsaanpassing 2014 en -118 miljoen euro bij de begrotingsopmaak 2015. Dit wijst op een versterkt engagement om voldoende betaalmiddelen te voorzien ter honorering van de aangegane engagementen.

Figuur 4-1: Beleids- en betaalkredieten (in duizend euro)

4.3. De beleids- en betaalkredieten verdeeld over de 13 beleidsdomeinen

In onderstaande tabel 4-7, resp. 4-8 wordt de cijfermatige evolutie van de beleids-, resp. betaalkredieten van REA 2013, BO 2014, 2BA 2014 en BO 2015 per beleidsdomein weergegeven.

Tabel 4-7: Beleidskredieten per beleidsdomein (in duizend euro)

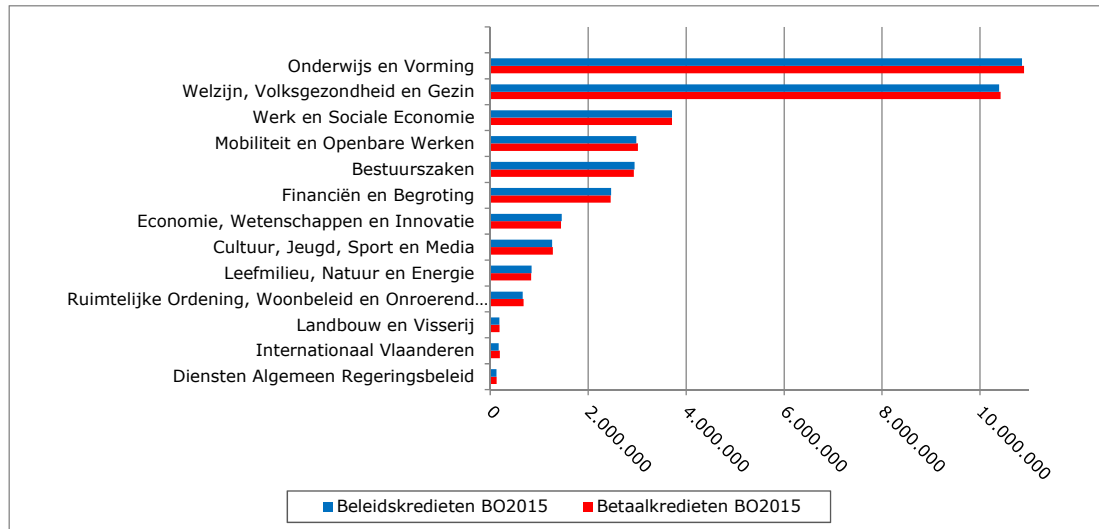
Beleidsdomein	REA 2013	BO 2014	2BA 2014	BO 2015
Hogere Entiteiten	123.505	129.559	129.530	128.800
Diensten Algemeen Regeringsbeleid	128.687	133.703	143.379	127.521
Bestuurszaken	2.847.054	2.870.581	2.864.623	2.947.950
Financiën en Begroting	339.587	619.374	378.226	2.468.115
Internationaal Vlaanderen	110.060	171.480	176.610	171.641
Economie, Wetenschappen en Innovatie	1.278.592	1.298.182	1.477.706	1.459.110
Onderwijs en Vorming	10.600.797	10.924.804	10.903.619	10.856.331
Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	3.869.908	4.074.551	4.069.356	10.391.314
Cultuur, Jeugd, Sport en Media	1.290.579	1.340.507	1.345.905	1.265.246
Werk en Sociale Economie	1.517.158	1.586.147	1.580.931	3.709.082
Landbouw en Visserij	198.984	190.044	198.728	188.189
Leefmilieu, Natuur en Energie	847.196	876.462	868.573	843.503
Mobiliteit en Openbare Werken	3.023.880	3.124.168	3.064.317	2.981.027
Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed	753.145	769.449	801.331	662.983
TOTAAL (excl. FFEU & ESR- correcties)	26.929.133	28.109.011	28.002.834	38.200.812
FFEU	110.038	125.000	122.000	105.000
TOTAAL (incl. FFEU, excl. ESR-correcties)	27.039.170	28.234.011	28.124.834	38.305.812
SUBTOTAAL ESR-correcties uitgaven	-856	-842	10.042	-1.480
TOTAAL	27.038.314	28.233.169	28.134.876	38.304.332

Tabel 4-8: Betaalkredieten per beleidsdomein (in duizend euro)

Beleidsdomein	REA 2013	BO 2014	2BA 2014	BO 2015
Hogere Entiteiten	123.788	129.559	129.530	128.800
Diensten Algemeen Regeringsbeleid	133.420	134.604	146.833	132.748
Bestuurszaken	2.838.033	2.872.481	2.868.417	2.933.287
Financiën en Begroting	337.852	539.230	361.448	2.459.441
Internationaal Vlaanderen	146.368	190.634	182.691	195.909
Economie, Wetenschappen en Innovatie	1.263.223	1.262.249	1.399.330	1.444.832
Onderwijs en Vorming	10.612.358	10.896.967	10.891.784	10.896.861
Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	3.910.997	4.079.598	4.084.803	10.421.358
Cultuur, Jeugd, Sport en Media	1.277.215	1.315.904	1.319.061	1.278.727
Werk en Sociale Economie	1.499.752	1.590.404	1.586.137	3.708.615
Landbouw en Visserij	206.208	169.564	181.063	189.585
Leefmilieu, Natuur en Energie	831.082	868.323	852.108	838.640
Mobiliteit en Openbare Werken	2.948.914	3.174.284	3.058.551	3.012.545
Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed	685.346	743.838	846.197	681.686
TOTAAL (excl. FFEU & ESR- correcties)	26.814.556	27.967.639	27.907.953	38.323.034
FFEU	92.418	98.322	92.023	101.079
TOTAAL (incl. FFEU, excl. ESR-correcties)	26.906.974	28.065.961	27.999.976	38.424.113
<i>SUBTOTAAL ESR-correcties uitgaven</i>	-856	-842	642	-1.480
TOTAAL	26.906.118	28.065.119	28.000.618	38.422.633

In figuur 4-2 worden de beleids- en betaalkredieten per beleidsdomein weergegeven.

Figuur 4-2: Beleids- en betaalkredieten per beleidsdomein BO 2015 (in duizend euro)

4.4. Bespreking per beleidsdomein

4.4.1. Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid

Met betrekking tot het Vlaams Brusselbeleid zal er bij de begrotingsopmaak 2015 een besparing van 2 miljoen euro doorgevoerd worden via een verlaagde machtiging voor het Vlaams Brusselfonds.

In 2015 wordt een punctuele besparing van 3,5 miljoen euro doorgevoerd bij het Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen.

4.4.2. Bestuurszaken

Het decretaal voorziene groeipad van 3,5% procent voor het Gemeentefonds en het Stedenfonds wordt behouden waardoor de kredieten stijgen met respectievelijk 77,9 miljoen euro en 5,2 miljoen euro.

Voor de Vlaamse Administratieve Centra's in Brugge en Gent wordt een opstap van 3,9 miljoen euro voorzien omwille van de te betalen huur op kruissnelheid komt vanaf 2015.

In het kader van de zesde staatshervorming worden verscheidene nieuwe bevoegdheden aan het beleidsdomein Bestuurszaken toegewezen met ingang van het begrotingsjaar 2015. Zo werd het Rampenfonds ondergebracht onder het Departement Bestuurszaken dat hiervoor 11,2 miljoen euro krijgt toegewezen. Daarvan wordt 10,4 miljoen euro overgebracht naar het Vlaams Fonds voor de Lastendelging dat de effectieve uitbetaling van de erkende schadedossiers zal verzorgen.

Voor het Grootstedenbeleid, het Impulsfonds voor het Migrantenbeleid en het Europees Integratiefonds werden de beleidskredieten van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur opgetrokken met respectievelijk 15,3 miljoen euro, 2,8 miljoen euro en 0,3 miljoen euro.

Het Agentschap Facilitair Bedrijf is onder andere verantwoordelijk voor de huisvesting van 516 overkomende federale VTE. Hiervoor werd 1,9 miljoen euro vrijgemaakt.

Omdat verscheidene beleidsdomeinen zowel eenmalige als recurrente ICT-kosten dienen te maken werd beslist om deze te groeperen onder het project "Radicaal Digitaal" en de coördinatie ervan toe te wijzen aan de dienst met afzonderlijk beheer Informatie Vlaanderen. Zij ziet hierdoor haar beleidskredieten toenemen met 10 miljoen euro.

In kader van de noodzakelijke besparingen waarin elk overheidsniveau zijn bijdrage moet leveren wordt het Provinciefonds afgeschaft. Dit levert een besparing op van 37,4 miljoen euro op. Verder wordt er 1,5 miljoen euro bespaard op de ondersteuning naar duurzame en creatieve steden.

4.4.3. Financiën en Begroting

Bij de tweede begrotingsaanpassing 2014 wordt er 7,5 miljoen euro ingeschreven voor het ondervangen van het effect van de verwachte overschrijding van de spilindex in februari 2015 op het vakantiegeld 2015 voor de ministeries en De Lijn, dat conform de vigerende aanrekeningregels aangerekend wordt in 2014. Dit betekent een daling van de te voorziene kredieten met 131,6 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2014.

In 2015 zal er 201,4 miljoen euro benodigd zijn voor het ondervangen van het effect van de verwachte overschrijding van de spilindex in februari 2015 wat een stijging is van 62,3 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2014.

Met ingang van het jaar 2015 zal de bijzondere wet van 5 mei 2003 worden opgeheven. De bedragen van de responsabiliseringsbijdrage voor de periode 2015-2020 worden nominaal in art 65 quinquies van de BFW vermeld en evolueren van 84,5 miljoen euro in 2015 naar 121,7 miljoen euro in 2019. Deze bedragen zullen echter afgehouden worden op de overdrachten in het kader van de nieuwe bijzondere financieringswet waardoor binnen de uitgavenbegroting van het beleidsdomein Financiën en Begroting niets meer gereserveerd moet worden.

In het kader van het rationaliseren en budgettair houdbaar maken van de nieuwe bevoegdheden naar aanleiding van de zesde Staatshervorming wordt de competitiviteitsprovisie die in 2014 166 miljoen euro in vastleggingskrediet bedroeg verminderd met de enveloppe lastenverlaging ten belope van 125 miljoen euro. Daarnaast wordt er conform de gemaakte afspraken in het kader van de maatregelen van de Vlaamse overheid voor het 'Pact voor Competitiviteit en Werkgelegenheid' voor 31 miljoen euro herverdeeld naar de bij de uitvoering van het Pact betrokken beleidsdomeinen.

In het kader van de zesde staatshervorming wordt Vlaanderen bevoegd voor de fiscale uitgaven voor wat betreft de woonbonus en het bouwsparen, de energiebesparende investeringen, investeringen in beveiliging, restauratiewerkzaamheden aan monumenten, sociale verhuur en dienstencheques. Op basis van de meest recente inschatting van de federale overheidsdienst Financiën wordt hiervoor in de begroting 2015 een enveloppe van 1.934 miljoen euro ingeschreven.

Vanaf 1 januari 2015 neemt het intern verzelfstandigd agentschap Vlaamse Belastingdienst de administratieve dienst van de inning en invordering van de successie- en de registratierechten over van de federale overheidsdienst Financiën. De apparaatsuitgaven nemen hiervoor toe met 26,7 miljoen euro.

De kredieten voor de compensaties aan gemeenten en provincies voor de gedeelde inkomsten ingevolge enerzijds de volledige vrijstelling van de onroerende voorheffing

voor het kadastraal inkomen van nieuw materieel en outillage en anderzijds de vermindering van de onroerende voorheffing voor energiezuinige woningen en gebouwen, worden conform het afgesproken groeipad in 2015 met 1 miljoen euro verhoogd tot 82 miljoen euro. Daarnaast wordt er in het kader van de besparing op werkingssubsidies 10 % van het kredietniveau 2014 bespaard of 8,1 miljoen euro.

De uitgaven bij het Vlaams Fonds voor de Lastendelging worden op basis van de enquête van begin 2014 geraamd op 38,7 miljoen euro bij de tweede begrotingsaanpassing of een stijging van 8,7 miljoen euro ten opzichte van de initiële begroting 2014. Volgens dezelfde enquête verwacht men 35,8 miljoen euro bij ongewijzigd beleid in 2015. In het kader van de zesde staatshervorming komt er 11 miljoen euro over voor het rampenfonds en 1,7 miljoen euro voor het landbouwrampenfonds. Op dit krediet van 48,6 miljoen euro werden 22,4 miljoen euro besparingen doorgevoerd. De Vlaamse Regering zal vanaf volgend jaar strenger toezien op het aanduiden van dossiers als lasten van het verleden. De totale dotatie aan het Vlaams Fonds voor de Lastendelging bedraagt aldus 26,2 miljoen euro wat een daling is van 3,9 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2014.

Bij de tweede begrotingsaanpassing 2014 worden de rentekredieten met 2,7 miljoen euro neerwaarts bijgesteld in beleidskrediet en 1,8 miljoen euro in betaalkrediet tot respectievelijk 108,1 miljoen euro en 109,1 miljoen euro. Door de huidige lage rente wordt de korte termijn-behoefte neerwaarts bijgesteld met 2,8 miljoen euro tot 1,1 miljoen euro. Verwacht wordt dat de korte termijn-behoefte in 2014 volledig via de kredietlijn opgevangen zal worden. Langs vereffeningskant wordt er nog 0,9 miljoen euro voorzien voor de afwikkeling van de cross border lease van de lokale besturen Dendermonde, Hamme en Sint-Niklaas.

Bij de begrotingsopmaak 2015 nemen de rentekredieten met 1,7 miljoen euro toe in vastleggingskrediet en 0,7 miljoen euro in vereffeningskrediet tot 109,8 miljoen euro ten opzichte van de tweede begrotingsaanpassing 2014. De rente die aangerekend wordt voor de lopende EMTN-leningen daalt met 15,8 miljoen euro tot 78,8 miljoen euro door het op eindvervaldag komen van de EMTN-uitgifte van 1,25 miljard euro in maart 2014 en de EMTN-uitgifte van 200 miljoen euro in mei 2015. Er wordt rekening gehouden met een nieuwe EMTN-uitgifte van 750 miljoen euro waarbij de toerekenbare rente voor 2015 op 17,5 miljoen euro geraamd wordt. De rente op de andere lange termijn-leningen daalt met 2,4 miljoen euro tot 8,2 miljoen euro doordat de twee private leningen van Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel en Finindus op eindvervaldag komen in 2015 en vier van de overgenomen leningen van de Gemeentelijke Holding ook in de loop van 2015 op eindvervaldag komen. De toerekenbare rente voor Diestsepoort blijft constant op 1,8 miljoen euro. Voor 2015 wordt verwacht dat de korte termijn-behoefte via de kredietlijn opgevangen zal worden. Afhankelijk van de rentestand zal gekeken worden of er nieuwe BCP-uitgiftes zullen gebeuren. De korte termijn behoefte wordt geraamd op 3,5 miljoen euro ofwel een stijging met 2,4 miljoen euro ten opzichte van de tweede begrotingsaanpassing 2014.

4.4.4. Internationaal Vlaanderen

In de periode 2010-2011 werd er door middel van een vooruitschuifoperatie extra machtiging toegekend voor de "inhaalbeweging jeugdverblijfinfrastructuur" voor een totaal bedrag van 18 miljoen euro. In de begrotingsjaren 2012, 2013 en 2014 werd de recurrente machtiging van Toerisme Vlaanderen gradueel verlaagd om deze vooruitschuifoperatie te financieren. Gezien deze vooruitschuifoperatie vanaf 2015 afgelopen zal zijn, maar evenzeer rekening houdend met de specifiek gevraagde besparingsoefening van 1,4 miljoen euro, kan Toerisme Vlaanderen in 2015 in de kering op een bijkomend beleidskrediet van 6,4 miljoen euro rekenen dat enerzijds zal ingezet worden voor nieuwe investeringen en anderzijds zal dienen om de reeds gedane investeringen alsook de nieuwe initiatieven verder te promoten.

Teneinde aan de problematiek van de historische achterstand inzake stortingen in het tweede pijler pensioenfonds van een aantal personeelsleden van het agentschap Flanders Investment and Trade (wat een uitvloeisel van de derde staatshervorming is) tegemoet te komen, wordt er vanuit het Vlaams Fonds voor de Lastendelging in 2014 en in 2015 in een bijdrage van respectievelijk 0,4 en 0,6 miljoen euro voorzien. De uiteindelijk uitbetaling van deze bedragen door het Vlaams Fonds voor de Lastendelging is afhankelijk van een beslissing van de Vlaamse Regering.

4.4.5. Economie, Wetenschappen en Innovatie

Voor het vergunningsbeleid met betrekking tot handelsvestigingen en de toegang tot het beroep wordt er in 2015 een budget van 0,3 miljoen euro aan de kredieten van het Agentschap Ondernemen toegevoegd. In het kader van de uitgaven voor de inkomenscompensatievergoeding inzake de hinder bij openbare werken, de startersbegeleiding en de regionalisering van de activiteiten van het Kefik wordt er binnen de begroting van het Hermes in 2015 een budget van 2,7 miljoen euro voorzien.

Voor de implementatie van het decreet integratie binnen het hoger onderwijs wordt er – naast de voorziene middelen vanuit het beleidsdomein Onderwijs en Vorming – binnen de begroting van het beleidsdomein Economie, Wetenschappen en Innovatie in 2015 een bijkomende bijdrage van 1 miljoen euro voorzien.

Conform de afspraken bij de formatie wordt binnen het Hermes-fonds bespaard op de ecologiepremie. De limitatieve technologielijst wordt afgeslankt tot de 30 technologieën die het meest performant zijn en het meeste bijdragen tot het behalen van de klimaatdoelstellingen, de Europese 20-20-20 doelstellingen en de Vlaamse milieubeleidsdoelstellingen. Op de ad hoc projecten gefinancierd vanuit het Hermes-fonds wordt een lineair besparingspercentage toegepast. Een eventuele continuering van de bestaande projecten zal telkens worden beoordeeld in het licht van de beleidsdoelstellingen uit de beleidsnota. Voor internet of things en digital clusters vallen de in 2014 eenmalig voorziene subsidies weg in 2015.

Het regeerakkoord stelt een integratie in het vooruitzicht van het Agentschap Ondernemen en het IWT teneinde synergiën te bekomen en nog meer in te zetten op innovatie. De 20 miljoen nieuw beleid die wordt voorzien binnen het beleidsdomein EWI zal worden ingezet om extra impulsen te geven eens de nieuwe geïntegreerde ondersteuningsmechanismen zijn geoperationaliseerd.

4.4.6. Onderwijs en Vorming

De middelen voor de lonen van het onderwijzend personeel dalen bij de tweede begrotingsaanpassing 2014 met 23,6 miljoen euro in vergelijking met de begrotingsopmaak 2014. Deze daling is het gevolg van de actualisatie van de vergrijzingskosten van het lerarenkorps en van de leerlingen-evolutie. Ten opzichte van de situatie bij de begrotingsopmaak 2014 stijgen in 2015 de middelen met 72,3 miljoen euro eveneens als gevolg van de leerlingenevolutie en vergrijzingskosten. Daarnaast worden voor in totaal 42,7 miljoen euro maatregelen genomen die moeten leiden tot een structurele besparing met betrekking tot de uitgaven voor het onderwijzend personeel.

Met betrekking tot de werkingsmiddelen van het leerplichtonderwijs zijn er geen grote wijzigingen bij de tweede begrotingsaanpassing 2014. Wel dalen deze middelen bij de begrotingsopmaak 2015 met 15,3 miljoen euro. Dit wordt verklaard door een besparing binnen de werkingsmiddelen van het leerplichtonderwijs van 31,9 miljoen euro. Daarnaast nemen de kredieten met 2,5 miljoen euro toe naar aanleiding van de stijgende leerlingenevolutie. De overige stijging is het gevolg van de indexering van de werkingsmiddelen (indexatie van 60% van de werking).

Binnen het volwassenenonderwijs zal via het verhogen van de inschrijvingsgelden een besparing van 5,2 miljoen euro worden doorgevoerd bij begrotingsopmaak 2015. In het kader van het op kruissnelheid komen van de aanpak van de inburgeringsproblematiek wordt 6 miljoen euro voorzien voor het uitbouwen van de cursussen Nederlands tweede taal bovenop de reeds toegekende middelen in 2014.

Met betrekking tot het Hoger Onderwijs zorgt de aanpassing van het TBS-systeem voor een netto besparing van 2,7 miljoen euro bij de begrotingsopmaak 2015. De beleidskredieten met betrekking tot de integratie binnen het hoger onderwijs worden verhoogd met 15,8 miljoen euro. De verhoging van deze kredieten dient voornamelijk om de overheveling van de academische opleidingen en het onderzoek binnen deze opleidingen te financieren. Bovenop een generieke besparing van 4,1 miljoen euro zal er binnen de enveloppe voor het hoger onderwijs in 2015 51,5 miljoen euro bespaard worden. Het betreft onder meer het niet toekennen van het budgettair groeipad ingevolge de toename van de opgenomen studiepunten in zowel de professionele bacheloropleidingen, de academische opleidingen aan de universiteiten en het academiserend kunstonderwijs. Daarnaast draagt de integratie van het aanmoedigingsfonds in de werkingsmiddelen en de daarop doorgevoerde besparing bij tot het halen van de totale besparingsdoelstelling in 2015.

De implementatie van deze besparingen heeft nog geen weerslag gevonden in de begrotingen van de instellingen Hoger Onderwijs gelet op het feit dat nog niet alle modaliteiten gekend zijn. Het is mede om deze reden en omwille van het toepassen van een natuurlijke onderbenuttingsgraad en de te verwachte daling van de uitgaven ingevolge het verminderen van de administratieve druk dat verwacht kan worden dat het effect van de consolidatie van deze instellingen op het ESR-vorderingensaldo neutraal is.

Binnen het beleidsdomein Onderwijs en Vorming zal in 2015 niet alleen bij het hoger onderwijs bespaard worden. Zo zal de afbouw van de subsidiëring voor het Samenwerkingsverband Netgebonden Pedagogische Begeleidingsdiensten (SNPB) leiden tot een besparing van 1,6 miljoen euro. Daarnaast zullen de kredieten voor specifieke beleidsthema's zoals onderzoek en innovatie, internationalisering, onderwijs-arbeidsmarkt en overige beleidsthema's onderwijs dalen met respectievelijk 2 miljoen euro, 1,7 miljoen euro, 1,7 miljoen euro en 3,5 miljoen euro. Tenslotte zullen de beleidskredieten, die worden toegekend in 2015 voor het drukken en publiceren van het tijdschrift Klasse, maar met 1,8 miljoen euro worden verhoogd in plaats van het normale 2-jaarlijkse bedrag van 3,6 miljoen euro.

Met betrekking tot de schoolinfrastructuur worden - na terugname van de in 2014 toegekende éénmalige middelen - de kredieten opnieuw verhoogd met een bedrag van 50 miljoen euro (vastleggingsmachtiging) bij de begrotingsopmaak 2015.

4.4.7. Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

De Vlaamse Regering voorziet in 2015 een bijkomende beleidsimpuls in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin van 65 miljoen euro. Deze middelen worden verdeeld over het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (40 miljoen euro), Kind en Gezin (21 miljoen euro), het Fonds Jongerenwelzijn (3 miljoen euro) en welzijnswerk (1 miljoen euro).

Bij de tweede begrotingsaanpassing 2014 wordt 9 miljoen euro van de machtiging in de klassieke financiering van het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden overgeheveld naar de alternatieve financiering. Bij begrotingsopmaak 2014 werd eenmalig 13 miljoen euro aan de beleidskredieten klassieke financiering van het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden toegevoegd. Deze bijkomende kredieten verdwijnen vanaf begrotingsjaar 2015.

In de thuis- en mantelzorg in het kader van de zorgverzekering wordt voor 2014 een stijging geraamd van 4,9% en voor 2015 een stijging met 3,5%. In de residentiële zorg wordt een stijging met 1.460 bedden verwacht in 2015 en een stijging met 4.327 bedden in 2014. Dit betekent dat de uitgaven voor de tegemoetkomingen binnen het Zorgfonds stijgen met 18,2 miljoen euro in 2015 ten opzichte van de begrotingsopmaak 2014. Voorts wordt de bijdrage in de Vlaamse zorgverzekering verhoogd van 25 naar 50 euro. Voor personen die recht hebben op de verhoogde verzekeringstegemoetkoming of het OMNIO-statuut hebben geldt een verhoging van 10 euro naar 25 euro. Dit brengt 104 miljoen euro op, die wordt geneutraliseerd door een lagere dotatie.

Het Fonds Jongerenwelzijn ontvangt in 2015 extra beleidskredieten ter waarde van 1,7 miljoen euro ter ondersteuning van pleegplaatsingen, internaten en preventieve sociale actie. Ter compensatie van de weddedrift in deze sector wordt bij begrotingsopmaak 2015 2,7 miljoen euro voorzien.

Binnen het agentschap Zorg en Gezondheid worden bij begrotingsopmaak 2015 de beleidskredieten voor de bouw van serviceflats (BEVAK) met 2,4 miljoen euro verminderd. Daarnaast stijgen de kredieten voor het thuis- en ouderenzorgbeleid in 2015 met 2,3 miljoen euro omwille van het groeipad animatiewerking in de erkende woonzorgcentra.

Kind en Gezin ziet bij de tweede begrotingsaanpassing haar toelage toenemen met 1,8 miljoen euro in kader van het project Kind en Taal. Voor de begrotingsopmaak 2015 wordt haar toelage opgetrokken met 4 miljoen euro vanuit de competitiviteitsprovisie ter uitvoering van het decreet kinderopvang. Extra budgetten voor weddedrift worden toegekend ten bedrage van een 0,6 miljoen euro. Tevens zullen in het kader van de besparingsoperatie wijzigingen worden aangebracht aan de berekeningswijze van de financiële bijdragen van de gezinnen.

Voor het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap wordt de weddedrift bij de tweede begrotingsaanpassing 2014 neerwaarts gecorrigeerd met 9,2 miljoen euro. Bij de begrotingsopmaak 2015 wordt deze correctie gedeeltelijk gecompenseerd door een bijkomend budget voor weddedrift van 4,9 miljoen euro. De dotatie wordt verder opgetrokken met 1 miljoen euro om de kosten met betrekking tot het VIA-1 akkoord op te vangen.

Om de financiering van de bevoegdheden zesde staatshervorming te voorzien wordt bij de begrotingsopmaak 2015 6,5 miljard euro aan de beleidskredieten van het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin toegevoegd.

De grootste hap van dit budget gaat naar de gezinsbijslag, waarvoor 3.556 miljoen euro is voorzien. In de berekening van dit budget is geen indexering in 2015 voorzien. De totale beleidskost van de woonzorgcentra (rusthuizen) en dagverzorgingscentra wordt – wat de overgehevelde bevoegdheden betreft – geraamd op 1.868 miljoen euro. De uitgaven voor de bevoegdheid tegemoetkomingen hulp aan bejaarden (THAB) worden geraamd op 388 miljoen euro.

Andere grote sectoren die overgeheveld worden zijn de initiatieven beschut wonen (40 miljoen euro), de psychiatrische verzorgingstehuizen (80 miljoen euro), de mobiliteitshulpmiddelen (57 miljoen euro), de geïsoleerde geriatrie diensten (G-dienst) en gespecialiseerde diensten voor behandeling en revalidatie (Sp-dienst) (103 miljoen euro) en de subsidiëring van revalidatieconventies (150 miljoen euro).

Verder wordt voor de overgehevelde bevoegdheden inzake justitie (in de eerste plaats justitiehuisen en elektronisch toezicht) 42 miljoen euro voorzien.

Tot slot draagt ook het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin haar steen bij in de globale besparingsoperatie. Naast enkele reeds vermelde punctuele maatregelen

gaat het om generieke besparingen op apparaat en diverse besparingen op werkingsmiddelen.

4.4.8. Cultuur, Jeugd, Sport en Media

Door de inkanteling van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA) nemen bij de tweede begrotingsaanpassing 2014 en de begrotingsopmaak 2015 de apparaatskredieten van het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media toe met circa 3,3 miljoen euro.

De vastleggingsmachtiging van het Fonds Culturele Infrastructuur (FoCI) wordt in 2015 terug verlaagd met 30,3 miljoen euro, daar voor de renovatie van het KMSKA fase II de gunning in 2014 gebeurde.

In 2015 wordt voor de subsidies inzake het lokaal cultuurbeleid 5 miljoen euro minder voorzien. Bij de subsidies in de sector "Kunsten" wordt 12 miljoen euro bespaard.

Zowel bij de tweede begrotingsaanpassing 2014 als de begrotingsopmaak 2015 wordt voorzien in bijkomende betaalmiddelen ten belope van circa 3,5 miljoen euro om aan de betaalverplichtingen volgend op de investeringen in topsportinfrastructuur te kunnen voldoen.

Bij de begrotingsaanpassing 2014 stijgen de beleidskredieten van de Vlaamse Radio en Televisie (VRT) met 2 miljoen euro. De lichte daling van de toelage wordt gecompenseerd door een sterkere stijging van de eigen ontvangsten. Naast de uitgaven gefinancierd met de toelage en de eigen ontvangsten, bevat de begroting van de VRT ook o.m. herstructureringskosten ten bedrage van 5 miljoen euro die bedrijfseconomisch reeds in vorige jaren geboekt werden.

Bij de begrotingsopmaak 2015 kennen de beleidskredieten een terugval van 13,6 miljoen euro ten opzichte van de tweede begrotingsaanpassing 2014. De besparingen op de toelagen (17,8 miljoen euro) worden slechts gedeeltelijk gecompenseerd door een toename van de eigen ontvangsten (5,4 miljoen euro). Ook in 2015 bevat begroting van de VRT het budgettair effect van de herstructureringskosten ten bedrage van 3,8 miljoen euro die bedrijfseconomisch reeds in vorige jaren geboekt werden.

Tot slot blijven de uitgaven van het Pensioenfonds van de statutaire VRT ambtenaren nagenoeg constant in 2014. Ten opzichte van de begrotingsopmaak 2014 ondergaan ze geen wijzigingen. Vanaf 2015 zullen de pensioenverplichtingen van de statutaire VRT ambtenaren door het beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media behartigd worden. De bedoelde pensioenlasten worden in 2015 op 60,3 miljoen euro geraamd, tegenover 56,6 miljoen euro in 2014.

Binnen het lokale en provinciale jeugdbeleid zal er zich via de generieke besparing een daling van de middelen met 2,1 miljoen euro voordoen bij de begrotingsopmaak 2015.

4.4.9. Werk en Sociale Economie

Bij het ESF agentschap is er in 2014 op basis van de verwachte betaalbehoeften een verhoging van de betaalkredieten met 9,8 miljoen euro in vergelijking met de begrotingsopmaak 2014.

Om de nieuwe sectorconvenants optimaal te kunnen afstemmen op het nieuwe beleidskader worden de huidige lopende convenants (met einddatum 31 december 2014) met 1 jaar verlengd. Dit impliceert een beleidskrediet in 2015 van 5,9 miljoen euro en een stijging van het betaalkrediet met 3 miljoen euro.

In het kader van de zesde staatshervorming worden heel wat bevoegdheden inzake arbeidsmarkt overgedragen aan de Vlaamse overheid. Zo worden we in het kader van het doelgroepenbeleid bevoegd voor RSZ- bijdrageverminderingen die voor 2015 geraamd worden op 639 miljoen euro.

Het Vlaamse doelgroepenbeleid zal vanaf 2015 drastisch worden vereenvoudigd. In 2015 zal dit reeds een besparing van 3 miljoen euro opleveren.

In het kader van de zesde staatshervorming wordt ook de gehele bevoegdheid met betrekking tot het instrument Dienstencheques overgedragen aan het Vlaams Gewest. Het beleidskrediet voor dienstencheques wordt voor 2015 geraamd op 1.069 miljoen euro.

Voor de arbeidsmarktbegeleiding van rechthebbenden op het leefloon en het equivalent leefloon (voorheen POD MI) wordt er 105 miljoen euro voorzien.

Voor de overige bevoegdheden die voorheen door de RVA werden beheerd zoals loopbaanonderbreking zonder motief in de openbare sector, activeringsuitkeringen, werkhervattingspremies, herinschakelingsuitkeringen in de sociale inschakelingseconomie, Start- en stagebonus ter bevordering van de integratie van jongeren in de arbeidsmarkt, startbaanovereenkomsten, controle op de beschikbaarheid van uitkeringsgerechtigd werkzoekenden, betaald educatief verlof, individueel en collectief outplacement en specifieke tegemoetkoming in de loonkost voor schoolverlaters en werknemers met een handicap wordt in de begroting 2015 in totaal nog 340 miljoen euro ingeschreven.

Op de niet-thematische verlopen in de openbare sector wordt er in 2015 een besparing van 9,6 miljoen euro gerealiseerd.

In het kader van de zesde staatshervorming wordt naast de overdracht van bevoegdheden eveneens de overdracht van een aantal personeelsleden naar de Vlaamse overheid voorzien. Met betrekking tot de arbeidsmarkt in brede zin gaat het om de overdracht van 424 VTE. Hiertoe wordt op basis van de federaal beschikbaar gestelde budgettaire boordtabel in 2015 27 miljoen euro extra apparaatskredieten (loonkosten en werkingsmiddelen) ingeschreven.

Op de overdracht met betrekking tot de gesubsidieerde contractuelen bij de lokale besturen wordt in 2015 5% bespaard of een bedrag van 13,9 miljoen euro.

Op de kredieten Sociale Economie tenslotte wordt bij begrotingsopmaak 2015 een punctuele besparing van 3 miljoen euro doorgevoerd op het werkondersteuningspakket.

4.4.10. Landbouw en Visserij

In het kader van het Strategisch Actieplan Limburg in het Kwadraat wordt bij de tweede begrotingsaanpassing 2014 een enveloppe van 4 miljoen euro toegewezen aan het beleidsdomein Landbouw en Visserij ter uitvoering van 6 projecten.

Voorts wordt er bij de tweede begrotingsaanpassing 2014 een bedrag van 0,6 miljoen euro aan intering toegestaan voor het opvangen van problemen die ontstaan zijn bij het bouwen van een melkveestal.

Ter uitvoering van de zesde staatshervorming worden bij de begrotingsopmaak 2015 de bevoegdheden van het Belgisch Interventie en Restitutiebureau overgedragen naar de gewesten. De loon- en werkingskredieten ten belope van 5,3 miljoen euro worden ingekanteld in het beleidsdomein Landbouw en Visserij.

4.4.11. Leefmilieu, Natuur en Energie

Vanuit de competitiviteitsprovisie wordt bij de tweede begrotingsaanpassing 2014 enerzijds voor de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij een bedrag van 9 miljoen euro vrijgemaakt, waarvan 6 miljoen euro zal worden gespendeerd aan de saneringen van de brownfields en 3 miljoen euro aan de inventarisatie van verontreinigde terreinen. Anderzijds wordt een bedrag vrijgemaakt van 8,5 miljoen euro voor de rioleringssubsidies.

Bij de begrotingsopmaak 2015 wordt er 5 miljoen euro vrijgemaakt voor nieuw beleid in het kader van de instandhoudingsdoelstellingen met betrekking tot de Europees beschermde habitattypes en vogelsoorten in de Habitat- en Vogelrichtlijngebieden.

Vervolgens wordt bij de begrotingsopmaak 2015 in het kader van de zesde staatshervorming het departement Leefmilieu, Natuur en Energie bevoegd voor de controle op de doorvoer van gevaarlijke afvalstoffen. De overkomende kredieten (0,2 miljoen euro) worden ingekanteld in het departement Leefmilieu, Natuur en Energie, met uitzondering van de kredieten voor één personeelslid tewerkgesteld bij de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij.

Ook de bevoegdheid dierenwelzijn, die overkomt in het kader van de zesde staatshervorming, wordt toegewezen aan het beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie bij de begrotingsopmaak 2015. De beleidskredieten bedragen 0,4 miljoen euro en zullen aangewend worden voor contractueel onderzoek. Vervolgens wordt er een Fonds Dierenwelzijn opgericht waar de toegewezen ontvangsten van 0,4 miljoen euro in het kader van een databank voor honden worden gebruikt voor uitgaven in verband deze databank. De loon- en werkingskredieten ten belope van 1,4 miljoen euro worden toegevoegd aan de loon- en werkingskredieten van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie.

De eenmalige verhoging van 10 miljoen euro in 2014 voor de aanleg van het gemeentelijk rioleringsnetwerk wordt bij de begrotingsopmaak 2015 teruggedraaid.

Ten gevolge van PDPO III wordt het pakket 'beheersovereenkomst water' grondig gewijzigd, waardoor beslist wordt om 3,2 miljoen euro extra vrij te maken voor de Vlaamse Landmaatschappij met als doel het uitvlakken van de klassieke vijfjaarlijkse piek in vastleggingen voor partnerschappen via beheerovereenkomsten.

Ten opzichte van de begrotingsopmaak 2014 dalen de uitgaven inzake de Aquafinfactuur met 26,9 miljoen euro bij de tweede begrotingsaanpassing 2014. Dit is voornamelijk te wijten aan het feit dat er een omschakeling van een heffing naar een facturatie aan bedrijven plaatsvindt, de zogeheten bovengemeentelijke vergoeding, waardoor de ontvangsten uit de heffing verlagen en waardoor een BTW-recuperatie door de drinkwatermaatschappijen wordt verwacht van 100%. De eenmalige verlaging van de toelage aan de drinkwatermaatschappijen door het optimaliseren van het subsidiëritme wordt bij de begrotingsopmaak 2015 teruggedraaid, wat aanleiding geeft tot een verhoging van de Minafondstoelage aan de drinkwatermaatschappijen ten belope van 82 miljoen euro. Deze verhoging van de betoelaging in het kader van de Aquafinfactuur wordt deels opgevangen door een verhoging van de bovengemeentelijke saneringsbijdrage met 20%, wat een neerwaarts effect genereert van 48 miljoen euro op de Minafondstoelage.

Het Fonds ter Reductie van de Globale Energiekost (FRGE) wordt naar aanleiding van de zesde staatshervorming geregionaliseerd. Het FRGE verstrekt goedkope leningen aan particulieren voor energiebesparende investeringen. In het kader van deze regionalisering worden in 2015 31,7 miljoen euro aan middelen toegewezen aan het

beleidsveld Energie om de activiteiten van het FRGE verder te zetten. Hiervan zal 15,5 miljoen euro dienen om nieuwe leningen toe te kennen.

In het beleidsveld Energie zullen alle kosten van in het verleden opgelegde openbare dienstverplichtingen vanaf 2015 verrekend worden in de tarieven die de distributienetbeheerders hanteren. Dit doet de uitgaven van het beleidsveld in 2015 met 48,0 miljoen euro dalen.

Vanaf 1 januari 2015 zal de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt niet langer vanuit de algemene middelen worden gefinancierd, maar vanuit de distributienetbeheerders. Hierdoor verbetert het ESR-vorderingensaldo van de Vlaamse overheid in 2015 met 4,5 miljoen euro.

4.4.12. Mobiliteit en Openbare Werken

De actualisatie van de traditionele indexatieparameters en het doorvoeren van het bij de regeringsformatie uitgestippelde besparingstraject voor De Lijn (inclusief de generieke desindexatie) zorgen globaal voor een afname van de exploitatietoelage van De Lijn met 1,7 miljoen euro bij tweede begrotingsaanpassing 2014 en met 44,7 miljoen euro bij begrotingsopmaak 2015, dit in vergelijking met de begrotingsopmaak 2014. In 2015 verklaart ook het wegvallen van de eenmalige kredieten voor het vervroegd afbetalen van een lening, ten bedrage van 17,5 miljoen euro de daling.

Wat betreft de investeringsmachtiging van De Lijn wordt het vastleggingskrediet binnen de begroting van De Lijn met 1,8 miljoen euro verlaagd bij tweede begrotingsaanpassing 2014 en met 18,8 miljoen euro bij begrotingsopmaak 2015 in vergelijking met de begrotingsopmaak 2014. Dit hoofdzakelijk ten gevolge van het verschuiven van kredieten die aangewend zullen worden voor het vergoeden van beschikbaarheidsvergoedingen binnen PPS-projecten (7,3 miljoen euro) en de overdracht van kredieten naar Agentschap Wegen en Verkeer in kader van BRABO (10,2 miljoen euro).

Binnen het Vlaams Infrastructuurfonds wordt er naar aanleiding van de trager dan voorziene opstart van de LOM's van Antwerpen en Oostende-Brugge een toename in de provisie ingeschreven van ruim 13 miljoen euro bij tweede begrotingsaanpassing 2014. Voor wat begrotingsopmaak 2015 betreft is er versus begrotingsopmaak 2014 een afname van ruim 35 miljoen euro in betaalkredieten.

4.4.13. Ruimtelijke Ordening, Wonen en Onroerend Erfgoed

Het volume 2014 van het investeringsprogramma van de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW) voor de huursector gefinancierd via kapitaalsubsidies wordt herrekend aan een index van 0,6%, (t.o.v. 1,4% bij begrotingsopmaak 2014) en het subsidiepercentage wordt herzien van 51,2% naar 53,0%. Dit leidt ertoe dat het beleidskrediet bij de tweede begrotingsaanpassing verhoogd moet worden met 4,6 miljoen euro. Voor 2015 wordt het volume niet geïndexeerd en wordt een subsidiepercentage van 57,2% vastgesteld. Dit resulteert in een verhoging van het beleidskrediet met 22,4 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2014. De betaalkredieten voor dit investeringsprogramma nemen bij de tweede begrotingsaanpassing 2014 toe met 92,3 miljoen euro, hoofdzakelijk het gevolg van een versnelling in het uitvoeringsritme. Omwille van de consolidatie van de VMSW heeft deze toename evenwel geen invloed op het vorderingensaldo van de Vlaamse overheid.

Het volume van het investeringsprogramma van de VMSW voor de huursector dat met rentesubsidies wordt gefinancierd, wordt in het kader van het groeipad grond- en pandendeceet verhoogd met 9,9 miljoen euro in 2015. Tegelijkertijd wordt om de begrotingsdoelstellingen te realiseren het totale volume aan huurwoningen verminderd

met 15% in de periode 2015-2019, wat voor 2015 een bedrag van 107,1 miljoen euro vertegenwoordigd. De daling van het volume in de huidige legislatuur zal worden gecompenseerd door een verlenging van het groeipad van het grond- en pandendecreet tot 2025.

Het volume van het investeringsprogramma van de VMSW voor de koopsector gefinancierd met kapitaalsubsidies wordt bij de tweede begrotingsaanpassing 2014 herrekend naar een index van 0,6% (t.o.v. 1,4% bij de begrotingsopmaak 2014). Tegelijkertijd wordt het subsidiepercentage geactualiseerd. Het gehanteerde percentage bij de begrotingsopmaak 2014 van 8,6% stijgt bij de tweede begrotingsaanpassing naar 15,2%. Dit resulteert in een stijging van het beleidskrediet met 11,8 miljoen euro. Voor 2015 wordt het volume niet geïndexeerd. Het subsidiepercentage wordt vastgesteld op 6,5%. Ten opzichte van de begrotingsopmaak 2014 kan het beleidskrediet hierdoor dalen met 3,8 miljoen euro.

Het volume voor het investeringsprogramma van de VMSW voor de koopsector gefinancierd met rentesubsidies neemt in 2015 toe met 7,9 miljoen euro ingevolge het groeipad grond- en pandendecreet. Anderzijds daalt het volume door het wegvallen van de in 2014 eenmalig ingeschreven kredieten van 48,0 miljoen euro (begrotingsopmaak) en 240,0 miljoen euro (eerste begrotingsaanpassing 2014). De rentesubsidies zelf nemen in 2015 toe met 6,6 miljoen euro.

Bij de oprichting van het Rollend Grondfonds van de VMSW is een machtiging van 50 miljoen euro voorzien. In 2014 is de laatste schijf van 10 miljoen euro ingeschreven.

De projectsubsidies van de VMSW voor de koopsector worden vanaf 2015 stopgezet. Hierdoor dalen de beleidskredieten met 38,8 miljoen euro.

Het volume voor sociale leningen van het VWF wordt bij de tweede begrotingsaanpassing 2014 herrekend naar een index van 0,6%. In 2015 wordt het volume niet geïndexeerd. Het volume daalt in 2015 door het wegvallen van de eenmalig kredieten, meer bepaald 52,0 miljoen euro (toegekend bij begrotingsopmaak 2014) en 260,0 miljoen euro (toegekend bij eerste begrotingsaanpassing 2014).

Omwille van het fiscaliseren van de renovatiepremie kan het benodigde krediet in 2015 voor deze premie in 2015 dalen met 69,8 miljoen euro.

In het beleidsveld Onroerend Erfgoed valt het krediet voor monumentenzorg in 2015 terug op het normale niveau door het wegvallen van 10,0 miljoen euro eenmalig krediet dat bij de begrotingsopmaak 2014 werd toegekend.

In het beleidsveld Ruimtelijke Ordening wordt ervoor geopteerd om de opbrengsten uit planbatenheffing die toekomen aan het Rubiconfonds en het Grondfonds in 2015 niet volledig uit te geven. Dit verbetert het vorderingensaldo met 2,0 miljoen, respectievelijk 5,0 miljoen euro.

4.4.14. Hogere entiteiten

De dotatie van het Vlaams Parlement kent bij begrotingsopmaak 2015 een stijging van 1,7 miljoen euro.

Deze stijging is via volgende bewegingen te verklaren. Eerst is er een opstap ten gevolge van de 10 extra gemeenschapssenatoren naar aanleiding van de zesde staatshervorming. Verder werd de éénmalige besparing op de toelage van het Vlaams Parlement, doorgevoerd bij begrotingsopmaak 2014, teruggedraaid. Tot slot werd een generieke besparing van 1,8 miljoen euro geïmplementeerd op de dotatie bij begrotingsopmaak 2015.

4.5. Stand en evolutie van de impliciete schuld

4.5.2. Stand van de impliciete schuld

Voor de berekening van de stand van de impliciete schuld per 31/12/2013 vertrekken we van de impliciete schuld zoals gedefinieerd volgens een nieuwe definitie Rekendecreet op basis van de oude enge werkwijze zoals voorheen gedefinieerd en gevalideerd volgens de Rijkscomptabiliteit (G.W.R.) en de uitbreiding die hierop ook in het verleden werd doorgevoerd voor de overige instellingen die tot de consolidatieperimeter behoren.

4.5.3. Impliciete schuld van de ministeries (excl. DAB's)

De eerste component is de geconsolideerde impliciete schuld van de ministeries (excl. DAB's) en de DAB's.

Uit tabel 4-9 blijkt dat de impliciete schuld per 31 december 2013 van de ministeries (excl. DAB's)

2,7 miljard euro bedraagt. Dit bedrag is in de tabel opgesplitst volgens gesplitste en correlatieve kredieten enerzijds (aard 2 en 5) en de variabele kredieten anderzijds (aard 4).

Tabel 4-9: Impliciete schuld van de ministeries (excl. DAB's) (in euro)

Impliciete schuld per 31 december 2013 van de ministeries (excl. DAB's)	
aard2 en 5	2.688.018.661,11
aard4	46.521.579,58
Ministeries (excl. DAB's)	2.734.540.240,69

Uit tabel 4-10 blijkt dat de impliciete schuld per 31 december 2013 van de DAB's 2,30 miljard euro bedraagt.

Tabel 4-10: Impliciete schuld van de DAB's (in euro)

Impliciete schuld per 31 december 2013 van de DAB's	
DAB's	2.228.389.295,10

Om tot de consolidatie van beide schulden te komen worden de wederzijdse schulden en vorderingen t.o.v. elkaar geneutraliseerd.

Uit tabel 4-11 blijkt dat de geconsolideerde impliciete schuld per 31 december 2013 van de ministeries 4,96 miljard euro bedraagt. Dit bedrag is samengesteld uit de impliciete schuld per 31 december 2013 van de ministeries (excl. DAB's) en de DAB's en uit correcties op impliciete schuld van begrotingsartikelen die betrekking hebben op interne transferten tussen ministeries en DAB's.

Tabel 4-11: Geconsolideerde impliciete schuld van ministeries (in euro)

Geconsolideerde impliciete schuld van de ministeries per 31 december 2013	
Ministeries excl. DAB's	2.734.540.240,69
DAB's	2.228.389.295,10
Correcties (mbt interne transferten)	0,00
Totaal	4.962.929.535,79

Teneinde om tot een met de Vlaamse rechtspersonen geconsolideerde impliciete schuld te komen wordt vooreerst de impliciete schuld zoals aangeleverd door de Vlaamse rechtspersonen in Volume 23 van de jaarrekening opgelijst.

Om tot een geconsolideerde analyse te komen, wordt de encours op de artikelen van de ministeries richting deze Vlaamse rechtspersonen geannuleerd.

In tabel 4-12 kunnen we vaststellen dat de impliciete schuld met uitgebreide consolidatieperimeter eind 2013 gelijk is aan 8,6 miljard euro, ofwel 198 miljoen euro minder dan op 31/12/2012, wat een substantiële afname betekent in het licht van de toenemende ontvangsten (zie infra).

Tabel 4-12: Geconsolideerde impliciete schuld van ministeries en Vlaamse rechtspersonen (in euro)

Geconsolideerde impliciete schuld per 31 december 2013 van de ministeries en de Vlaamse rechtspersonen	
Geconsolideerd ministeries (incl.DAB's)	4.962.929.535,79
Impliciete schuld Vol. 23	4.019.746.098,55
Encours op IS afdeling 1	-260.939.760,44
Encours op IS afdeling 3	-118.847.700,04
Totaal	8.602.888.173,86

4.5.4. Evolutie van de impliciete schuld

Om tot een raming van de evolutie van de impliciete schuld eind 2015 te komen, wordt gewerkt met het verschil tussen beleids- en betaalkredieten, zoals onder punt 4.2 weergegeven.

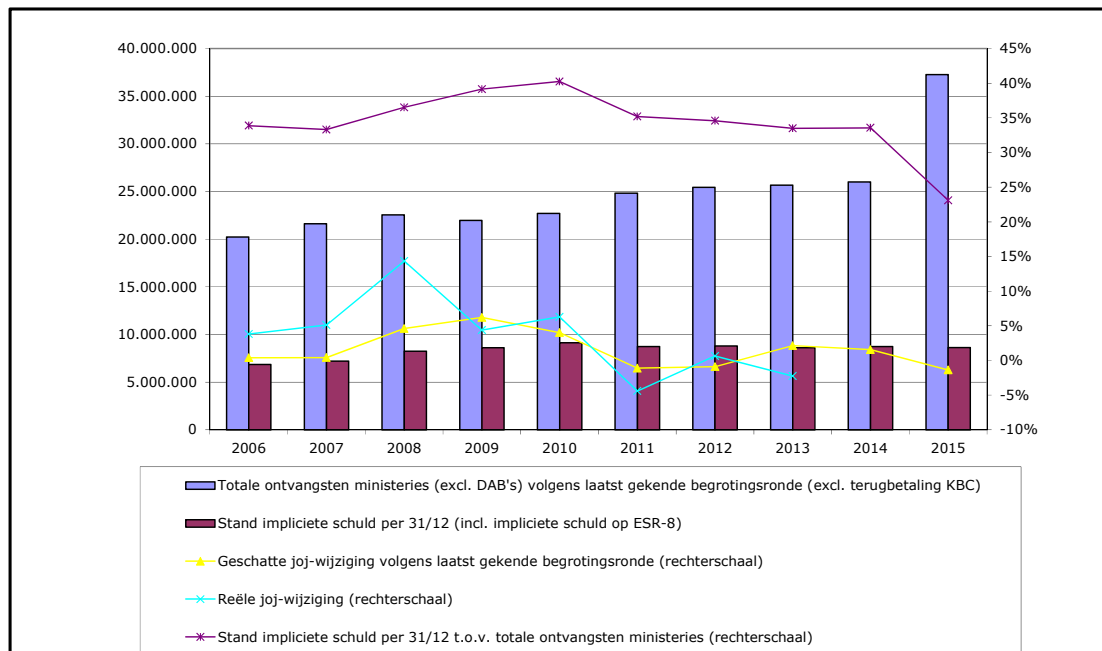
In de realiteit zal deze raming van de evolutie van de impliciete schuld niet overeenkomen met de werkelijke stand per 31-12-2015, gelet op onderbenutting op beleidskredieten, resp. betaalkredieten, schrapping van impliciete schuld/encours en een niet-volledig ESR-geconsolideerde stand van de impliciete schuld.

In figuur 4-3 wordt de stand van de impliciete schuld t.e.m. eind 2013, aangevuld met de verwachte stand eind 2015, weergegeven. Deze stand van de impliciete schuld wordt afgezet t.o.v. de laatst beschikbare ontvangstenraming van de ministeries (excl. DAB's) en excl. ontvangsten uit de terugbetaling van de participatie in KBC.

Uit voorgaande grafiek kan duidelijk worden afgeleid dat in 2013 de stand van de impliciete schuld gedaald is ten opzichte van de stand eind 2012, wat als zeer gunstig kan beschouwd worden.

Als we de stand van de impliciete schuld afzetten tegen de laatst beschikbare ontvangstenraming van de ministeries, valt de daling in realisatie 2013 alsook de verwachte daling voor 2015 op. De verwachte significante daling voor 2015 kan hoofdzakelijk toegeschreven worden aan de substantiële middelenoverdracht in het kader van de zesde Staatshervorming.

Figuur 4-3: Stand en verwachte evolutie van de impliciete schuld 2006-2015 t.o.v. geraamde ontvangsten ministeries (excl. DAB's) (in duizend euro)

5. HET FINANCIËEL BEHEER

Eind 2013 had de Vlaamse overheid een directe schuld van 4,4 miljard euro ten opzichte van 6,4 miljard euro eind 2012. In 2013 heeft KBC voor de eerste maal een deel van de aan hen verleende steun terugbetaald voor in totaal 1,75 miljard euro (incl. premie). Deze terugbetaling werd integraal ingezet voor schuldafbouw waardoor in 2013 de schuldpositie sterk is gedaald.

Voor de derde maal op rij had de Vlaamse overheid een positief kasresultaat. Het netto te financieren saldo bedroeg eind 2013 2 miljard euro. Exclusief de terugbetaling door KBC eindigt het NFS op 287 miljoen euro.

In 2013 werd weer intensief gebruik gemaakt van de kasfaciliteiten. Op deze manier is geanticipeerd op de terugbetaling van het eerste gedeelte van de aan KBC verleende steun in juli 2013. Door de opbouw van korte termijnschuld kon de KBC-terugbetaling onmiddellijk worden omgezet in schuldafbouw. Er werd geen BCP uitgegeven in 2013. Omwille van de huidige lage stand van de Eonia was het immers voordeliger om de kredietlijn aan te spreken. Ook in 2014 wordt de kredietlijn intensief gebruikt.

In 2013 zijn twee EMTN-uitgiftes op eindvervaldag gekomen voor in totaal 1,05 miljard euro. Deze vervaldagen zijn volledig opgevangen op korte termijn, zodat ook deze kapitaalsaflossingen op het moment van terugbetaling door KBC onmiddellijk konden worden omgezet in schuldafbouw.

In 2014 is een nieuwe EMTN-uitgifte op eindvervaldag gekomen eind maart voor in totaal 1,25 miljard euro. In 2015 komt een nieuwe EMTN-uitgifte van 200 miljoen euro op eindvervaldag in mei. Daarnaast komen ook de 2 private leningen van samen 115 miljoen euro op eindvervaldag. Door voldoende ruimte op de zichtrekening ingevolge de goede begrotingsresultaten 2013 en het verwachte begrotingsevenwicht kan de Vlaamse overheid ook in 2014 en 2015 deze eindvervaldagen opvangen op haar kredietlijn. Hierbij wordt nog geen rekening gehouden met de mogelijke behoeften die qua financiering kunnen ontstaan voor eventuele rechtstreekse financiering van nieuw te consolideren instellingen of alternatief gefinancierde investeringschema's.

5.1. Schuldevolutie

De evolutie van de schuld van de Vlaamse ministeries en Vlaamse rechtspersonen die volledig in de begrotingscyclus worden verwerkt (hierna: "begrotingsperimeter"), is vooreerst afhankelijk van het begrotingssaldo.

Het effect op de schuld hiervan kan best worden ingeschat via het verwachte saldo in ESR-termen op de geconsolideerde begroting.

Gelet op de bijkomende consolidatie van nieuwe instellingen en alternatief gefinancierde investeringschema's die niet rechtstreeks aan de schuldsituatie van de begrotingsperimeter gekoppeld zijn, dient voor het bepalen van de schuldevolutie van de begrotingsperimeter dit ESR-saldo evenwel gecorrigeerd te worden voor uitgaven van instellingen en alternatieve financieringschema's die omwille van het effect van het Europees begrotingstoezicht recentelijk aan de Vlaamse consolidatieperimeter zijn toegevoegd. Door dit verstrengd begrotingstoezicht worden namelijk uitgaven die niet rechtstreeks door de instellingen van de begrotingsperimeter worden gefinancierd, toch ESR-matig als uitgave meegenomen.

Naast het ESR-saldo en correctie voor het verstrengd begrotingstoezicht bepalen vervolgens ook de ontvangsten en uitgaven voor kredietverleningen en participaties de

evolutie van de schuld. Deze twee soorten verrichtingen zijn niet inbegrepen in het vorderingensaldo maar wel in het te financieren saldo van de begrotingsperimeter.

5.1.1. Het begrotingssaldo in ESR-termen

Voor 2014 en 2015 is een begroting in evenwicht voorzien in ESR-termen. Bij de inschatting van de schuldevolutie 2014 en 2015 wordt deze factor dan ook als neutraal beschouwd. Door het verstrengd begrotingstoezicht dient dit uitgangspunt evenwel te worden gecorrigeerd voor uitgaven die niet rechtstreeks door de instellingen van de begrotingsperimeter worden gefinancierd, maar ESR-matig wel als uitgave worden meegenomen. Door het effect van het verstrengd begrotingstoezicht wordt de schuldevolutie van de begrotingsperimeter gunstig beïnvloedt voor resp. 187 miljoen euro in 2014 en 446 miljoen euro in 2015.

5.1.2. Kredietverleningen en participaties

Ook het saldo van de kredietverleningen en participaties bepaalt mee de evolutie van de schuld van de begrotingsperimeter. Aan de hand van de hiervoor in de begroting ingeschreven budgetten van deze en vorige jaren worden de kasuitgaven en – ontvangsten van de kapitaalparticipaties van de Vlaamse overheid ingeschat.

Het belangrijkste budget in de begroting voor deelnemingen is de verwachte ontvangst ingevolge een gedeeltelijke terugbetaling van de staatssteun door KBC. Verder zijn bij de ministeries nog ontvangsten gebudgetteerd voor 4,5 miljoen euro in 2014 en 20,6 miljoen euro in 2015. Aan uitgaven is in 2014 geen nieuw algemeen vastleggingsbudget meer ingeschreven. Voor 2015 werd 10 miljoen euro voorzien voor het participatiefonds.

Voor de bepaling van de financieringsbehoefte telt het kaseffect, wat weerspiegelt wordt in de voorziene vereffeningskredieten. Voor de algemene ESR-8 budgetten van de voorbije jaren is 195 miljoen euro aan vereffeningskredieten ingeschreven voor 2014 en 140 miljoen euro voor 2015.³ Dit bedrag is geraamd aan de hand van de betaalkalenders in de beslissingen van de Vlaamse Regering, aangepast aan de reeds uitgevoerde betalingen en nieuwe inzichten. De belangrijkste zijn voor PPS-projecten (VIA-Invest, Lijninvest, LOM/LEM en Vlaamse Havens), TINA, Arkimedes, Finlab en het participatiefonds. Daarnaast heeft het Vlaams Gewest begin 2014 ingeschreven op schuldeffecten van Diestsepoort ter waarde van 54,2 miljoen euro. Op deze manier blijft de schuld immers binnen de Vlaamse consolidatieperimeter.

Bij de instellingen die volledig in de begrotingsdocumenten zijn geïntegreerd zijn ESR-8 ontvangsten ingeschreven ten bedrage van 570 miljoen euro in 2014 en 369 miljoen euro in 2015. Daarnaast zijn er esr-8 uitgaven ingeschreven ten bedrage van 309 miljoen euro in 2014 en 287 miljoen euro in 2015.

---

³ Ingevolge het nieuwe rekendecreet dient de kasimpact geraamd en worden hiervoor vereffeningskredieten ingeschreven.

Tabel 5-1: Ingeschreven ESR-8 ontvangsten en –uitgaven 2BGA 2014 en BO 2015 (in duizend euro)

Deelnemingen en kredietverleningen	2BGA 2014	BO 2015
Ministeries		
ESR-8 ontvangsten ministeries (excl. KBC)	4.482	20.623
ESR-8 ontvangst KBC (incl. 50% premie)	500.000	500.000
ESR-8 vereffeningskredieten ministeries	-204.910	-163.009
Vlaamse Rechtspersonen		
ESR-8 ontvangsten rechtspersonen	570.318	368.608
ESR-8 uitgaven rechtspersonen	-308.648	-286.966
Saldo (excl. KBC)	61.242	-60.744
Saldo (incl. KBC)	561.242	439.256

In bovenstaande tabel wordt uitgegaan dat KBC de staatssteun terugbetaalt overeenkomstig de afspraken die zijn gemaakt met de Europese Commissie. In deze hypothese betaalt KBC in 2014 en 2015 500 miljoen euro aan kapitaal terug (inclusief premie). De inkomsten uit KBC zullen worden aangewend voor het opvangen van de herfinancieringsbehoeften (zie infra).

5.1.3. Samenvatting

Onderstaande tabel geeft de samenvatting weer van de verwachte schuldevolutie van de begrotingsperimeter omwille van het effect van het verstrengd Europees begrotingstoezicht op het ESR-begrotingssaldo en de ESR-8 verrichtingen.

Tabel 5-2: Verwachte schuldevolutie begrotingsperimeter (in duizend euro)

	2BGA 2014	BGO 2015
Effect verstrengd Europees begrotingstoezicht op het ESR-begrotingssaldo	187.744	446.116
Saldo ESR-8 verrichtingen incl. KBC	561.242	439.256
Totaal	748.986	885.372

Beide effecten hebben een positief effect op de evolutie van de schuld en kunnen dan ook de evolutie van de schuld van de instellingen behorende tot de begrotingsperimeter zoals weergegeven in de tabel van de geconsolideerd schuld verklaren (zie infra).

5.2. Herfinancieringsbehoeften

Wat de schuld van de Vlaamse ministeries betreft, komt in maart 2014 een EMTN-uitgifte ten bedrage van 1,25 miljard euro op eindvervaldag. In 2015 komt een nieuwe EMTN-uitgifte van 200 miljoen euro op eindvervaldag in mei. Daarnaast komen ook de 2 private leningen van samen 115 miljoen euro op eindvervaldag. Deze vervaldagen kunnen volledig opgevangen worden via de kredietlijn.

Naast deze grote eindvervaldagen hebben de Vlaamse ministeries ook enkele kleinere vervaldagen. Van de overgenomen leningen van de vismijn Oostende is het aflossingsschema gekend. In 2014 vervalt 189 duizend euro en in 2015 196 duizend euro. De laatste vervaldag van deze leningen is pas in 2028. Volgens de huidige verwachtingen zullen in 2014 of 2015 de gemeentes en provincies de laatste bedragen opnemen op het Investeringsfonds voor de lokale besturen. Hierom wordt 1 miljoen euro ingeschreven voor het aflossen van deze opnames. Hiervan is in 2014 al 173 duizend euro opgenomen en afgelost. De aflossingslasten ingevolge de overgenomen leningen van de Gemeentelijke Holding bedragen 2,4 miljoen euro in 2014 en 67,6 miljoen euro in 2015. De laatste eindvervaldag van deze leningen is in 2026.

Naast de rechtstreekse leningen van de Vlaamse Gemeenschap / Vlaamse Gewest (directe schuld), beschikken enkele rechtspersonen die tot de in de begrotingsdocumenten geïntegreerde begrotingsperimeter behoren over leningen.

De aflossingen van deze leningen bezwaren, net als de hierboven vermelde aflossingen van de directe schuld, de begroting in ESR-termen niet, maar wel de financieringslast van de (geconsolideerde) Vlaamse overheid. In de begroting van de agentschappen zijn in 2014 101.085 duizend euro aan te betalen aflossingen en 73.613 duizend euro aan te ontvangen aflossingen ingeschreven. In 2015 zijn 51.022 duizend euro aan te betalen aflossingen en 16.101 duizend euro aan te ontvangen aflossingen ingeschreven.

Tabel 5-3: Herfinancieringsbehoeften 2 BGA 2014 (in duizend euro)

	Ontvangsten	Uitgaven
Ministeries	-	- 1.253.615
Agentschappen	73.613	- 101.085
Saldo	- 1.281.087	

Tabel 5-4: Herfinancieringsbehoeften BO 2015 (in duizend euro)

	Ontvangsten	Uitgaven
Ministeries	-	- 383.776
Agentschappen	16.101	- 51.022
Saldo	- 418.697	

5.3. Geconsolideerde Schuld

In overeenstemming met het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) werd de geconsolideerde bruto-schuld van de Vlaamse Overheid samengesteld. Het INR heeft afgelopen maand haar laatste lijst van de te consolideren instellingen meegedeeld naar aanleiding van de EDP-Notificatie van september 2014. Van de instellingen die op deze lijst voorkomen worden de financiële schulden hieronder weergegeven. De lijst bevat zowel rechtspersonen die reeds volledig in de begrotingsdocumenten zijn geïntegreerd als nieuwe instellingen en alternatief gefinancierde investeringsschema's.

Samen met de directe en indirecte schuld van de Vlaamse ministeries (incl. zichtrekening) vormen de schulden van al deze rechtspersonen en alternatief gefinancierde investeringsschema's de geconsolideerde bruto-schuld.

Uit onderstaande tabel kan afgeleid worden dat de geconsolideerde bruto-schuld in tegenstelling tot de schuld van de instellingen die tot de begrotingsperimeter behoren (en dalende is), fors hoger ligt en dit als gevolg van de bijkomende consolidaties in het kader van het verstrengd Europees begrotingstoezicht. Zo bedraagt de geconsolideerde bruto-schuld eind 2013 16,6 miljard euro.

De evolutie van de bruto-geconsolideerde schuldevolutie is afhankelijk van het begrotingssaldo in ESR-termen en wordt verder ook beïnvloedt door de evolutie van de ontvangsten en uitgaven inzake kredietverleningen en participaties (ESR-8).

Gelet op het voorziene ESR-matige begrotingsevenwicht neemt de bruto-geconsolideerde schuld hierdoor logischerwijs ook niet toe⁴.

De jaar-op-jaar toename van de bruto te consolideren schuld met 908 miljoen euro in 2014 resp. 634 miljoen euro in 2015 is dan ook grotendeels te verklaren door de evolutie van de schuld van VMSW en VWF die in 2014 met 1,34 miljard toeneemt en in 2015 met 855 miljoen euro. De schuldtoename bij deze instellingen wordt verklaard door de kredietverlening (ESR-8) die door beide instellingen wordt gerealiseerd. Anderzijds wordt de groei van de bruto te consolideren schuld getemperd door het saldo aan ESR-8-verrichtingen binnen de begrotingsperimeter (zie supra).

Tabel 5-5: Evolutie van de geconsolideerde schuld (in duizend euro)⁵

	2013	2014	2015	Reeds in begrotings- proces geïntegreerd
Directe schuld Vlaamse ministeries	3.955.833	2.703.210	2.320.440	
Indirecte schuld Vlaamse ministeries	2.172	1.981	1.788	
Negatieve stand zichtrekening Vlaamse ministeries	434.803	938.407	435.815	
Negatieve stand C.F.O. te consolideren Vlaamse rechtspersonen	0	0	0	
Vlaamse rechtspersonen				
VLIF	0	0	0	Ja
FIVA	50	50	50	Ja
Toerisme Vlaanderen	0			Ja
VDAB	0	0	0	Ja
VRT	0			Ja
Kind en Gezin	1.348	1.235	1.122	Ja
BLOSO	1.963	1.807	1.651	Ja
VVM	291.596	269.268	251.070	Ja
MUKHA	0	0	0	Ja
De Scheepvaart	3.922	3.737	3.552	Ja
BAM NV	185.121	185.121	185.121	Ja
VLIZ	1.056	1.056	1.056	Ja
VIB	13.674	13.674	13.674	Ja

⁴ De correctie die voor het bepalen van de schuldevolutie van de instellingen van de begrotingsperimeter werd gemaakt voor het effect van het verstrengd begrotingstoezicht is hierbij logischerwijs niet meer van toepassing.

⁵ Deze tabel geeft een eerste ruwe schatting van de evolutie van de geconsolideerde schuld weer, doordat bepaalde instellingen bij het ramen van de schuldevolutie nog geen rekening houden met bovenvermelde ramingsmethode.

Gelet hierop werd ook geopteerd om het volledig effect van de ESR-8-verrichtingen van de instellingen van de begrotingsperimeter voorlopig volledig te verrekenen op de kasfaciliteiten van de Vlaamse ministeries (ook voor instellingen die niet tot het CFO behoren).

Dielsepoort nv	56.750	53.000	51.600	Ja
VPM	30.000	30.000	30.000	Neen
LRM nv	100.400	135.500	175.500	Ja
Amoras	60.667	55.967	51.267	Neen
Vlaams Parlement	1.117	1.117	1.117	Neen
PMV	9.200	6.500	6.500	Ja
<u>PMV Dochters</u>				
PMV re Vinci nv	6.916	6.450	5.990	Ja
LAK Invest nv	35.500	34.620	33.780	Ja
Nautinvest Vlaanderen nv	1.801	1.700	1.700	Ja
Wandelaar Invest nv	90.172	84.280	78.500	Ja
School Invest nv	7.500	7.500	7.500	Ja
Novovil nv	1.750	1.750	1.750	Ja
Novagora nv	50	50	100	Ja
Erfgoedkluis	18.173	18.173	18.173	Ja
Universiteiten	351.000	351.000	351.000	Neen
Saldo Gesubsidieerd vrij onderwijs				
Nationaal Waarborgfonds	131.767	131.767	131.767	Ja
DIGO (systeem 1/1/89-30/09/89)	9.890	9.890	9.890	Ja
DIGO (systeem vanaf 30/09/89)	254.720	254.720	254.720	Ja
Nieuw in 2014 (herklassificatie INR september)				
VMSW	5.161.740	6.098.109	6.654.283	Neen
VWF	2.619.300	3.025.886	3.324.270	Neen
Liefkenshoektunnel	205.607	189.509	173.411	Neen
VIPA	1.836.226	2.149.014	2.321.808	Neen
Scholen van morgen	96.800	188.300	610.700	Neen
EKM's	800.000	800.000	800.000	Neen
Domus Flandria	79.770	79.770	79.770	Neen
Site kanaal	1.750	1.750	1.750	Neen
Brustem Industriepark	400	400	400	Neen
Arkimedesfonds	44.680	44.680	44.680	Neen
H.W.P.	5.630	5.630	5.630	Neen
Greenville	2.000	2.000	2.000	Neen
Terra Energy Holding	200	200	200	Neen
iVenture	930	930	930	Neen
Andere PPS	113.100	113.100	113.100	Neen
Totaal	17.027.045	18.002.809	18.559.127	
Interrelaties	408.521	476.582	398.894	
Geconsolideerde bruto-schuld	16.618.524	17.526.228	18.160.233	

In maart van dit jaar heeft het INR een 25-tal entiteiten bijkomend toegewezen aan de Vlaamse consolidatieperimeter. De belangrijkste entiteiten zijn PMV (en dochters), LRM

(en dochters) en VPM. De invloed van deze herklassering op de geconsolideerde schuld is eerder beperkt.

In september van dit jaar heeft het INR dan nog eens een 50-tal entiteiten bijkomend toegewezen aan de Vlaamse consolidatieperimeter. De entiteiten die de grootste impact op de schuld hebben, situeren zich in de huisvestingssector (VMSW, VWF en de erkende kredietmaatschappijen) en de welzijnssector (VIPA).

Als gevolg van het ESR-2010 werden zowel VMSW als VWF door het INR getoetst op basis van de criteria die van toepassing zijn op een nieuw soort entiteiten die in het ESR 2010 hun intrede maken nl. de Captive Financial Institutions. Er dient aan 3 voorwaarden te worden voldaan om als captive te worden gecatalogeerd :

- a) Ze worden gecontroleerd door de overheid
- b) De meerderheid van de financiering (incl gewaarborgde schuld) komt van de overheid
- c) ze zijn afhankelijk van de overheid.

Zowel VMSW als VWF voldoen momenteel aan de 3 voorwaarden waardoor ze toegewezen worden aan de Vlaamse consolidatieperimeter. Deze herklassering van beide instellingen geeft tesamen met de herklassering van de erkende kredietmaatschappijen aanleiding tot een toename van de geconsolideerde schuld van 8,6 miljard euro in 2013 tot 10,8 miljard euro in 2015. Een groot deel van deze schulden zat voorheen al in de gewaarborgde schuld (6 miljard euro in 2013).

De toename van de schulden in de voorbije en komende jaren is grotendeels te wijten aan de toename van de kredietverstrekking in het kader van het grond- en pandendecreet en de objectieven die daar gesteld zijn.

Ook de alternatief gefinancierde subsidies aan woonzorgcentra en ziekenhuizen in het kader van het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA) werden geherklasseerd daar het INR het voorwaardelijk karakter van de investeringsbijdragen te zwak vond. Dit voorwaardelijk karakter werd als argument gebruikt om de registratie ervan in de overheidsrekeningen te spreiden in de tijd. Het INR is van mening dat het economisch correcter is om de schuld bij de overheid te boeken op het ogenblik waarop het subsidierecht voor het eerst vastgesteld wordt. Dit leidt tot een toename van de geconsolideerde schuld van 1,8 miljard euro in 2013 tot 2,3 miljard euro in 2015. Ook deze schuld zat voorheen al in de gewaarborgde schuld.

Gelet op het feit dat de engagementen die men nog binnen dit kader kan verstrekken gelimiteerd zijn, wordt komende jaren enkel nog een beperkte toename van deze schuld verwacht.

Tot slot werden ook een aantal PPS-projecten geherklasseerd zoals het project Scholen van Morgen wat een schuld van 97 miljoen euro in 2013 met zich meebrengt en Brabo 1 (80 miljoen euro in 2013).

Op geconsolideerd niveau worden de leningen die zijn aangegaan tussen entiteiten binnen de consolidatieperimeter niet meegerekend. Dergelijke leningen zijn omwille van deze reden onderaan afgetrokken van de som financiële schulden (zie lijn interrelaties). De totale financiële schulden van bijvoorbeeld LRM bedragen in 2013 100,4 miljoen euro. Daarvan is 77 miljoen euro schuld t.o.v. Mijnen (dochteronderneming van LRM), 20 miljoen euro t.o.v. PMV en 1,3 miljoen euro t.o.v. het Limburgfonds. Na aftrek van deze "interrelaties" wordt de schuld van LRM nog voor 2,1 miljoen euro meegenomen in de geconsolideerde bruto-schuld.

6. HET VORDERINGENSALDO

Tabel 6-5 toont de berekening van het vorderingensaldo voor de Vlaamse overheid. De tabel bestaat uit twee delen: de berekening van het vorderingensaldo van de Vlaamse ministeries (excl. DAB's) en de berekening van het vorderingensaldo van de te consolideren instellingen.

Vertrekkende van het begrotingssaldo (excl. Titel III) wordt het vorderingensaldo van de Vlaamse ministeries berekend. Het begrotingssaldo (excl. Titel III) wordt bepaald als het verschil tussen de begrote ontvangsten van de ministeries (excl. DAB's) exclusief leningopbrengsten en de begrote uitgaven van dezelfde ministeries.

De ontvangsten van de ministeries (excl. DAB's) zijn de totale ontvangsten uit de algemene middelenbegroting en bedragen voor het jaar 2014 26,5 miljard euro en 37,8 miljard euro voor het jaar 2015. Voor de uitgaven van de ministeries (excl. DAB's) worden de totale vereffeningskredieten genomen uit de administratieve uitgaventabel. Deze worden berekend als de som van de VEK's en VRK's en bedragen samen 26,8 miljard euro voor het jaar 2014 en 37 miljard euro voor het jaar 2015 (cfr. tabel 4-4). Het begrotingssaldo bedraagt aldus $26,5 - 26,8 = -0,3$ miljard euro voor het jaar 2014 en $37,8 - 37 = 0,8$ miljard euro voor het jaar 2015.

Om tot het ESR- gecorrigeerd primair saldo van de Vlaamse ministeries (excl. DAB's) te komen worden op het begrotingssaldo een aantal correcties aangebracht.

Vooreerst worden ontvangsten en uitgaven begroot in het kader van kredietverleningen en deelnemingen (ESR-code 8) geneutraliseerd. Hetzelfde gebeurt met uitgaven om indirecte schuld af te lossen (ESR-code 9).

Het berekenen van het vorderingensaldo op geconsolideerde basis impliceert dat de financiële stromen van en naar de te consolideren Vlaamse instellingen moeten geneutraliseerd worden. Vandaar dat zowel aan uitgaven-, als aan ontvangstenzijde respectievelijk de dotaties aan, als de dotaties van de te consolideren instellingen worden geneutraliseerd.

Aan uitgavenzijde wordt er tot slot een correctie gemaakt voor de rente-uitgaven om het ESR-gecorrigeerd primair saldo van de ministeries te bekomen.

Toepassing van bovenstaande principes op de ontvangsten van de ministeries (excl. DAB's) kan schematisch als volgt worden voorgesteld:

Tabel 6-1: Saldi-berekening – ESR-gecorrigeerde ontvangsten algemene begroting (in duizend euro)

	2BA 2014	BO 2015
Ontvangsten	26.523.196	37.783.260
Deelnemingen en kredietverleningen (esr code 8)	-504.482	-520.623
Toelagen van instellingen behorende tot de consolidatiekring	-27.934	-490.608
ESR gecorrigeerde ontvangsten algemene begroting	25.990.780	36.772.029

Toepassing van bovenstaande principes op de uitgaven van de ministeries (excl. DAB's) resulteert in onderstaand berekeningsschema.

Tabel 6-2: Saldi-berekening – ESR-gecorrigeerde uitgaven algemene begroting (in duizend euro)

	2BA 2014	BO 2015
Uitgaven	26.753.936	36.986.001
Deelnemingen en kredietverleningen (esr code 8)	-204.910	-163.009
Toelagen aan instellingen behorende tot de consolidatiekring	-7.765.545	-7.725.602
Aflossingen schuld (esr code 9)	0	0
Correctie Zorgfonds (t.o.v. toelage)	4.066	578
Correctie ESF-agentschap (t.o.v. toelage)	15.827	2.374
Actualisatie BAM	-13.370	0
Rente-uitgaven	-114.954	-115.688
ESR gecorrigeerde uitgaven algemene begroting	18.675.050	28.984.654

Het ESR- gecorrigeerd primair saldo van de Vlaamse ministeries (excl. DAB's) is dan gelijk aan het verschil tussen de ESR-gecorrigeerde ontvangsten en ESR-gecorrigeerde primaire uitgaven van de algemene uitgavenbegroting en bedraagt 26 – 18,7 ofwel 7,3 miljard euro in 2014 en 36,8 -29 ofwel 7,8 miljard euro in 2015.

Het tweede deel bestaat uit de berekening van het ESR-gecorrigeerd primair saldo bij de te consolideren instellingen. Dit zijn de Vlaamse rechtspersonen en andere entiteiten die tot de Vlaamse consolidatieperimeter behoren.

Met betrekking tot de te consolideren instellingen wordt een gelijkaardige redenering toegepast om de totale begrotingsontvangsten en – uitgaven om te zetten in ESR-gecorrigeerde ontvangsten en - uitgaven. Vertrekkende van het begrote bedrag aan ontvangsten en uitgaven wordt via het becijferen van een aantal correcties tot het ESR-gecorrigeerd primair saldo gekomen.

Naast de hierboven beschreven ESR-correcties voor deelnemingen en kredietverleningen (code 8) en overheidsschuld (code 9) en het neutraliseren van de financiële stromen van en naar de ministeries en de te consolideren Vlaamse instellingen worden langs ontvangstenzijde het overgedragen saldo van een vorig begrotingsjaar en de opnemingen uit het reservefonds niet meegerekend (interne verrichtingen).

Tabel 6-3: Saldi-berekening – ESR-gecorrigeerde ontvangsten instellingen (in duizend euro)

	2BA 2014	BO 2015
Ontvangsten	12.594.261	12.478.965
Leningen	-73.713	-16.101
Deelnemingen en kredietverleningen	-570.318	-368.608
Toelagen van Vlaamse ministeries en andere te consolideren instellingen	-7.720.730	-7.821.370
Interne verrichtingen	-2.670.535	-2.762.237
ESR-correctie ontvangsten emissierechten	7.283	4.963
ESR gecorrigeerde ontvangsten	1.566.249	1.515.612

Langs uitgavenzijde worden dan weer het naar een volgend begrotingsjaar over te dragen saldo en de toewijzing aan het reservefonds niet meegerekend (interne verrichtingen).

Omwille van de specificiteit van het FFEU wordt er naar analogie met de berekening van de beleids- en betaalkredieten in een aparte FFEU-lijn voorzien in de berekening van het ESR- gecorrigeerd primair saldo van de te consolideren instellingen.

Tabel 6-4: Saldi-berekening – ESR-gecorrigeerde uitgaven instellingen (in duizend euro)

	2BA 2014	BO 2015
Uitgaven	12.594.261	12.478.965
Aflossingen	-101.085	-51.022
Deelnemingen en kredietverleningen	-308.648	-286.966
Toelagen aan Vlaamse ministeries en andere te consolideren instellingen	-256.160	-679.503
Interne verrichtingen	-2.803.897	-2.235.830
ESR gecorrigeerde uitgaven FFEU	92.023	101.079
DBF-Toerisme Vlaanderen	3.519	-4.432
Overflowkredieten AGION	-9.400	0
Rente-uitgaven	-6.156	-5.835
ESR gecorrigeerde uitgaven incl FFEU	9.204.458	9.316.456

Het ESR-gecorrigeerd primair saldo van de te consolideren instellingen bedraagt 1,6 – 9,2 = -7,6 miljard euro in 2014 en 1,5 – 9,3 = -7,8 miljard euro in 2015.

Het ESR- gecorrigeerd primair saldo van de Vlaamse overheid wordt bekomen door de resultaten van de ministeries en de instellingen samen te voegen en bedraagt -0,3 miljard euro in 2014 en -13 miljoen euro in 2015.

De methode voor de berekening van de onderbenutting is ongewijzigd gebleven. We blijven uitgaan van de geobserveerde onderbenutting van het jaar x-1 (i.c. begrotingsjaar 2013) en passen enkele correcties toe voor éénmalige factoren die de onderbenutting voor het jaar 2013 hebben beïnvloed.

De onderbenutting 2013 bedroeg 523,8 miljoen euro of 1,9% van de ingeschreven betaalkredieten 2013. Deze onderbenutting werd echter vertekend door een aantal eenmalige factoren. Enerzijds werd de onderbenutting in 2013 opgekrikt door het niet aanwenden van de vak/vek -buffer ten belope van 150 miljoen euro maar werd anderzijds aangetast voor een bedrag van 226,4 miljoen euro door het eenmalig effect van de oversijpeling van uitgaven van 2014 naar 2013.

Tot slot werd de onderbenutting 2013 éénmalig geïmpacteerd door de niet begrote uitgave op de gerealiseerde meerontvangsten bij de te consolideren instellingen voor een bedrag van 20,6 miljoen euro.

Indien we deze als éénmalig geïdentificeerde factoren van onderbenutting filteren uit de vastgestelde onderbenutting 2013 dan bekomen we een voorspeller voor het onderbenuttingspercentage in 2014 namelijk 620,8 miljoen euro (= 523,8-150+226,4+20,6) of 2,26% van de totaal ingeschreven ESR- betaalkredieten in 2013.

Deze 2,26% wordt toegepast op de beschikbaar gestelde betaalkredieten 2014 om de verwachte onderbenutting bij de 2de begrotingsaanpassing 2014 te bekomen. 28 miljard euro x 2,26% = 633,4 miljoen euro.

Om de verwachte onderbenutting voor 2015 te berekenen passen we het percentage van 2,26% toe op de beschikbaar gestelde betaalkredieten 2015 hierbij gecorrigeerd voor de kredieten voor bevoegdheden die overkomen in het kader van de zesde staatshervorming of 28,9 miljard euro. 28,9 miljard euro x 2,26% = 653,5 miljoen euro. We passen hier evenwel nog een correctie op toe voor het verwachte neerwaartse effect van de besparingen op de onderbenutting nl. 68,9 miljoen euro.

Dit alles geeft een verwachte onderbenutting bij de begrotingsopmaak 2015 van 584,6 miljoen euro.

Het ESR-gecorrigeerd primair saldo van de Vlaamse overheid gecorrigeerd voor onderbenutting wordt het gecorrigeerde primair saldo van de Vlaamse overheid genoemd en bedraagt $-322,5 + 633,4 = 310,9$ miljoen euro voor 2014 en $-13 + 584,6 = 571,1$ miljoen euro voor 2015.

Tot slot dienen de geconsolideerde rente-uitgaven à rato van 121,1 miljoen euro in 2014 resp. 121,5 miljoen euro in 2015 rekening gebracht te worden om het gecorrigeerde vorderingensaldo te bekomen van 189,8 miljoen euro in 2014 en 449,6 miljoen euro in 2015.

In het kader van het verstrengd Europees begrotingstoezicht werden naar aanleiding van de EDP-notificatie van april 2014 een eerste reeks van hoofdzakelijk financiële entiteiten waaronder VPM, de LRM-groep en een aantal dochter van PMV door het INR als te consolideren beschouwd. Gelet op het feit dat deze entiteiten vooral financiële transacties verrichten is de negatieve impact op het vorderingensaldo beperkt tot ongeveer 10 miljoen euro.

Daarnaast werden naar aanleiding van de EDP-notificatie van april een aantal PPS-constructies door het INR geherklasseerd zoals het 'AMORAS-project' en de 'DBFM Scholen voor Morgen'. Deze herklassificatie impliceert dat de bouwkost in rekening dient genomen te worden op het moment van oplevering van de infrastructuur. Uiteraard wordt de aflossing van de kapitaalcomponent in mindering gebracht van de jaarlijks te betalen beschikbaarheidsvergoeding.

Tot slot werd in het kader van het onderzoek naar de gedelegeerde opdrachten het rollend Fonds van PMV eveneens geconsolideerd in de Vlaamse rekeningen.

Naar aanleiding van de EDP-notificatie van september 2014 werden de voorwaardelijke investeringsstoelagen die vanuit het VIPA worden toegekend getoetst op hun voorwaardelijkheid.

Het INR heeft hierbij vastgesteld dat het voorwaardelijk karakter van de investeringsbijdragen bijzonder laag is. De facto komt een lage voorwaardelijkheid in de economische realiteit meer overeen met het feit dat er voor de overheid de verplichting tot betaling ontstaat eens de onderliggende investering tot stand komt en dat de investeringsbijdrage dan in zijn geheel dient te worden aangerekend (zonder het deel rentesubsidie).

Tot slot werden naar aanleiding van de EDP-notificatie van september 2014 de regionale huisvestingsmaatschappijen VWF en VMSW door het INR getoetst op basis van de criteria die van toepassing zijn op een nieuw soort entiteiten die in het ESR 2010 hun intrede maken nl. de Captive Financial Institutions (zie ESR § 2.98 en 2.99 en Hfdst 1.6 § 20 en 21 van de ESR manual).

Er dient aan 3 voorwaarden te worden voldaan om als captive te worden gecatalogeerd :

- a) Ze worden gecontroleerd door de overheid
- b) De meerderheid van de financiering (incl gewaarborgde schuld) komt van de overheid
- c) ze zijn afhankelijk van de overheid

Het INR kwamen tot de vaststelling dat beide instellingen voldoen aan de drie voorwaarden om als financial captive binnen de overheid S1312 geklasseerd te worden. Voor het VMSW heeft dit echter een positief effect op het vorderingensaldo.

Het totaal effect van voormelde herklasseringen in het kader van het verstrengd Europees begrotingstoezicht bedraagt aldus -187,8 miljoen euro in 2014 en -446,1 miljoen euro in 2015.

Per saldo sluit de Vlaamse Regering de begroting af met een positief vorderingensaldo van 2 miljoen euro in 2014 en 3,5 miljoen euro in 2015.

Uit tabel 6-5 blijkt dat de Vlaamse regering haar engagement blijft nakomen om in 2014 en 2015 een begrotingsevenwicht in termen van vorderingensaldo te bereiken. Dit in navolging van het advies van de Hoge Raad van Financiën van maart 2014.

Tabel 6-5: Normnaleving door de Vlaamse overheid (in duizend euro) – Een begroting in evenwicht

	ESR-effect	REA 2013	BO 2014	2BA 2014	BO 2015
Algemene begroting Vlaamse ministeries (excl. Titel III)					
Ontvangsten	+	27.520.312	26.554.903	26.523.196	37.783.260
Uitgaven	-	-26.774.992	-26.757.119	-26.753.936	-36.986.001
Begrotingssaldo Vlaamse ministeries (excl. Titel III)	=	745.320	-202.216	-230.740	797.259
Ontvangsten	+	27.520.312	26.554.903	26.523.196	37.783.260
Deelnemingen en kredietverleningen (esr code 8)	-	-1.753.614	-501.838	-504.482	-520.623
Dotaties van instellingen behorende tot de consolidatiekring	-	-37.475	-28.056	-27.934	-490.608
ESR gecorrigeerde ontvangsten algemene begroting	=	25.729.223	26.025.009	25.990.780	36.772.029
Uitgaven	-	26.774.992	26.757.119	26.753.936	36.986.001
Deelnemingen en kredietverleningen (esr code 8)	+	-37.459	-203.219	-204.910	-163.009
Dotaties aan instellingen behorende tot de consolidatiekring	+	-7.389.683	-7.395.348	-7.765.545	-7.725.602
Aflossingen schuld (esr code 9)	+	-1.052.610			
Correctie Zorgfonds (t.o.v. toelage)	+/-	3.322		4.066	578
Correctie ESF-agentschap (t.o.v. toelage)				15.827	2.374
Actualisatie BAM				-13.370	0
Rente-uitgaven	-	-153.065	-116.701	-114.954	-115.688
ESR gecorrigeerde primaire uitgaven algemene begroting	=	18.145.497	19.041.851	18.675.050	28.984.654
ESR- gecorrigeerd primair saldo Vlaamse ministeries (1)	=	7.583.726	6.983.158	7.315.730	7.787.375
Begrotingen te consolideren instellingen					
Ontvangsten	+	10.659.191	11.260.630	12.594.261	12.478.965
Leningen	-	-8.049	-3	-73.713	-16.101
Deelnemingen en kredietverleningen	-	-31.248	-51.613	-570.318	-368.608
Dotaties van Vlaamse ministeries en andere te consolideren instellingen	-	-7.471.881	-7.485.040	-7.720.730	-7.821.370
Interne verrichtingen	-	-1.784.119	-2.274.653	-2.670.535	-2.762.237
ESR-correctie ontvangsten emissierechten	+	1.363.895		7.283	4.963
ESR gecorrigeerde ontvangsten	=	1.363.895	1.449.321	1.566.249	1.515.612
Uitgaven	-	10.561.317	11.260.630	12.594.261	12.478.965
Aflossingen	+	-51.964	-23.098	-101.085	-51.022
Deelnemingen en kredietverleningen	+	-14.881	-239.346	-308.648	-286.966
Dotaties aan Vlaamse ministeries en andere te consolideren instellingen	+	-148.817	-129.286	-256.160	-679.503
Interne verrichtingen	+	-1.826.339	-2.059.813	-2.803.897	-2.235.830
ESR gecorrigeerde uitgaven FFEU	-	92.418	98.322	92.023	101.079
bijdrage PMV tot het vorderingensaldo	+	-5.108			
impact VEB op het vorderingensaldo	-	930			
bijdrage LAK-invest tot het vorderingensaldo			-842		
DBF-Toerisme Vlaanderen				3.519	-4.432
Overflowkredieten AGION				-9.400	
Rente-uitgaven	-	-21.414	-4.698	-6.156	-5.835
ESR gecorrigeerde primaire uitgaven incl FFEU	=	8.586.142	8.901.869	9.204.458	9.316.456
ESR- gecorrigeerd primair saldo te consolideren instellingen (2)	=	-7.222.248	-7.452.548	-7.638.209	-7.800.844
ESR- gecorrigeerd primair saldo (1) + (2)	=	361.479	-469.390	-322.478	-13.469
Onderbenutting	+		593.405	633.393	584.598
Gecorrigeerd primair saldo	=	361.479	124.015	310.915	571.129
Rente-uitgaven	-	174.479	121.399	121.110	121.523
Gecorrigeerd vorderingensaldo	=	187.000	2.616	189.805	449.606
Voorziene bouwuitgaven binnen DBFM Scholen van Morgen	-			-91.500	-422.400
Herclassificatie alternatieve financiering VIPA (geen rekening houdende met positieve correctie kapitaalcomponent binnen gebruikstoelage mhoo afbouw historisch opgebouwde VIPA-schuld)	-			-312.788	-172.795
Herclassificatie VMSW	+			207.189	139.754
Herclassificatie VWF	-			-10.000	-10.000
Consolidatie Tunnel Liefkenshoek				15.000	15.000
rollend fonds PMV	-			-375	-375
positieve correctie Amoras	+			4.700	4.700
TOTAAL Effect verstrengd begrotingstoezicht	-			-187.774	-446.116
Vorderingensaldo incl. effect verstrengd begrotingstoezicht	=		2.616	2.031	3.490

7. BIJLAGE I - AKKOORDEN INZAKE BEGROTINGSNORMEN

7.1. Inleiding

Krachtens de resolutie van het Vlaams Parlement betreffende de bekendmaking van akkoorden inzake begrotingsnormen (Stuk 1327 (2002-2003) – Nr.1 van 3 oktober 2002) wordt aan de Vlaamse Regering gevraagd:

dat de nieuwe budgettaire overeenkomsten en akkoorden in de ruime zin van het woord tussen de federale overheid, gewesten en gemeenschappen of tussen gewesten en gemeenschappen onverwijld aan het Vlaams Parlement worden meegedeeld;

dat alle nog van toepassing zijnde akkoorden en overeenkomsten als bijlage bij de Algemene Toelichting bij de begroting en de begrotingsaanpassing worden gevoegd.

Bijgevoegde publicatie draagt bijgevolg bij tot enerzijds de budgettaire controle door het Vlaams Parlement en anderzijds de openbaarheid van bestuur. Sommige paragrafen hebben betrekking op intussen afgesloten begrotingsjaren. Met het oog op volledigheid van documentatie worden ze toch in deze algemene toelichting weerhouden.

7.2. Overeenkomst van 15 december 2009 tussen de Federale Overheid, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie betreffende de begrotingsdoelstellingen voor de periode 2009-2010

Gelet op de traditie die er bestaat tussen de Federale Overheid, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Waals Gewest en het Bussels Hoofdstedelijke Gewest inzake afspraken betreffende begrotingsdoelstellingen zoals vastgelegd in de overeenkomst van 15 december 2000 voor de periode 2000-2005, het akkoord van de IMCFB van 21 maart 2001, het overleg van 22 september 2003, de IMCFB van 17 december 2004, de IMCFB van 1 juni 2005, het overleg van 8 juni 2005, het overleg van 6 juli 2005, de IMCFB van 25 oktober 2005, de IMCFB van 16 oktober 2006 en het overleg van 16 september 2009;

Gelet op het rapport van de Hoge Raad van Financiën (afgekort H.R.F.) Afdeling "Financieringsbehoeften van de overheid" voor "Begrotingstrajecten op korte en middellange termijn voor het aangepaste stabiliteitsprogramma 2009 – 2012" van september en oktober 2009;

Gelet op het Stabiliteitsprogramma van België 2009-2013, opgesteld in uitvoering van het Pact voor Stabiliteit en Groei en onverminderd het akkoord van 16 september 2009 dat voor de verdeling van de budgettaire inspanningen de verdeelsleutel 65 (entiteit I) / 35 (entiteit II) voorziet;

Gelet op de communicatie "BELGIUM – Commission assessment in relation to the commission recommendation for a Council decision and recommendation under Articles 104(6) and 104(7) of the Treaty" van de Europese Commissie van 11 november 2009;

Gelet op de raadsconclusies van Ecofin van 2 december 2009;

Gelet op de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten, inzonderheid op artikel 49 en op de mechanismen

bedoeld in de artikelen 33 §4, 35 octies, 35 ter, 35 quater, 35 quinquies, 35 sexies, 35 septies, 33 bis, 48, 39 §2, 40 §2, 40 ter, 46 ,47, 47 bis, 36, 65 bis;

Gelet op de wet van 31 december 1983 tot hervorming der instellingen voor de Duitstalige Gemeenschap, inzonderheid op artikel 60 en op het mechanisme bedoeld in artikel 58 ter §3, tweede lid;

Overwegend dat in uitvoering van de Europese verordening nr. 2223/96 van de Raad van 25 juni 1996 de overheidsrekeningen dienen opgesteld te worden volgens het Europees Systeem van Nationale en regionale Rekeningen (ESR95);

Overwegend dat de versnelde vermindering van de overheidsschuld prioritair is omwille van de kwetsbaarheid van de openbare financiën voor eventuele renteschokken en omwille van de onvermijdelijke budgettaire gevolgen van de vergrijzing;

Overwegend dat op basis van de meest recente vooruitzichten voor het jaar 2009 en 2010 van het Planbureau van 15 december 2009 inzake inflatie en reële BBP groei wordt verwacht dat de doorstortingen inzake gedeelde en samengevoegde belastingen aan de Gemeenschappen en de Gewesten hoger / lager zullen uitvallen dan aangenomen in de respectievelijke begrotingen zoals neergelegd in de diverse respectievelijke Parlementen;

Gelet op de beslissing van het Overlegcomité Federale Regering - Gemeenschaps- en Gewestregeringen van 15 december 2009.

De Federale Staat, vertegenwoordigd door Yves Leterme de Eerste Minister en Minister belast met de coördinatie van het Migratie- en asielbeleid, Didier Reynders de Vice - Eerste Minister en Minister van Financiën en Institutionele Hervormingen, Guy Vanhengel de Vice - Eerste Minister en Minister van Begroting, Melchior Wathelet Staatssecretaris van Begroting, toegevoegd aan de Minister van Begroting, Staatssecretaris voor Migratie- en asielbeleid, toegevoegd aan de Minister belast met Migratie- en asielbeleid, en wat de Coördinatie van het Migratie- en asielbeleid betreft, toegevoegd aan de Eerste Minister, Staatssecretaris voor Gezinsbeleid, toegevoegd aan de Minister van Werk, en wat de aspecten inzake personen- en familierecht betreft, toegevoegd aan de Minister van Justitie, Staatssecretaris voor de Federale Culturele Instellingen, toegevoegd aan de Eerste Minister;

De Vlaamse Gemeenschap, vertegenwoordigd door de Vlaamse Regering in de persoon van Kris Peeters haar Minister - President en Minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid en Philippe Muyters Minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport;

De Franse Gemeenschap, vertegenwoordigd door haar Regering, in de persoon van Rudy Demotte haar Minister - President en André Antoine haar Minister van Financiën, Begroting en Sport;

De Duitstalige Gemeenschap, vertegenwoordigd door haar Regering, in de persoon van Karl-Heinz Lambertz haar Minister - President en Minister van Financiën, Begroting, Personeelszaken en Externe Betrekkingen;

Het Vlaamse Gewest, vertegenwoordigd door de Vlaamse Regering, in de persoon van Kris Peeters haar Minister - President en Minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid en Philippe Muyters Minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport;

Het Waalse Gewest, vertegenwoordigd door de Waalse Regering, in de persoon van Rudy Demotte haar Minister - President en André Antoine haar Minister van Financiën, Begroting, Werk, Vorming en Sport;

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, vertegenwoordigd door zijn Regering, in de persoon van Charles Picqué zijn Minister - President en Minister van Ruimtelijke Ordening, Plaatselijke Besturen, Monumenten en Landschappen en Openbare Netheid en Jean-Luc Vanraes zijn Minister van Financiën , Begroting en Externe Betrekkingen;

De Franse Gemeenschapscommissie, vertegenwoordigd door zijn Regering in de persoon van Christos Doukeridis zijn Minister - President van het College en belast met Begroting, Onderwijs, Toerisme en Internationale betrekkingen;

Kwamen overeen wat volgt :

Artikel 1. De partijen bij dit akkoord ondersteunen de begrotingsdoelstellingen van het stabiliteitsprogramma van België 2009-2013 voor een terugkeer van een evenwicht voor de gezamenlijke overheid tegen de horizon 2015⁶.

Artikel 2. De partijen bij dit akkoord hebben akte genomen van de aanbevelingen van de Hoge Raad van Financiën (afgekort H.R.F.) Afdeling "Financieringsbehoeften van de overheid" voor "Begrotingstrajecten op korte en middellange termijn voor het aangepaste stabiliteitsprogramma 2009 – 2012" van september 2009.

Artikel 3. De partijen bij dit akkoord hebben akte genomen van de voorstellen tot aanbevelingen van de Europese Commissie van 11 november 2009.

Artikel 4. De partijen bij dit akkoord hebben akte genomen van de raadsconclusies van de ECOFIN van 2 december 2009.

Artikel 5. De partijen bij dit akkoord hebben akte genomen van de neergelegde begrotingen in de respectievelijke parlementen aangaande de begrotingsjaren 2009 en 2010.

---

⁶ Blz 8 "een terugkeer naar een evenwicht in 2015" uit de nota aanvulling bij het stabiliteitsprogramma 2009-2013 zoals beslist op het overlegcomité van 16/9/2009 punt 11.

Artikel 6. §1 Gelet op wat voorafgaat in de artikelen 1, 2, 3 en 4, worden de minimale begrotingsdoelstellingen voor de Federale Overheid, de Gemeenschappen en de Gewesten en de lokale overheden voor de periode 2009-2010 als volgt vastgelegd :

tabel saldo in Mio €			in %	
Begrotingsjaar	2009	2010	BBP	
gezamenlijke overheid	-19.585,64	-17.351,90	-5,81%	-5,06%
federale overheid	-13.872,70	-12.337,40	-4,12%	-3,60%
sociale zekerheid	-3.065,90	-1.733,10	-0,91%	-0,51%
Entiteit I	-16.938,60	-14.070,50	-5,03%	-4,10%
Gemeenschappen en Gewesten				
Vlaamse Gemeenschap	-996,98	-493,33	-0,30%	-0,14%
Franse Gemeenschap	-266,51	-727,08	-0,08%	-0,21%
Duitstalige Gemeenschap	-31,98	-11,06	-0,01%	-0,00%
Franse Gemeenschapscommissie	-4,00	-2,02	-0,00%	-0,00%
Waals Gewest	-406,86	-364,70	-0,12%	-0,11%
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	-232,71	-313,01	-0,07%	-0,09%
Lokale overheden	-708,00	-1.370,20	-0,21%	-0,40%
Entiteit II	-2.647,04	-3.281,40	-0,79%	-0,96%

§2 rekening houdend met de in de Vlaamse Begroting (2009 - 2010) opgenomen basishypothesen inzake de toegepaste ESR – aanrekening met betrekking tot de in 2008 vooruitbetaalde onderwijsuitgaven (355,8 miljoen euro) en de in 2009 voorziene doorstortingen aan het Vlaams Egalisatiefonds (500 miljoen euro).

Artikel 7. De partijen bij dit akkoord hebben als macro-economische uitgangspunten voor de bepaling van de dotaties (samengevoegde en gedeelde belastingen) zoals voorzien in de bijzondere financieringswet van 16 januari 1989 deze genomen zoals opgenomen in het economisch budget van 9/9/2009.

Uit economische begroting 9/9/2009	2009	2010
Reële bbp-groei	-3,10%	0,40%
index consumptieprijzen	0%	1,50%
Nominaal BBP (in mia €)	337,1	343,1

Artikel 8. §1 De partijen bij dit akkoord engageren zich ertoe om als respectievelijke voogdijoverheden van de lokale besturen te zullen waken over een strikte naleving van de ESR-95 normen. Een overgangperiode lijkt noodzakelijk en de periode 2012-2013 lijkt redelijk. Trouwens de toepassing van de ESR-95 regels dient te gebeuren op een meerjarige basis (een gemeentelijke legislatuur) om rekening te houden met de investeringscyclus van de lokale besturen.

§2 Een werkgroep zal worden opgericht om de modaliteiten en de kalender van toepassing van de ESR95 op het niveau van de lokale overheden te onderzoeken. De toepassing van de normen van de ESR 95 zal onderworpen zijn aan een voorafgaand akkoord van alle betrokken partijen. Deze werkgroep zal een eerste keer verslag uitbrengen van de vordering van de werkzaamheden op 19 maart 2010.

§3 Indien een Gewest schuld aflost voor rekening van de gemeenten zal dit het saldo van het Gewest niet verslechteren en dat van de gemeenten niet verbeteren.

Artikel 9. De partijen bij dit akkoord verzoeken de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (G.G.C.) zich ertoe te verbinden alles in het werk te stellen om een budgettair evenwicht na te leven.

Artikel 10. Met het oog op de vermindering van de schuldgraad verbinden de partijen bij dit akkoord er zich toe het beheer van hun thesaurieën te optimaliseren.

Artikel 11. De afdeling "Financieringsbehoeften van de Overheid" van de HRF zal verzocht worden om jaarlijks in haar advies een uitspraak te doen over de naleving van dit akkoord door de verschillende partijen dit akkoord ondertekend hebben.

Gedaan te Brussel, op 15 december 2009, in 17 originele exemplaren in het Nederlands, het Frans en het Duits.

Voor de Federale staat

Yves Leterme

De Eerste Minister, belast met de coördinatie van het Migratie- en asielbeleid

Didier Reynders

Vice – Eerste Minister en Minister van Financiën en Institutionele Hervormingen

Guy Vanhengel

Vice – Eerste Minister en Minister van Begroting

Melchior Wathelet

Staatssecretaris voor Begroting, toegevoegd aan de Minister van Begroting ,
Staatssecretaris voor Migratie- en asielbeleid, toegevoegd aan de Minister belast
met Migratie- en asielbeleid, en wat de Coördinatie van het Migratie- en asielbeleid
betreft, toegevoegd aan de Eerste Minister,
Staatssecretaris voor Gezinsbeleid, toegevoegd aan de Minister van Werk, en wat de
aspecten inzake personen- en familierecht betreft, toegevoegd aan de Minister van
Justitie
Staatssecretaris voor de Federale Culturele Instellingen, toegevoegd aan de Eerste
Minister

Voor de Vlaamse Gemeenschap, vertegenwoordigd door de Vlaamse Regering

Kris Peeters

Minister-President en Minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en
Plattelandsbeleid

Philippe Muyters

Minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport

Voor de Franse Gemeenschap, vertegenwoordigd door haar Regering

Rudy Demotte

Minister - President

André Antoine

Minister van Financiën, Begroting en Sport

De Duitstalige Gemeenschap, vertegenwoordigd door haar Regering

Karl-Heinz Lambertz
Minister - President en Minister van Financiën, Begroting, Personeelszaken en Externe Betrekkingen

Voor het Vlaamse Gewest, vertegenwoordigd door de Vlaamse Regering

Kris Peeters
Minister – President en Minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid

Philippe Muyters
Minister van Financiën en Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport

Het Waalse Gewest, vertegenwoordigd door de Waalse Regering

Rudy Demotte
Minister - President

André Antoine
Minister van Financiën, Begroting, Werk, Vorming en Sport

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, vertegenwoordigd door zijn Regering

Charles Picqué
Minister - President en Minister van Ruimtelijke Ordening, Plaatselijke Besturen, Monumenten en Landschappen en Openbare Netheid

Jean-Luc Vanraes
Minister van Financiën, Begroting en Externe Betrekkingen

De Franse Gemeenschapscommissie, vertegenwoordigd door haar Regering

Christos Doulkeridis
Minister - President van het College en belast met Begroting, Onderwijs, Toerisme en Internationale Betrekkingen

7.3. Uittreksel uit de notificaties van het overlegcomité van 02/07/2013 - Notificatie punt 1**FEDERALE REGERING**

Budgettaire doelstellingen voor entiteit I en entiteit II, voor 2013.
2013C80420.001

NOTIFICATIE

Het Comité heeft akte genomen van de ingebrekestelling door de Europese Raad (Ecofin) van 21 juni 2013, die de Belgische Overheden (Federale Staat, Sociale Zekerheid, Gewesten en Gemeenschappen, lokale besturen) verplicht hun saldo structureel te verbeteren met 1% van het BBP in 2013.

De ingebrekestelling omvat ook de verplichting om expliciete coördinatiebepalingen vast te stellen om ervoor te zorgen dat de begrotingsdoelstellingen bindend zijn op federaal en op deelstaatniveau.

Om tegemoet te komen aan de Europese ingebrekestelling, hecht het Comité zijn goedkeuring aan de vastlegging van de volgende doelstellingen voor entiteit I en entiteit II voor 2013, waarbij de te leveren saneringsinspanningen om die doelstellingen te bereiken structureel en conform de ESR-normen moeten zijn.

Voor entiteit I :

Entiteit I levert de inspanningen om een saldo van -2,5% van het BBP te behalen, namelijk een inspanning van 524 miljoen euro.

Daarenboven creëert het federale niveau, voor de veiligheid, een marge van 226 miljoen euro, via aanvullende maatregelen.

Voor entiteit II :

De Gemeenschappen en Gewesten verbinden zich ertoe de volgende doelstellingen voor een maximaal tekort na te leven die overeenstemmen met het traject dat ze voor zichzelf hebben vastgelegd :

ESR-saldo in miljoen euro	2013
Vlaamse Gewest + Vlaamse Gemeenschap	0
Waalse Gewest	-110
Franse Gemeenschap	-228
Brusselse Hoofdstedelijke Gewest	-132
Duitstalige Gemeenschap	-67
Franse Gemeenschapscommissie	0

Er wordt bovendien aan de drie Gewesten en aan de Duitstalige Gemeenschap gevraagd om ten opzichte van het tekort van hun lokale overheden voor 2013, dat blijkt uit de recentste voorspellingen van de Nationale Bank van België (NBB) en het Federaal Planbureau (FPB), voorlopig een reservering van 260 miljoen euro aan te leggen.

De gevraagde inspanning wordt momenteel gespreid volgens de laatste beschikbare verdeelsleutel voor het financieringssaldo van de lokale overheden onder de drie Gewesten : Vlaamse Gewest : 55%, Waalse Gewest : 26% en Brusselse Hoofdstedelijk Gewest: 19%.

Er zal vóór 17 juli 2013 een vergadering worden georganiseerd met de Gouverneur van de NBB, de Commissaris van het FPB, de Ministers-Presidenten, de Ministers van Begroting en van de Lokale Overheden van de Gewesten en van de Duitstalige Gemeenschap, alsook de Eerste Minister en de Vice-Eerste Ministers van de Federale Regering, om van gedachten te wisselen over de gebruikte methodes en de procedures voor informatieoverdracht. De recentste cijfers van de NBB en het FPB betreffende het financieringssaldo van de lokale overheden 2013 zullen eveneens in detail worden geanalyseerd.

Deze vergadering zal worden voortgezet door een werkgroep voor de goedkeuring van de methodologie en de cijfers.

De daartoe getroffen saneringsmaatregelen moeten concreet en structureel zijn, aangezien ze ten laatste tegen 21 september 2013 moeten worden meegedeeld aan de Commissie van de Europese Unie die, op basis daarvan, zal oordelen of België zijn begrotingsdoelstellingen werkelijk naleeft.

Op het Overlegcomité van 17 juli 2013 zal een algemene nota betreffende het Instituut van de nationale rekeningen (INR) worden voorgelegd, waarin wordt voorzien in de betrokkenheid van de Gemeenschappen en de Gewesten en waarin de methodologie zal worden voorgesteld voor een snelle prognose van de resultaten van de lokale overheden.

Daarnaast wordt aan de NBB een verslag gevraagd met een analyse van de resultaten van de verschillende onderdelen van de lokale overheden en de verantwoordelijkheden van elk bevoegdheidsniveau ter zake (entiteit I en entiteit II).

Alle resultaten van deze werkzaamheden zullen ten laatste in november 2013 worden voorgelegd aan het Overlegcomité, dat zal nagaan of het nodig is deze reserve, alsook de verhouding tussen de Gewesten en de Duitstalige Gemeenschap, in stand te houden.

Er wordt bovendien vastgesteld dat de Gemeenschappen en de Gewesten in hun eigen begroting een reserve hebben voorzien die overeenstemt met hun aandeel in het responsabiliseringsmechanisme pensioenen zoals overeengekomen op het Overlegcomité van 18 december 2012 (notificatie nr. 2012C80730.001 – punt 11 van de agenda) en

verhoogd voor 2013 overeenkomstig de bijzondere wet van 5 mei 2003 tot instelling van een nieuwe berekeningswijze van de responsabiliseringsbijdrage ten laste van sommige werkgevers van de openbare sector, en dat zij deze reservering zullen behouden.

7.4. Uittreksel uit de notificaties van het overlegcomité van 17/07/2013 08.30 u. - PV NR. 2013/06

Federale Regering
BUDGETTAIRE DOELSTELLINGEN VOOR ENTITEIT I EN ENTITEIT II, VOOR 2014.
2013C80420.001

NOTIFICATIE

Om het doel van een maximaal structureel tekort van -1,2% in 2014 te halen, wat, op basis van de laatste beschikbare parameters, zou neerkomen op een nominaal deficit van -2,15% voor heel België, gaat het Comité akkoord om de volgende doelstellingen voor entiteit I en voor entiteit II in 2014 vast te leggen, wetende dat de saneringsinspanningen om deze doelstellingen te behalen structureel en conform de ESR-normen zullen zijn.

Voor entiteit I is een doelstelling van een deficit van maximaal -2,25% van het BBP vastgelegd.

Voor entiteit II (Gemeenschappen, Gewesten en lokale overheden) is een doelstelling van een overschot van +0,1% van het BBP vastgelegd, wat niet betekent dat een of meerdere Gewesten en Gemeenschappen een overschot moeten realiseren.

Er wordt een verslag aan de Nationale Bank van België (NBB) gevraagd om de resultaten van de verschillende onderdelen van de lokale overheden te analyseren, evenals de verantwoordelijkheid van elk van de beleidsniveaus ter zake (entiteit I en entiteit II). De NBB moet dit rapport af hebben vóór eind oktober.

Hoe dan ook stelt de NBB haar rapport inzake de financiën van de lokale overheden op tegen 10 september waarmee de ratio tussen de Gewesten en de Duitstalige Gemeenschap voor 2013 en de verwachtingen voor 2014 kunnen worden vastgelegd. Deze notificatie geldt onverminderd de beslissingen van het Comité van 2 juli 2013 (notificatie nr. 2013C80420.001).

Om de door de two-pack voorziene Europese verplichtingen na te komen zullen het ontwerp van begroting van de Federale Staat en de voornaamste parameters van de ontwerpen van begroting van de Gemeenschappen, de Gewesten en de lokale overheden uiterlijk op 15 oktober aan de Commissie van de Europese Unie moeten worden overgemaakt.

Hiertoe verbinden de bevoegde overheden zich ertoe om ten laatste op 15 september de gegevens door te geven die nodig zijn om de begrotingsontwerpen van de verschillende onderdelen van entiteit II op te maken.

Het spreekt vanzelf dat de engagementen die voorzien zijn in het geheel van de begrotingen de doelstellingen van respectievelijk entiteit I en entiteit II zullen moeten naleven.

Het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest beëindigt de lopende procedure aangaande de rechtsvorderingen met betrekking tot de trekkingsrechten. Er wordt akte genomen van de intentie van het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en de Duitstalige Gemeenschap

om geen rechtsovereenkomsten in te stellen om de achterstallende inkomsten in te trekken op te eisen.

Ten slotte verbinden de Gemeenschappen en de Gewesten zich ertoe om in hun begroting voor 2014 de volgende bedragen in de hoedanigheid van een responsabiliseringsbijdrage pensioenen te voorzien, volgens dezelfde modaliteiten als in 2012 en in 2013, voor de uitvoering van de bijzondere wet van 5 mei 2003 tot instelling van een nieuwe berekeningswijze van de responsabiliseringsbijdrage ten laste van sommige werkgevers van de openbare sector, en dat zij deze reservering zullen behouden:

Miljoen euro	2014
Totaal	132,103
Franse Gemeenschap	50,578
Vlaamse Gemeenschap/Gewest	76,370
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	0,693
Waals Gewest	3,509
Duitstalige Gemeenschap	0,797
GGC	0,027
COCOF	0,129

8. BIJLAGE II – PRESTATIEBEGROTING

8.1. Voortgangsrapportage en stappenplan naar een prestatiebegroting

Bij begrotingsopmaak 2014 werd een aanpassing van de begrotingsstructuur gerealiseerd. De beleidsprogramma's van de begroting werden gekoppeld aan de beleidsvelden, zoals opgenomen in het besluit van 3 juni 2005. Daarbij werd gevraagd om per beleidsprogramma – en dus per beleidsveld – een beleidsopdracht (mission statement) te formuleren.

De begrotingsartikelen zelf werden gekoppeld aan concrete beleidsdoelstellingen, bij voorkeur gedefinieerd op het operationele niveau, die dan verder worden toegelicht in de beleids- en beheersdocumenten.

Deze structuurwijziging werd doorgevoerd om in de toekomst een betere overeenstemming te kunnen realiseren tussen de beleids- en beheersdocumenten en de begroting. Om tot een meer prestatiegerichte begroting te komen is het immers noodzakelijk dat de doelstellingen die door de Vlaamse Regering worden gesteld in de beleidsdocumenten ook overeen komen met de doelstellingen opgenomen in de begrotingsstructuur. Op die manier moet het eenvoudiger worden na te gaan hoe de verschillende beleidskredieten aan de hand van de respectievelijke vooropgestelde processen en projecten bijdragen tot het realiseren van de gerelateerde doelstelling(en) en kan eveneens de stand van de uitvoering van de aan de doelstelling(en) gekoppelde indicator(en) worden weergegeven.

Om deze overeenstemming te realiseren dient de structuur van de beleids- en beheersdocumenten, in de eerste plaats de beleidsnota en beleidsbrief, overeen te stemmen met deze van de begroting. De verdere afstemming van de verschillende cycli werd besproken in het kader van het project "Naar een nieuw doelstellingenmanagement en betere bijhorende monitoring in de VO", opgesteld door het Collega Ambtenaren-Generaal. In het kader van dit project werd tot een nota "Richtlijnen voor de opmaak van de beleidsdocumenten" gekomen, die werd voorgelegd op het CAG van 22 mei 2014.

In deze nota wordt op basis van overleg met alle beleidsdomeinen voorgesteld om de afstemming van de begrotingsstructuur op de doelstellingenstructuur uit de beleidscyclus pas te realiseren vanaf 2016. Er wordt aan de beleidsdomeinen wel gevraagd om in de verschillende beleidsnota's (die ook gelden als beleidsbrieven 2015) de doelstellingen te organiseren per beleidsveld. Binnen verschillende beleidsnota's worden echter ook strategische doelstellingen geformuleerd die beleidsveldoverschrijdend zijn. In dat geval dient er per strategische doelstelling te worden aangegeven hoe hier binnen de verschillende beleidsvelden invulling aan wordt gegeven.

In de beleidsnota dient ook per doelstelling een raming toegevoegd te worden van de voorziene beleidskredieten. Naast het totaal bedrag van de budgetraming per doelstelling werd gevraagd ook de begrotingsartikelen (codes) te vermelden waarop deze budgetten te vinden zijn. Tenslotte wordt gevraagd om in de beleidsdocumenten ook doelstellingen te formuleren voor het recurrent gevoerd beleid, zodat voor alle beleidskredieten de link met de beleidscyclus kan gemaakt worden.

Voor de begrotingen van de Vlaamse rechtspersonen werd bij begrotingsopmaak 2014 nog geen nieuwe structuur uitgewerkt. Om een omvattende prestatiebegroting te bekomen dient de structuur van de begrotingen van de Vlaamse rechtspersonen afgestemd te worden op de begrotingsstructuur van de ministeries. In de algemene toelichting bij de begrotingsopmaak 2014 werd gesteld dat "de implementatie van de principes van de nieuwe begrotingsstructuur bij de Vlaamse Rechtspersonen voorzien

wordt op het moment van inwerkingtreding van de nieuwe beheersdocumenten, ofwel het begrotingsjaar 2016.”

Om deze implementatie in 2016 voor te bereiden en concrete tekorten aan doelstellingencodes (slechts 26 posities) te verhelpen, wordt vanaf de begrotingsopmaak 2015 de doelstellingencode in alle begrotingsartikels ontdebeld. Daarnaast zijn de begrotingen van enkele rechtspersonen al bij deze begrotingsronde(s) opgesteld in de artikelstructuur, aangezien zij in het boekhoudsysteem van de Vlaamse overheid zijn ingetreden. Deze rechtspersonen (Plantentuin Meise, Toerisme Vlaanderen, Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België, Vlabest, Vlaamse Woonraad, Bloso en IWT) kunnen als piloot dienen voor de veralgemeende invoering van de artikelstructuur. Ook de rechtspersonen binnen het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin hebben reeds een eerste pilootbegroting volgens de artikelstructuur voorbereid, die in de volgende maanden verder wordt getest en verfijnd.